

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

КУРС З ІНТЕГРАЦІЇ ТА АДАПТАЦІЇ

ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Еразмус+ проєкту

Інтеграція та адаптація іноземних студентів / *INTERADIS*

619451-EPP-1-2020-1-NL-EPPKA2-CBHE-JP

15 листопада 2020 – 14 листопада 2024

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

2021-2024

Вимоги паспортно-візового режиму

Вступ

Адміністративно-правовий режим перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства визначається сукупністю міжнародних та національних правових актів, що визначають права та обов'язки іноземних громадян. Це, зокрема, Загальна декларація прав людини (1948 р.), Міжнародний пакт про права людини 1966 р., Резолюція 40/411 Генеральної Асамблеї ООН «Декларація про права людини щодо осіб, які не є громадянами країни, в якій вони проживають» (1985 р.), Конституція України (1996 р.), Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» (2012 р.).

Окремі права та обов'язки іноземних студентів щодо навчання та перебування на території України з метою навчання, а також особливості їх реалізації встановлено, зокрема, Постановою Кабінету Міністрів України № 150 «Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України» (2012 р.), Постановою Кабінету Міністрів України № 322 «Про затвердження зразка, технічного опису бланка та Порядку оформлення, видачі, обміну, скасування, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсною та знищення посвідки на тимчасове проживання» (2018 р.), Наказом Міністерства освіти і науки України № 1541 «Деякі питання організації набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства» (2013 р.). Знання саме цих законодавчих приписів дозволить іноземним студентам більш впевнено почувати себе як у відносинах з державними органами України, так і з адміністрацією закладів вищої освіти.

Отже вітаємо в Україні та бажаємо цікавих і незабутніх студентських років!

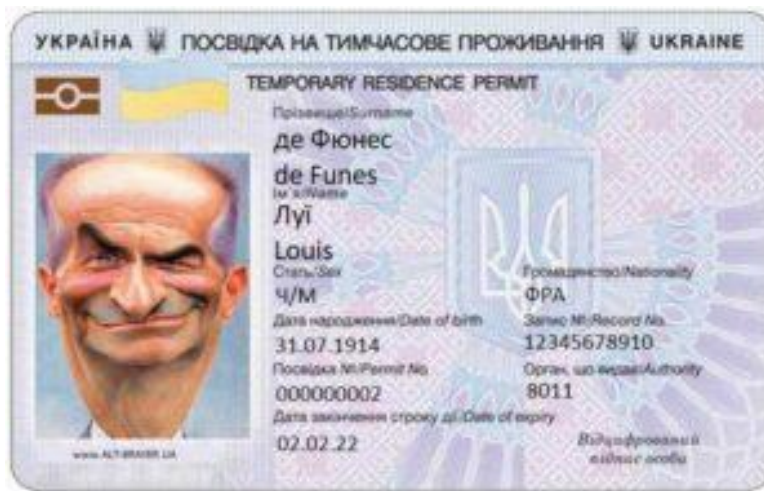
Іноземні студенти в'їжджають в Україну через пункти пропуску на державному кордоні за національним паспортом і у разі наявності візи типу D-13 (Рис. 1), крім громадян країн, з якими міжнародними договорами України встановлено безвізовий порядок в'їзду. При в'їзді в Україну співробітники Державної прикордонної служби проставляють відмітку про перетинання державного кордону України. Віза дає право перебувати на території України протягом періоду її дії, проте для оформлення Посвідки на тимчасове проживання в Україні (ПТП) іноземний студент має звернутися до підрозділів Державної міграційної служби (ДМС) України не пізніше, ніж за 15 РОБОЧИХ днів до закінчення терміну дії візи.

Громадяни країн, з якими в Україні діє безвізовий порядок в'їзду, можуть перебувати в Україні на законних підставах більш як 90 днів протягом 180 днів. Звернення для оформлення Посвідки на тимчасове проживання має відбутись не пізніше, ніж за 15 РОБОЧИХ днів до закінчення встановленого строку перебування.

Зверніть увагу, що перед тим, як подати документи для оформлення ПТП, навчальний заклад має зарахувати Вас до складу студентів, підготувати відповідні клопотання, тому радимо розпочинати процедуру підготовки безпосередньо після в'їзду в Україну, але не менше, ніж за 1 місяць, до закінчення встановленого строку перебування.

Оформлення Посвідки на тимчасове проживання в Україні

Посвідка на тимчасове проживання в Україні видається іноземним студентам (слухачам) на весь період навчання. Посвідка надає студенту право перебувати на території України з метою навчання протягом періоду навчання, в'їжджати та виїжджати в Україну, подорожувати її територією у вихідні, святкові дні та канікулярний період, проте не дає право на працевлаштування.

Іноземним студентам заборонено працювати або займатись підприємницькою діяльністю навіть вільний від навчання час. Наслідком порушення цієї заборони може стати прийняття державою рішення про скасування ПТП, що також призведе до відрахування з університету.

Для оформлення ПТП іноземний студент особисто подає до територіального підрозділу ДМС або уповноваженого державного підприємства наступні документи:

- 1) паспортний документ з візою типу D-13 та відміткою про перетинання державного кордону України;
- 2) переклад українською мовою сторінки паспортного документа іноземця з особистими даними, засвідчений нотаріусом в Україні;
- 3) дійсний поліс медичного страхування на весь строк дії посвідки;
- 4) документ, що підтверджує факт навчання в Україні (засвідчені в установленому порядку копії наказу закладу освіти про зарахування та про встановлення періодів навчання);
- 5) довідку про навчання іноземного студента, виготовлену в ЄДЕБО;
- 6) лист-клопотання закладу освіти, який містить зобов'язання повідомити ДМС про відрахування іноземця з такого закладу;

7) квитанції про сплату адміністративного збору за послугу.

Посвідка видається органом, до якого було подано документи, протягом 15 робочих днів з дати прийняття документів від іноземця.

Після отримання ПТП студенти зобов'язані протягом 30 днів зареєструвати місце проживання в Україні.

Реєстрація місця проживання

Питання реєстрації місця проживання регулюються, зокрема, Постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. № 207 «Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру». Іноземні студенти, які навчаються в Україні за денною

формою навчання та отримали ПТП, зобов'язані протягом 30 календарних днів після отримання ПТП зареєструвати своє місце проживання в Україні, про що видається Довідка про реєстрацію місця проживання особи. Реєстрація місця проживання здійснюється виконавчим органом міської ради. Документи для здійснення реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання/перебування особи подаються до органу реєстрації, у тому числі через центр надання адміністративних послуг.

У разі зміни місця проживання іноземці мають звернутися до органу реєстрації для оформлення реєстрації за новою адресою. Реєстрація місця проживання за новою адресою відбувається одночасно зі зняттям з реєстрації з попереднього місця проживання іноземця. Реєстрація місця проживання іноземця відбувається тільки за однією адресою, проте законодавством не встановлено обмежень реєстрації місця проживання декількома особами за однією і тією ж адресою.

Необхідні документи:

- 1) заява;
- 2) посвідка на тимчасове проживання в Україні;
- 3) квитанція про сплату адміністративного збору;
- 4) документ, що підтверджує право власності на житло, яке знаходиться за адресою майбутнього проживання іноземця; договір оренди/найму житла за яким здійснюється реєстрація місця проживання.

Недодержання іноземцем встановленого порядку пересування і зміни місця проживання в Україні тягне за собою накладення штрафу від 1700 до 3400 гривень.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Продовження терміну перебування в Україні

У виключних випадках, коли з поважних причин іноземний студент не встиг звернутись до територіального підрозділу ДМС або уповноваженого державного підприємства у передбачені законом строки для оформлення ПТП, закон передбачає можливість продовжити строк його перебування в Україні на термін до одного місяця.

Заяви про продовження строку перебування на території України подаються іноземцями та особами без громадянства і приймаючою стороною не раніше ніж за десять та не пізніше ніж за три робочі дні до закінчення такого строку до територіальних органів або підрозділів ДМС за місцем проживання.

Для продовження строку перебування на території України іноземець та особа без громадянства і приймаюча сторона разом із заявою подають такі документи:

- 1) паспортний документ з візою типу D-13 та відміткою про перетинання державного кордону України;
- 2) переклад українською мовою сторінки паспортного документа іноземця з особистими даними, засвідчений нотаріусом в Україні;
- 3) паспортний документ керівника юридичної особи, що є приймаючою стороною, та/або уповноваженої ним особи;
- 4) копію витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;
- 5) копію розпорядчого документа (наказу, витягу з протоколу, доручення тощо) про призначення працівників, які відповідають за оформлення документів іноземцям та особам без громадянства, засвідчену в установленому законодавством порядку;
- 6) документ, що підтверджує наявність фінансового забезпечення для покриття витрат, пов'язаних з перебуванням іноземця та особи без громадянства на території України, чи гарантійний лист приймаючої сторони про взяття на себе зобов'язань із сплати всіх витрат, пов'язаних з перебуванням іноземця та особи без громадянства на території України та їх виїздом з України;
- 7) документ про право власності або свідоцтво про державну реєстрацію права власності юридичної особи на житло, яке надається іноземцеві та особі без громадянства для перебування та його копію, а у разі, коли житло не належить приймаючій стороні, - письмову згоду власника (співвласника) житла чи уповноваженої ним особи;
- 8) квитанція про сплату державного мита за продовження строку перебування.

Відрахування з закладу вищої освіти

У разі відрахування з університету у зв'язку із закінченням навчання або через інші підстави, у тому числі за порушення умов договору або за невиконання навчального плану,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

заклад вищої освіти протягом 10 днів має повідомити територіальний орган ДМС про відрахування іноземного студента.

Якщо іноземець має намір продовжити навчання в Україні в іншому університеті, він протягом вказаного періоду звертається до нового закладу, надає необхідні документи, виконує умови вступу з метою зарахування. Питання про перехід іноземних студентів з одного закладу освіти до іншого вирішується за погодженням між навчальними закладами за наступною процедурою:

- 1) погодьте питання про перехід до іншого закладу освіти в іноземному деканаті свого університету, отримайте копії документів, необхідних для вступу (переведення);
- 2) з'ясуйте умови вступу до нового університету, отримайте від нього лист-згоду про прийом на навчання;
- 3) подайте лист-згоду до свого університету, отримайте оригінали документів та лист-згоду щодо переходу на навчання до нового університету;
- 4) пересвідчіться, що протягом 10 днів з моменту відрахування Ви повністю виконали умови вступу та були зараховані для продовження навчання до нового закладу освіти.

В інших випадках іноземний студент має здати посвідку на тимчасове проживання до деканату і протягом 10 днів з моменту відрахування залишити територію України. В університеті необхідно отримати лист-інформування про повернення посвідки на тимчасове проживання, до якого додається копія ПТП.

Відповідальність за порушення вимог паспортно-візового режиму

У випадку порушення іноземним громадянином вимог паспортно-візового режиму та режиму перебування в Україні, законодавством України передбачаються заходи адміністративного впливу.

Нижче наведено витяги з Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Стаття 203. Порушення іноземцями та особами без громадянства правил перебування в Україні і транзитного проїзду через територію України

Порушення іноземцями та особами без громадянства правил перебування в Україні, тобто проживання без документів на право проживання в Україні, за недійсними документами або документами, термін дії яких закінчився, або працевлаштування без відповідного дозволу на це, якщо необхідність такого дозволу передбачено законодавством України, або недодержання встановленого порядку пересування і зміни місця проживання, або ухилення від виїзду з України після закінчення відповідного терміну перебування, неприбуття без поважних причин до визначеного місця навчання або працевлаштування після в'їзду в Україну у визначений строк, а так само порушення правил транзитного проїзду через територію України, крім порушень, передбачених частиною другою цієї статті, -

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Недодержання іноземцями та особами без громадянства встановленого порядку реєстрації або проживання на території України за недійсними документами чи документами, строк дії яких закінчився, або порушення встановленого терміну перебування в Україні, виявлені в пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України або контрольних пунктах в'їзду-виїзду, -

тягнуть за собою попередження або накладення штрафу від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 203-1. Невиконання рішення про заборону в'їзду в Україну

Умисне невиконання іноземцем або особою без громадянства рішення уповноваженого державного органу про заборону в'їзду в Україну -

тягне за собою накладення штрафу від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 204. Порушення порядку працевлаштування, прийняття на навчання, надання житла, реєстрації іноземців та осіб без громадянства та оформлення для них документів

Порушення посадовими особами підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності, у тому числі іноземних суб'єктів господарської діяльності, що діють на території України, фізичними особами - підприємцями, які використовують найману працю, встановленого порядку працевлаштування, прийняття на навчання іноземців та осіб без громадянства, надання їм житла, а також інші порушення, якщо вони будь-яким чином сприяють іноземцям та особам без громадянства в ухиленні від виїзду з України після закінчення терміну перебування або спрямовані на їх незаконну реєстрацію, оформлення документів на проживання, -

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 204-1. Незаконне перетинання або спроба незаконного перетинання державного кордону України

Перетинання або спроба перетинання державного кордону України будь-яким способом поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів або з використанням підробленого документа чи таких, що містять недостовірні відомості про особу, чи без дозволу відповідних органів влади -

тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб, з конфіскацією знарядь і засобів вчинення правопорушення.

Ті самі дії, вчинені групою осіб або особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, -

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятисот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб, з конфіскацією знарядь і засобів вчинення правопорушення.

Стаття 205. Невжиття заходів до забезпечення своєчасної реєстрації іноземців і осіб без громадянства

Невжиття громадянами, які запросили в Україну іноземців і осіб без громадянства в приватних справах і надали їм жилу площу, заходів до забезпечення у встановленому порядку їх своєчасної реєстрації -

тягне за собою попередження або накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 206. Порушення порядку надання іноземцям та особам без громадянства житла, транспортних засобів та сприяння в наданні інших послуг

Надання громадянами іноземцям та особам без громадянства житла, транспортних засобів, сприяння їх незаконній реєстрації, оформленню документів на проживання чи навчання, прийняттю на роботу, а також надання інших послуг на порушення встановлених правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і правил транзитного проїзду їх через територію України, якщо ці дії безпосередньо не пов'язані із незаконним переправленням осіб через державний кордон України, -

тягнуть за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 206-1. Незаконне перевезення іноземців та осіб без громадянства територією України

Перевезення водіями іноземців та осіб без громадянства на порушення встановлених правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і транзитного проїзду їх через територію України, якщо ці дії безпосередньо не пов'язані із незаконним перетинанням осіб через державний кордон України, -

тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, якщо вони вчинені повторно або групою осіб, або щодо кількох іноземців та осіб без громадянства, а так само перевезення іноземців та осіб без громадянства в обладнаних власниками транспортних засобів або водіями спеціальних схованках для перевезення людей, -

тягнуть за собою накладення штрафу від ста сімдесяти до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією транспортних засобів чи без такої.

Адміністративні стягнення можуть бути застосовані не лише до іноземців, що порушили відповідні вимоги, а й до працівників закладів освіти, власників житла, інших осіб, які намагались Вам допомогти безпечно і комфортно перебувати в Україні. Тому

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

просимо сумлінно виконувати наведені вище правила, щоб запобігти негативним наслідкам.

Перелік нормативно-правових актів

- 1) Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984р. № 8073-X, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
- 2) Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011р. № 3773-VI, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>
- 3) Постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2018р. № 322 «Про затвердження зразка, технічного опису бланка та Порядку оформлення, видачі, обміну, скасування, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсною та знищення посвідки на тимчасове проживання», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2018-%D0%BF#Text>
- 4) Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2012р. № 150 «Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/150-2012-%D0%BF#Text>
- 5) Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016р. № 207 «Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2016-%D0%BF#Text>
- 6) Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.11.2013р. № 1541 «Деякі питання організації набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2004-13#Text>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНІХ ДОКУМЕНТІВ

1. Система освіти України
2. Вища освіта України
3. Види документів про вищу освіту (наукові ступені)
4. Визнання іноземних документів про освіту в Україні
5. Легалізація (апостилізація) освітніх документів отриманих в Україні

Освіта є духовним обличчям людини, яке формується під впливом моральних і духовних цінностей, що є надбанням її культурного кола, а також процесом виховання, самовиховання, впливу, шліфування. При цьому головним є не обсяг знань, а їх поєднання з особистісними якостями, вміння самостійно розпоряджатися ними (С. Гончаренко).

1. Система освіти України

Освіта – процес і результат удосконалення здібностей і поведінки особистості, за якого вона досягає соціальної зрілості та індивідуального зростання.

Система освіти – це сукупність навчально-виховних і культурно-освітніх закладів, наукових, науково-методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і

місцевих органів управління освітою, які згідно з Конституцією та іншими законами України здійснюють освіту та виховання громадян.

Види освіти в Україні.

Особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти.

Формальна освіта - це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

Неформальна освіта - це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

Інформальна освіта (самоосвіта) - це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

Форми здобуття освіти

Особа має право здобувати освіту в різних формах або поєднуючи їх. Основними формами здобуття освіти є:

- інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева);
- індивідуальна;
- дуальна.

Очна (денна) форма здобуття освіти - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, що передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі.

Заочна форма здобуття освіти - це спосіб організації навчання здобувачів освіти шляхом поєднання очної форми освіти під час короткочасних сесій і самостійного оволодіння освітньою програмою у проміжку між ними.

Дистанційна форма здобуття освіти - це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі.

Мережева форма здобуття освіти - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається за участю різних суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах.

Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат) - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, за яким освітня програма повністю засвоюється здобувачем самостійно, а оцінювання результатів навчання та присудження освітньої кваліфікації здійснюються відповідно до законодавства.

Дуальна форма здобуття освіти - це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації.

Рівні освіти в Україні регламентовані Законом України «Про освіту» [1]:

- дошкільна освіта;

- початкова освіта (чотири роки);
- базова середня освіта (п'ять років);
- профільна середня освіта (три роки);
- перший (початковий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти;
- другий (базовий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти;
- третій (вищий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти;
- фахова передвища освіта;
- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти;
- перший (бакалаврський) рівень вищої освіти;
- другий (магістерський) рівень вищої освіти;
- третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень вищої освіти.

Таблиця 1 – Рівні освіти в Україні

Компонент	Рівень	Ступінь, кваліфікація або рівень освіти	Обсяг програми (кредити ECTS), період навчання	Національна кваліфікаційна база
Дошкільна освіта				
Повна загальна середня освіта	Початкова освіта	-	4 роки	1 рівень
	Базова середня освіта	-	5 років	2 рівень
	Профільна (галузева) середня освіта	-	3 роки	3 рівень
Позашкільна освіта		-	-	1-3 рівень
Спеціалізована освіта				
Професійна (професійно-технічна) освіта та навчання	1 -й (початковий) рівень ПТО	Робоча кваліфікація; Кваліфікований працівник; Молодший спеціаліст	Регламентується стандартами професійної (професійної) освіти	2 рівень
	2 -й (початковий) рівень ПТО			3 рівень
	3 -й (верхній) рівень ПТО			4-5 рівень
Професійна вища освіта				5 рівень
Вища освіта	Початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти	Молодший бакалавр	Освітня професійна програма - 120 кредитів	5 рівень

	Перший (бакалавр) рівень вищої освіти	Бакалавр	Educational and professional program – 180-240 credits	6 рівень
	Другий (магістерський) рівень вищої освіти	Магістр	Освітня та професійна програма-90-120 кредитів	7 рівень
			Освітня та наукова програма - 120 кредитів (наукова складова - не менше 30%)	
		Магістр медичної, фармацевтичної або ветеринарної галузі	Освітня програма- 300-360 кредитів	
	Третій (навчально - дослідницький /навчально - творчий) рівень вищої освіти	Доктор філософії	Підготовка в аспірантурі (доповнення)-4 роки, навчальний компонент освітньої та наукової програми-30-60 кредитів	8 рівень
		Доктор образотворчих мистецтв	Підготовка до творчої аспірантури-3 роки, освітня складова освітньо- творчої програми- 30-60 кредитів	
	Рівень дослідження вищої освіти	Доктор наук	-	8 рівень
Освіта дорослих, включаючи післядипломну		Часткова кваліфікація	-	

2. Вища освіта України

Вища освіта в Україні спрямована на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців.

Метою вищої освіти є здобуття особою високого рівня наукових та/або творчих мистецьких, професійних і загальних компетентностей, необхідних для діяльності за певною спеціальністю чи в певній галузі знань.

***Система вищої освіти** – сукупність вищих закладів освіти, які забезпечують фундаментальну наукову, професійну і практичну підготовку, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, удосконалення наукової та професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації.*

Вступ до закладів вищої освіти відбувається на конкурсній основі відповідно до здібностей. Рівному доступу до здобуття вищої освіти сприяє система зовнішнього оцінювання навчальних досягнень випускників системи загальної середньої освіти України, яку впроваджено у 2006 р. Результати тестування випускників загальноосвітніх шкіл у спеціальних навчально-екзаменаційних центрах служать підставою для вступу до закладів вищої освіти.

Вищу освіту в Україні забезпечують:

- **державні заклади вищої освіти**, що фінансуються з державного бюджету і підпорядковуються відповідним центральним органам виконавчої влади;
- **заклади вищої освіти комунальної форми власності**, засновані місцевими органами влади, що фінансуються з місцевого бюджету і підпорядковані місцевим органам влади;
- **заклади вищої освіти приватної форми власності**, засновані на приватній власності і підпорядковані власникам.

В Україні діють такі види закладів вищої освіти:

1. **Університет** – багатогалузевий (класичний, технічний) або галузевий (профільний, технологічний, педагогічний, фізичного виховання і спорту, гуманітарний, богословський/теологічний, медичний, економічний, юридичний, фармацевтичний, аграрний, мистецький, культурологічний тощо) заклад вищої освіти, що провадить інноваційну освітню діяльність за різними ступенями вищої освіти (у тому числі доктора філософії).

2. **Академія, інститут** – галузевий (профільний, технологічний, технічний, педагогічний, богословський/теологічний, медичний, економічний, юридичний, фармацевтичний, аграрний, мистецький, культурологічний тощо) заклад вищої освіти, що провадить інноваційну освітню діяльність, пов'язану з наданням вищої освіти на першому і другому рівнях за **однією чи кількома галузями знань**, може здійснювати підготовку на третьому і вищому науковому рівнях вищої освіти за певними спеціальностями.

Крім того, як університет, так і академія, інститут проводить фундаментальні та/або прикладні наукові дослідження, є провідним науковим і методичним центром, має розвинуту інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів та сприяє поширенню наукових знань та провадить культурно-просвітницьку діяльність.

3. **Коледж** – заклад вищої освіти або структурний підрозділ університету, академії чи інституту, що провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям ступеня бакалавра та/або молодшого бакалавра, проводить прикладні наукові дослідження та/або творчу мистецьку діяльність.

Університету, академії, інституту незалежно від форми власності відповідно до законодавства може бути надано **статус національного**. Статус національного закладу вищої освіти є почесним і надається за визначний внесок у розвиток вищої освіти, науки та культури України.

Закладу вищої освіти, що забезпечує розвиток держави в певних галузях знань за моделлю поєднання освіти, науки та інновацій, сприяє її інтеграції у світовий освітньо-науковий простір, має визнані наукові здобутки, для стимулювання наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності і проведення міждисциплінарних досліджень може надаватися **статус дослідницького університету**.

Основними структурними підрозділами закладів вищої освіти є факультети (навчально-наукові інститути), кафедри, бібліотека. Крім того, структурними підрозділами університеті також можуть бути, зокрема навчально-науково-виробничі центри, конструкторські бюро, відділи аспірантури, експериментальні підприємства, клінічні бази закладів медичної освіти, університетські клініки та лікарні, юридичні клініки, підготовчі відділення, в тому числі для іноземних громадян, спортивні комплекси, заклади культурно-побутового призначення, центри студентського спорту.

Прийом на навчання. Прийом на навчання до закладів вищої освіти здійснюється на конкурсній основі відповідно до Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти.

Прийом на навчання іноземних громадян та осіб без громадянства проводиться **лише на акредитовані освітні програми**.

Перелік акредитованих та неакредитованих освітніх програм, за якими здійснюється вступ до кожного університету, має бути зазначений у *Правилах прийому до вищої освіти цього закладу*. Акредитація освітніх програм засвідчується акредитаційними сертифікатами відповідних спеціальностей та галузей навчання.

Прийом на навчання іноземних громадян та осіб без громадянства здійснюється за результатами вступних іспитів та на підставі академічних прав на продовження навчання, що надаються документом про здобутий рівень освіти в країні його походження, та врахування балів успішності, що дають право для продовження навчання на наступному рівні вищої освіти відповідно до законодавства країни, що видала документ про здобутий рівень освіти.

Іноземний документ про освіту повинен пройти процедуру визнання для підтвердження академічних прав на продовження навчання протягом **першого семестру!!!** першого року навчання.

Підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітніми програмами на таких рівнях вищої освіти:

- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти;
- перший (бакалаврський) рівень;
- другий (магістерський) рівень;
- третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень.

Зазвичай іноземні громадяни здобувають перший, другий та третій рівні вищої освіти.

Таблиця 2 - Структура вищої освіти в Україні

Рівні вищої освіти	Ступінь вищої освіти (документ про вищу освіту /науковий ступінь)	Документ про попередню освіту, який забезпечує доступ	Стандартний період навчання (роки) та навантаження (кредити ECTS)	Академічні права	Цикли вищої освіти
Початковий рівень (короткий цикл)	Молодший бакалавр (диплом молодшого бакалавра)	Атестат про закінчення середньої школи (Атестат)	Освітня та професійна програма - 120 кредитів	Право отримання ступеня бакалавра	Короткий цикл
		Диплом молодшого спеціаліста	Обсяг освітньої та професійної програми визначається закладом освіти		
Перший (бакалавр) рівень	Бакалавр (диплом бакалавра)	Атестат про закінчення середньої школи (Атестат)	Освітня та професійна програма-180-240 кредитів	Право здобуття ступеня магістра	I цикл
		Диплом молодшого бакалавра, диплом молодшого спеціаліста	Обсяг освітньої та професійної програми визначається закладом освіти		

Другий (магістр) рівень	Магістр (диплом магістра)	Диплом бакалавра	Освітня та професійна програма-90- 120 кредитів	Право на здобуття доктора філософії/доктор а мистецтв	II цикл
			Освітня та наукова програма - 120 кредитів (науково - дослідницька складова - не менше 30%)		
	Магістр медичної, фармацевтичної чи ветеринарної галузі (диплом магістра)	Атестат про закінчення середньої школи (Атестат)	Освітня програма-300- 360 кредитів		I-II цикл
		Диплом молодшого спеціаліста	Обсяг освітньої програми визначається навчальним закладом		
Третій (навчально - дослідницький / навчально- творчий) рівень	Доктор філософських наук (диплом доктора філософії)	Диплом магістра	Підготовка до аспірантури (доповнення)- 4 роки, освітня складова освітньої та наукової програми-30- 60 кредитів	Право на здобуття докторського ступеня	III цикл
	Доктор мистецтвознавств а (диплом доктора		Підготовка до творчої аспірантури-3 роки, освітня складова		

	мистецтвознавств а)		навчально- творчої програми-30- 60 кредитів		
Дослідницьки й рівень	Доктор наук (диплом доктора наук)	Диплом доктора філософії	-	-	-

Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою освітньої програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти:

- 1) молодший бакалавр;
- 2) бакалавр;
- 3) магістр;
- 4) доктор філософії/доктор мистецтва.

Бакалавр - це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180-240 кредитів ЄКТС. Нормативний строк підготовки бакалавра становить до 4 років для здобувачів денної форми навчання та до 5 років – для здобувачів заочної форми навчання.

Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

Магістр - це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90-120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми - 120 кредитів ЄКТС. Нормативний строк підготовки магістра в залежності від типу програми, спеціальності та університету становить до 2 років.

Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра.

Доктор філософії - це освітній і водночас науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи за результатами успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки.

Освітній процес в закладах вищої освіти

Особа має право здобувати вищу освіту в різних формах або поєднувати їх. Основними формами здобуття вищої освіти є: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева) та дуальна.

Освітній процес у закладах вищої освіти здійснюється за такими *формами*:

- 1) навчальні заняття;
- 2) самостійна робота;
- 3) практична підготовка;
- 4) контрольні заходи.

Основними *видами* навчальних занять у закладах вищої освіти є:

- 1) лекція;
- 2) лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- 3) консультація.

Особи, які навчаються у закладах вищої освіти, зобов'язані:

- 1) дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти;
- 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- 3) виконувати вимоги освітньої (наукової) програми (індивідуального навчального плану (за наявності), дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання.

Успішне виконання здобувачем вищої освіти освітньої (освітньо-наукової) програми підтверджується атестацією.

Атестація - це встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Атестація осіб на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти може включати єдиний державний кваліфікаційний іспит (наприклад, КРОК 1, КРОК 2). Як правило, підсумковою атестацією для немедичних спеціальностей є виконання та захист кваліфікаційної роботи та/або складання державного екзамену зі спеціальності.

У разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, зокрема наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації скасовується закладом вищої освіти

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації разовою спеціалізованою вченою радою.

Підставами для відрахування здобувача вищої освіти є:

- 1) завершення навчання за відповідною освітньою (науковою) програмою;
- 2) власне бажання;
- 3) переведення до іншого навчального закладу;
- 4) невиконання індивідуального навчального плану;
- 5) порушення умов контракту, укладеного між закладом вищої освіти та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
- 6) інші випадки, передбачені законом.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Особа, відрاهована з закладу вищої освіти до завершення навчання за освітньою програмою, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС.

3. Види документів про вищу освіту (наукові ступені)

Документ про вищу освіту видається закладом вищої освіти лише за **акредитованою освітньою програмою** особі, яка успішно виконала відповідну освітню (освітньо-наукову) програму та пройшла атестацію.

Інформація про видані дипломи вноситься закладами вищої освіти до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Встановлюються такі види документів про вищу освіту (наукові ступені) за відповідними ступенями:

- диплом молодшого бакалавра;
- диплом бакалавра;
- диплом магістра;
- диплом доктора філософії/доктора мистецтва.

Невід'ємною частиною диплома є додаток до диплома європейського зразка, що містить структуровану інформацію про завершене навчання. У додатку до диплома наводиться інформація про результати навчання особи, освітні компоненти, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС, відомості про національну систему вищої освіти України, а також інформацію про визнання іноземного документу про освіту в Україні, на базі якого відбувався вступ на відповідний рівень вищої освіти.

4. Визнання документів про освіту в Україні

Для цілей безперервної освіти в Україні, може знадобитися проходження процедури визнання іноземного освітнього документа. Це означає встановлення відповідності академічних та професійних прав, а також освітньо-кваліфікаційних рівнів, зазначених у закордонних освітніх документах (кваліфікаціях), національним стандартам освіти України.

Визнання в Україні освітніх документів здійснюється на основі Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (Лісабон, 11 квітня 1997 р.) [4] та міжнародних угод про взаємне визнання та еквівалентність документів про освіту і вчені звання. Конвенція про визнання кваліфікацій (Лісабонська Конвенція) була спільно розроблена Радою Європи та ЮНЕСКО з метою сприяння визнанню кваліфікацій, присуджених в одній країні (Стороні Конвенції) іншою країною (Стороні Конвенції).

Також Лісабонська Конвенція висвітлює такі важливі питання як визнання кваліфікацій, що надають доступ до вищої освіти, визнання періодів навчання, визнання кваліфікацій присуджених біженцям, переміщеним особам та особам, що знаходяться у ситуації біженців, обмін інформацією з питань визнання кваліфікацій.

Також Україна підписала низку двосторонніх угод про взаємне визнання та еквівалентність документів про освіту та вчені звання. Зокрема, були підписані Угоди з наступними країнами:

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Аргентинська Республіка;
Республіка Азербайджан;
Республіка Білорусь;
Республіка Болгарія;
Соціалістична Республіка В'єтнам;
Грузія;
Республіка Екваторіальна Гвінея;
Естонія;
Республіка Казахстан;
Китайська Народна Республіка;

Велика Соціалістична Народна Лівійська
Арабська Джамагірія (Держава Лівія);
Монголія;
Республіка Перу;
Республіка Польща;
Російська Федерація;
Румунія;
Словацька Республіка;
Туркменістан;
Угорщина;
Республіка Узбекистан.

Деякі міжнародні угоди визначають еквівалентність кваліфікацій, зазначених у документах про освіту, та дозволяють провести визнання за спрощеною процедурою. Проте частина таких угод містить певні умови для визнання кваліфікацій еквівалентними. У такому разі процедура відбувається за загальними правилами. Наявність угоди не скасовує необхідності прийняття офіційного рішення про визнання.

Процедура визнання в Україні Документів може здійснюватись закладом вищої освіти з метою зарахування власника документа на навчання до цього вищого навчального закладу та міністерством освіти і науки України з метою працевлаштування та/або продовження навчання власника документа на території України.

Іноземний студент повинен звернутися для проведення процедури визнання до компетентного органу протягом **першого!!! місяця навчання** [5; 6].

Українська процедура визнання документів про освіту, виданих навчальними закладами інших країн, складається з таких кроків.

1. Перевірку автентичності поданих для визнання іноземних документів про освіту, тобто перевірку достовірності факту навчання та отримання освітнього документа. Якщо Ви надаєте легалізовані документи зі штампом «Апостиль» чи консульською легалізацією, то цього достатньо, аби підтвердити автентичність документів. Отже, вони не потребуватимуть перевірки факту їх видачі, що значно прискорить процедуру визнання.

2. Перевірку офіційного визнання закладу освіти, який видав освітній документ системою освіти країни, якій він належить. Цей етап включає перевірку наявності свідоцтва про державну акредитацію закладу освіти та ліцензії на момент видачі Вам освітнього документа.

3. Встановлення еквівалентності кваліфікації, зазначеної в іноземному документі про освіту, вимогам до освітнього або освітньо-кваліфікаційного рівнів системи освіти України (здійснюється із залученням експертних комісій за відповідними спеціальностями).

Порівняльний аналіз навчальних програм - це співставлення навчальних програм за змістом і обсягом, яке проводиться закладом освіти України, акредитованим за такою ж спеціальністю, що зазначено в дипломі заявника. Якщо така спеціальність в Україні відсутня, то обирається найбільш близька з існуючих.

Результатом процедури визнання може бути:

1. Визнання, на підставі якого видається Свідоцтво про визнання іноземного документа про освіту.

2. Відмова у визнанні поданого документа про освіту, про що заявнику направляється відповідне повідомлення зі зазначенням підстав прийняття такого рішення.

Якщо визначено додаткові умови для визнання кваліфікації освітніх документів власника (тобто додаткове навчання, перевірка компетентності чи інші дії, незавершення яких перешкоджає подальшій освіті або працевлаштуванню за спеціальністю в Україні), заявнику надсилається відповідна відповідь.

У разі тимчасового визнання власник поданих документів про освіту зобов'язаний скласти іспити з предметів, визначених експертами. Час процедури розпізнавання документів у цьому випадку збільшується.

У результаті процедури визнання власник іноземних документів про освіту отримує свідоцтво, яке **підтверджує право власника документів, виданих закладом освіти іншої держави, на продовження освіти.**

Слід зазначити, що не всі документи підлягають процедурі визнання в Україні. До них належать:

- документи, видані закладами освіти, які не є офіційно визнаними (акредитованими) в системі освіти держави, якій вони належать;
- документи, видані філіями закладів освіти, якщо такі філії не є офіційно визнаними в системі освіти держави, на території якої вони провадять освітню діяльність;
- документи, які не містять інформації про здобуття власником документів певного освітнього або освітньо-кваліфікаційного рівня, фахову спеціалізацію або професійну перепідготовку;
- документи, неправомірно видані закладом освіти іншої держави;
- документи, що є неавтентичними;
- документи, що не відповідають офіційно затвердженому стандарту оформлення документів про освіту, якщо такий стандарт прийнятий в державі, якій належить заклад освіти;
- документи, видані в результаті навчання за програмою, яка не може бути співвіднесена з жодним освітнім або освітньо-кваліфікаційним рівнем та (або) напрямом підготовки (спеціальності, кваліфікації) системи освіти України;
- документи, що не визнаються в державі, якій належить заклад освіти;
- документи, які не містять достатньої інформації щодо змісту навчальної програми, що унеможливило встановлення еквівалентності присвоєних за цими документами кваліфікацій освітньому або освітньо-кваліфікаційному рівню системи освіти України.

5. Легалізація (апостилізація) документів про освіту, отриманих в Україні

Апостилювання – це один із правових режимів визнання юридичної чинності українських документів, які мають використовуватися за кордоном. Апостиль виник як альтернативна і універсальна процедура підтвердження чинності іноземних документів. На відміну від консульської легалізації, на апостилювання витрачається менше часу, а документи з апостилем можуть використовуватися в різних країнах, а не в одній.

Якщо Ви повертаєтесь до своєї країни або вирушаєте до іншої країни на навчання, роботу, то Вам можуть знадобитися документи про освіту, яку Ви отримали в Україні. Для того, аби за кордоном Ваші документи були чинними, вони мають пройти консульську легалізацію або процедуру проставлення апостиля, якщо між нашими країнами немає угоди про відміну або спрощення процедури їх легалізації [7].

Консульська легалізація офіційних документів – це процедура підтвердження дійсності оригіналів офіційних документів або засвідчення справжності підписів посадових осіб, уповноважених засвідчувати підписи на документах, а також дійсності відбитків штампів, печаток, якими скріплено документ.

Апостиль засвідчує достовірність підпису особи, яка підписала документ, а також автентичність печатки чи штампа, яким його скріплено. *Апостиль* – це штамп розміром не менше 10x10 см, що проставляється або на документі, або на окремому спеціальному аркуші, який прошивається разом із документом.

Для здійснення консульської легалізації документа про освіту необхідно спочатку звернутись до Міністерства освіти і науки України з листом-клопотанням від навчального закладу для проведення процедури верифікації. Після відмітки про верифікацію на листі-клопотанні оригінали документів подаються в Генеральне управління консульської служби Міністерства закордонних справ України. Після легалізації в Генеральному директораті з питань консульської служби документи про освіту повинні бути засвідчені у дипломатичному представництві тієї країни, де вони будуть використовуватись [8].

Міністерство освіти і науки України проставляє апостиль на документах про освіту або вчені ступені, видані навчальними закладами, державними органами, підприємствами, установами і організаціями. Такими документами є атестати, дипломи і додатки до них, довідки і навчальні плани, сертифікати і посвідчення про підвищення кваліфікації, дипломи про присвоєння вчених звань тощо.

Апостиль проставляється тільки на оригіналах документів про освіту. Копії для проставлення апостиля не приймаються. Крім того, документ не буде прийнятий для роботи у випадку, якщо:

- документ призначається для використання в країні, яка не приєдналася до Гаазької Конвенції або є учасницею Конвенції, але висловила заперечення проти приєднання України відповідно до статті 12 Конвенції;
- текст документа неможливо прочитати внаслідок пошкодження;
- документ написаний чи підписаний олівцем, отриманий через засоби факсимільного зв'язку;
- у документі є незастережні виправлення або дописки;
- до повноважень Міністерства освіти і науки України не входить проставлення апостиля на цьому документі;
- документ, а саме: архівна довідка, навчальний план, довідка не містить підпису ректора або проректора та не завірений гербовою печаткою;
- якщо Міністерству освіти і науки України не вдалося отримати зразки відповідних підписів, відбитків печаток та/або штампів, щоб підтвердити факт видачі документа про освіту;

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- якщо підпис на документі не відповідає зазначеним посаді, прізвищу, імені, по батькові керівника освітнього закладу чи установи.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Система освіти. URL: <http://enic.in.ua/index.php/en/educationl-system>
4. Конвенція про визнання кваліфікацій вищої освіти в європейському регіоні.
Лісабонська конвенція 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308#Text
5. Порядок визнання ступенів вищої освіти, виданих іноземними навчальними
закладами (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 05 травня 2015 р.
№ 504). Розділ 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0614-15/paran9#n9>
6. Порядок визнання навчальних документів про середню та професійну освіту,
виданих іноземними навчальними закладами (затверджено наказом Міністерства освіти і
науки України від 05 травня 2015 р. № 504). Розділ 4. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0615-15/paran4#n4>
7. Перелік країн-учасниць Конвенції про скасування вимог легалізації іноземних
публічних документів (Гаага, 1961 р.) URL: <https://apostille.in.ua/index.php/en/about-the-apostille/list-країн>
8. Порядок консульської легалізації офіційних документів.
URL: <https://mfa.gov.ua/konsulski-pitannya/dokumenti-ta-notarialni-diyi/legalizaciya>

ОСНОВНІ ПАМ'ЯТКИ ТА ТУРИСТИЧНІ ПРИНАДИ УКРАЇНИ

1. ВСТУП.

Ідея курсу. Створити зручне інтерактивне середовище для знайомства іноземних студентів з основними пам'ятками України. В курсі використано інформацію з інтернет-джерел. Цікавинкою курсу є ще те, що студенти не просто читають та вивчають теорію щодо певних об'єктів, а мають змогу перевірити, продемонструвати та вдосконалити свій рівень знань з англійської мови (граматики, лексики тощо).

Курс вважається зданим, коли студент правильно відповість на більшу половину з 25 питань основного тесту. Результати тестових завдань на основі інформації про той чи інший об'єкт до уваги не беруться.

2. Основні пам'ятки та туристичні принади України

Пам'ятка-це об'єкт духовної чи матеріальної культури минулого, унікальний об'єкт природи чи цивілізації, що має наукову, пізнавальну та естетичну цінність.

Відповідно до Закону України «**Про охорону культурної спадщини**», «пам'ятка є об'єктом культурної спадщини, який занесений до Державного реєстру нерухомих пам'яток України». Ведення Державного реєстру нерухомих пам'яток України віднесено до повноважень спеціального органу виконавчої влади - **Державної служби з питань національної культурної спадщини** (діє у складі Міністерства культури і туризму України).

Українське законодавство розрізняє **8 типів пам'яток**:

- археологічні
- історичні
- монументального мистецтва
- архітектурні
- пам'ятки містобудування
- пам'ятки садово-паркового мистецтва
- пам'ятки ландшафту
- об'єкти науки та техніки

За типами пам'ятки культурної спадщини поділяються на:

1) **будівлі (твори)**: твори архітектури та інженерії, твори монументальної скульптури та монументального живопису, археологічні пам'ятки, печери з наявними свідченнями життя людей, будівлі чи приміщення в них, які зберегли достовірні свідчення про визначні історичні події, життя та діяльність видатних людей;

2) **комплекси (ансамблі)**: топографічно визначені сукупності окремих або об'єднаних об'єктів культурної спадщини;

3) **визначні пам'ятки**: зони чи ландшафти, природні та антропогенні твори, що принесли до нашого часу цінність з археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, архітектурної, художньої, наукової чи мистецької точки зору.

За видами пам'ятки культурної спадщини поділяються на:

1) **археологічні** (рештки побуту людини (нерухомі об'єкти культурної спадщини: поселення, кургани, залишки давніх поселень, стоянки, укріплення, військові містечка, промислові підприємства, зрошувальні споруди, дороги, кладовища, культові споруди, їх залишки або руїни, мегаліти, печери, наскельні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, а також пов'язані з ними рухомі об'єкти), які містяться під землею

поверхнею та під водою і є безперечним джерелом інформації про походження та розвиток цивілізації;

2) **історичні** (будинки, споруди, їх комплекси (ансамблі), окремі поховання та некрополі, місця масового поховання мертвих та померлих (загиблих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули у війнах внаслідок депортації та політичних репресій на території України, місця бойових дій, місця загибелі військових кораблів, морських і річкових суден, у тому числі залишки військової техніки, зброї, боєприпасів тощо, визначні місця, пов'язані з важливими історичними подіями, життям і діяльністю видатних людей, культурою та побутом народів;

3) **пам'ятки монументального мистецтва** (твори образотворчого мистецтва: як самостійні (індивідуальні), так і пов'язані з утвореними ними архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками чи комплексами (ансамблями);

4) **пам'ятки архітектури** (окремі будівлі, архітектурні споруди, які повністю або частково збереглися в автентичному стані та характеризуються відмінностями певної культури, епохи, певних стилів, традицій, технологій будівництва або є творами відомих авторів);

5) **пам'ятки містобудування** (історично сформовані центри поселень, вулиці, мікрорайони, площі, комплекси (ансамблі) із збереженою планувально-просторовою структурою та історичною забудовою, у тому числі ландшафтом, залишками античного планування та забудови, які є носіями певних містобудівних ідей);

6) **пам'ятки садово-паркового мистецтва** (поєднання паркової споруди з природними або рукотворними ландшафтами);

7) **пам'ятки ландшафту** (природні території, що мають історичну цінність);

8) **об'єкти науки та техніки** (унікальні промислові, виробничі, науково-виробничі, машинобудівні, інженерно-транспортні, гірничодобувні об'єкти, що визначають рівень розвитку науки та техніки певної епохи, окремих наукових напрямів чи виробництв).

Пам'ятка культурної спадщини є об'єктом культурної спадщини, який занесений до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Пам'ятка культури – визначна споруда, археологічний об'єкт чи твір мистецтва, що є частиною культурної спадщини (культурної спадщини) країни, людства загалом (пам'ятка історії, літератури, мистецтва, мови, закону тощо) та охороняється законом. Залежно від наукової, історичної та художньої цінності пам'ятки культури мають світове, державне та місцеве значення.

В Україні налічується **152 тис. пам'яток культурно-історичної спадщини**, з них **56 тис.-пам'ятки історії**, **7 тис.-пам'ятки монументального мистецтва**, та близько **15 тис.-пам'ятки містобудування та архітектури**. Нерухомі пам'ятки зберігаються під відкритим небом, інші пам'ятки історії, матеріальної та духовної культури народу – у музеях України.

3. Об'єкти України, які внесені до Списку Всесвітньої Спадщини

Перш за все, мова піде про об'єкти України, які внесені до Списку Всесвітньої Спадщини.

Об'єкти Всесвітньої спадщини **Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО)** є місцями, важливими для культурної або природної спадщини, як описано в Конвенції ЮНЕСКО про всесвітню спадщину, створеній у **1972 році**. **Культурна спадщина** складається з пам'яток (наприклад, архітектурних творів, монументальних скульптур чи написів), групи будівель та об'єктів (в тому числі археологічні пам'ятки). Природні об'єкти (що складаються з фізичних і біологічних утворень), геолого-фізико-географічні утворення (включаючи місця проживання видів тварин і рослин, які знаходяться під загрозою зникнення), а також природні об'єкти, важливі з точки зору науки, збереження або природної краси, визначаються як **природна спадщина**.

Україна офіційно прийняла Конвенцію ЮНЕСКО і стала незалежним членом 12 жовтня 1988 року.

Станом на 2021 рік налічується **сім** об'єктів України, які внесені до Списку Всесвітньої спадщини, шість з яких є культурними об'єктами і один – Стародавні та первісні букові ліси Карпат та інших регіонів Європи, є природна ділянка.

Перша пам'ятка – Собор св.Софії із прилеглими монастирськими спорудами та **Києво-Печерська лавра** внесено до списку в **1990 році**. **Найновіші об'єкти** (Дерев'яні церкви Карпатського регіону в Польщі та Україні та стародавнє місто Херсонес (Таврійський)), були перераховані в **2013 році**.

Три об'єкти є транснаціональними. Дерев'яні церкви спільні з Польщею, геодезична дуга Струве – з дев'ятьма країнами, а Стародавні та первісні букові ліси – з одинадцятьма країнами. Крім того, Україна має **17 об'єктів у попередньому списку**.

Тепер ви послухаете важливу інформацію про об'єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Україні.

<https://www.facebook.com/ukr.embassy.Lithuania/videos/4118857991467610/>

(аудіоскрипт додається)

Майте на увазі, що також подана інформація про три об'єкти Списку ЮНЕСКО, які є нематеріальними.

Рекомендуємо детальніше ознайомитися з об'єктами України, які внесені до Списку всесвітньої спадщини:

1. Собор св.Софії та прилеглі з ним монастирські споруди, Києво-Печерська лавра; Київ (1990)
2. Львів – Ансамбль історичного центру; Львів (1998)
3. Геодезична дуга Струве; Хмельницька та Одеська області (2006)

4. Стародавні та первісні букові ліси Карпат та інших регіонів Європи; кілька об'єктів (2007)
5. Резиденція митрополитів Буковини та Далмації; Чернівці (2011)
6. Стародавнє місто Херсонес Таврійський; Севастополь (2013)
7. Дерев'яні церкви Карпатського регіону в Польщі та Україні; Івано-Франківська, Львівська та Закарпатська області (2013)

Читаючи тексти про об'єкти, виконайте наступні завдання.

Завдання 1. А) Прочитайте та доповніть наведений нижче текст. Для кожного з порожніх місць (1–10) виберіть правильну відповідь (А, Б, В або Г).

Культурна пам'ятка № 1 (внесена до списку у 1990 р.)

3.1. Собор Св. Софії і прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська лавра; Київ (1990)

3.1.1. Собор св.Софії

Собор св.Софії у Києві є видатною пам'яткою архітектури та одним із перших (1)____ (2)____ слов'янської архітектури. Сьогодні це одна з найвідоміших пам'яток міста та перша українська вотчина, яка (4)____ до (5)____ Всесвітньої спадщини. (6)____, собор був місцем поховання київських (7)____, зокрема Володимира Мономаха, Всеволода Ярославовича і, звісно, (8)____ собору Ярослава Мудрого. (9)____, збереглася (10)____ лише могила (11)____. У соборі понад 3000 метрів витончених розписів стелі і понад 260 квадратних метрів настінних розписів, і аналогів такому місцю нема в (12)____ Європі. В середині собору можна побачити мозаїки та фрески 11 століття, у тому числі напівзруйновані зображення родини Ярослава. Будучи (13)____ у 12 столітті собор (14)____ аж до 17 століття, коли навколо собору було (15)____ багато монастирів у стилі українського бароко.

	А	Б	В	Г
1.	специфікацій	зразків	щаблонів	видів
2.	відставної	літньої	стародавньої	застарілої
3.	відомих	поширених	славетних	популярних
4.	призначена	внесена	підписана	описана
5.	паперу	аркуша	меню	списку
6.	незважаючи на	таким чином	на щастя	спочатку
7.	старших	правителів	президентів	царів
8.	засновника	дослідника	роботодавця	служителя
9.	оскільки	навіть	однак	незважаючи на
10.	пізніше	останній	остаточний	останнього
11.	збережено	збереглася	збережений	залишився
12.	усій	навколо	весь	навкруги
13.	вивезеним	викраденим	пограбованим	викраденим з шантажем
14.	залишився	занепадав	зламався	спричинявся
15.	подаровано	розкидано	зведено	зруйновано

Завдання 1. А) 1.Б; 2.В; 3.А; 4.Б; 5.Г; 6.Г; 7.Б; 8.А; 9.В; 10.Г; 11.Б; 12.А; 13.В; 14.Б; 15.В

Завдання 1. Б) Обведіть правильне слово.

3.1.2. Києво-Печерська лавра (Києво-Печерський монастир)

Києво-Печерська лавра(відома як Києво-печерський **(1)Монастир/Пагода)-**
(2)історичний/портретний православний християнський монастир у Києві. Його
будівництво почалося в 111 році і тривало 900 років. З того часу Лавра була **(3) постійним/**
визначним центром східного православ'я в **(4) слов'янській/Східній Європі**. Разом із
собором св.Софії внесений до переліку Світової**(5)спадщини/спадку** ЮНЕСКО. 21 серпня
2007 року його **(6)дали/назвали** одним із семи чудес
України. Згідно з Повістю минулих літ, на початку 11
століття Антоній, греко-православний чернець з монастиря
Есфігмену на горі Афон, повернувся на Русь і оселився в
Києві як місіонер чернечої традиції Київської Русі. Він
вибрав печеру на Берестовій горі, яка **(7) виходила/вкрита**
на річку Дніпро, і незабаром зросла громада учнів. Слово
«речера» означає «печера», в них жили ченці, яких й досі
можна зустріти у всіх монастирях. Навіть зараз ви можете
побачити місця їхніх могил із затемнених **(8)**
могил/галерей під землею. Тут багато пам'яток архітектури: соборів, церков, музеїв.Головна
(9)виставка/ демонстрація містить експонати 16 – початку 20 ст., серед яких чаші, розп'яття,
(10)матеріал/текстиль 16–19 ст. з рукоділлям та вишивками українських майстрів. У музеї
також проводяться екскурсії підземеллями, де ви маєте змогу побачити муміфіковані останки
православних святих або їх мощі.

Завдання 1. А).1.Монастир; 2. історичний; 3 визначний; 4. східній; 5. спадщини; 6. назвали; 7.
виходила; 8. галерей, 9. виставка, 10.текстиль

Завдання 2. А) Прочитайте текст. На запитання 1-5 виберіть відповідь (А, Б або В), яка, на вашу думку, найкраще відповідає тексту.

#2 культурна пам'ятка (внесена до списку у 1998 р.)

3.2. Львів – ансамбль історичного центру; Львів (1998)

3.2.1. Площа Ринок

Площа Ринок – одне з найвишуканіших та архітектурно досконалих місць у Львові.
Історія площі доволі цікава. Князь Галичини, Данило Галицький заснував Львів у 13 столітті,
але в 1349 році місто було завойоване Польським
королівством.За дорученням Казимира III Великого
німецькі колоністи почали будувати площу за
зразками середньовічних європейських міст з
ринковою площею в центрі. Її назва пов'язана з
принципом побудови і походить від німецького слова
«der Ring», що означає «кілце, замкнутий простір».
Згодом назву змінили на «Ринок». Пізніше австрійські
та італійські архітектори своїми шедеврами
вдосконалили красу площі. Архітектурне оздоблення
площі розміром 142 на 129 метрів налічує 44 будинки
з ратушею в центрі і зроблено переважно в стилі
ренесансу. Також можна розпізнати деякі елементи готичної архітектури, які збереглися після
найбільшої пожежі за всю історію Львова 1527 році. Новий Львів був зовсім іншим,
перебудованим у ренесансному стилі. Після того лиха спорудили нові будівлі з каменю та
цегли, які були значно міцнішими – їх називали «кам'яницями». Довжина фасаду кам'яниць
не перевищувала 9 метрів.А все ось чому. Тоді на площі Ринок усі повинні були
дотримуватися «правила трьох вікон». Кожна будівля не повинна була мати більше трьох

вікон на фасаді. Це давало право рівних можливостей, оскільки вікна першого поверху використовувалися для торгівлі, майстерні чи реклами.

Побудувати будинок на площі Ринок було недешевим задоволенням, тому лише багаті купці та заможна аристократія могли собі це дозволити. Також існували обмеження щодо кількості поверхів будинку. Лише дворянам і вищому духовенству дозволялося будувати три поверхи або більше трьох вікон, яскравими прикладами є палац Корнякта та Палаццо Бандіnellі. Лише у 18 столітті це правило було скасовано, тому зараз можна помітити надбудову на будинках або розширені фасади. Варто звернути увагу на фасади будівель. Ви можете помітити неозброєним оком, що відстань між вікнами різниться. Два вікна, у великій кімнаті, розташовані близько одне до одного, а поруч з ними розташоване вікно маленької бічної кімнати, відомої як «ванкир». Так був спроектований знаменитий Чорний дім. Такий дизайн був типовим для епохи Відродження. Кілька століть тому нумерації не було, а кожен кам'яницю класифікували за типовими зовнішніми ознаками оздоблення або за прізвищем власника. Зараз будинки пронумеровані, але вони все ще носять свої історичні назви, серед них – Палац Любомирських, Будинок Шольц-Вольфа, Будинок Гепнера та інші.

Кожна будівля на площі Ринок має багато цікавих легенд, і, безсумнівно, варта вашої уваги. Найцікавіші та цінні знаходяться на східній стороні площі. Архітектори та художники намагалися зробити кожен кам'яницю неповторною та особливою, використовуючи новітні технології тих часів, оздоблюючи та прикрашаючи як інтер'єр, так і екстер'єр. У середньовіччі кожен будинок мав свій колір, що представляло собою відому «львівську поліхромію», але через поширення компаній з постачання цементу в 19 столітті, під владою Австрії, усі будинки фарбували в сірий колір. Лише 30 років тому кам'яниці були кольорові, як і багато років тому. Площа Ринок безперечно вразить вас своєю оригінальністю, елегантністю та досконалістю! Чотири фонтани зі статуями грецьких богів, симетрично розташованих навколо ратуші прикрашають площу. Прогулянка площею надихає! Старовинна бруківка, архітектурна мозаїка кам'яниці та велична ратуша створюють чарівну атмосферу середньовіччя.

1. Чому площу називають площею Ринок?

- А) Тому що вона була побудована на кільці.
- Б) Тому що це був ринок для торгівлі.
- В) Слово «площа» означає перстень.

2. Що з нижче поданого правда стосовно забудови площі Ринок?

- А) Її збудували німецькі колоністи.
- Б) Казимир III Великий хотів побудувати її в одному стилі.
- В) Ринкова площа збудована перед середньовічним містом.

3. Які мала наслідки пожежа 1527 р.?

- А) Кам'яні та цегляні будівлі були зруйновані.
- Б) Стало зрозуміло, що будівлі краще будувати з каменю та цегли.
- В) Дерев'яні будівлі загнили.

4. «Правило трьох вікон» гласить _____

- А) що всі вікна повинні були використовуватися для торгівлі.
- Б) що кожна будівля повинна мати по три вікна на фасаді для рівних можливостей.
- В) люди могли будувати будівлі висотою понад 9 метрів.

5. Чому більшість будівель на площі Ринок має три поверхи?

- А) Люди не мали права будувати більше трьох поверхів, до того ж це було цілком дорого.
- Б) Тільки багатим купцям і заможній аристократії дозволялося будувати більше трьох поверхів.
- В) Через норми надзвичайних ситуацій.

6. Що ви помітите, дивлячись на вікна на площі Ринок?

- А) Відстань між вікнами різна.
- Б) Різноманітність кімнат з різними вікнами готичного стилю.
- В) Вони пронумеровані.

7. Яке твердження про колір кам'яниці є ПРАВИЛЬНИМ?

- А) У 19 столітті вони були сірими, щоб сприяти виробництву цементу.
Б) У 19 столітті всі будівлі були різного кольору.
В) У середньовіччі вони були сірими через поліхромність.
Завдання 2. А). 1а, 2а 3б, 4б, 5б, 6а, 7а.

Завдання 2.В) Прочитайте та доповніть наведений нижче текст. Для кожного з порожніх місць (1–10) виберіть правильну відповідь (А, Б, В або Г).

3.2.2. Архикатедральний Собор Святого Юра

Це один з найкращих (1)_____ церковної архітектури в Європі в стилі рококо, побудований у Львові. З 1817 по 1946 рік тут була (2)_____ Української католицької Галицької митрополії. На високій терасі з (4)_____ на старе місто Львова стоїть комплекс собору, що (3)_____ церкву, дзвіницю (її дзвін було виготовлено в 1341 році), митрополитський палац, адміністративні будівлі, кований паркан, дві брами та сад. За легендою, спочатку на місці комплексу (5)_____ дерев'яна церква та укріплений монастир (6)_____ у 1280 р. князем Левом Даниловичем, а після їхнього знищення королем Касимиром III Великим (у 1340 р.) триапсидною чотиристовпною візантійською кам'яною базилікою (1363–1437). За правління митрополита Атанасія Шептицького базиліка була розібрана, а за митрополита Лева Шептицького – (7)_____ на (8)_____ церкву, яку було спроектовано і побудовано під керівництвом Бернарда Меретина в 1744–59 рр. і було закінчено у 1764 р. С. Фессінгером, який також збудував (9)_____ резиденція митрополита (1761–1762).

Побудована хрестоподібним планом, чотиристовпна церква увінчана одним великим куполом і чотирма малими. Високі зовнішні стіни прикрашені спрощеними коринфськими пілястрами, кам'яними ліхтарями рококо, карнизом. До центрального входу (10)_____ двоє сходів з витонченими балюстрадами в стилі рококо, з боків якого стоять статуї митрополитів Атанасія Шептицького та Льва Шептицького. Над входом балкон, високе вікно, герб (11)_____ Шептицьких, та горіще увінчане статуєю Святого Юри «Вбивці драконів» виконана Йоганном Пінзелем. Територія перед церквою оточують дві брами в стилі рококо (12)_____ алегоричними фігурами Віри, Надії, римо- та греко-католицької церкви.

Внутрішнє оздоблення було (13)_____ лише в 1790 році. Розписи створили видатні художники: Юрій Радилівський, М. Смуґлевич, Лука Долинський (місцеві ікони, овальні ікони пророків, сцени 16 свят). Скульптурну раму двох (14)_____ дверей, оздоблення навколо входів, багато ліхтарів виготовив Михайло Філевич. Михайло Осінчук (15)_____ картини та перефарбував фрески. У 1942 році собор було передано під юрисдикцію Російської православної церкви. На початку 1990-х років собор став Українською Католицькою Церквою з відновленою релігійною свободою.

	А	Б	В	Г
1.	вид	зразків	шаблони	ознаки
2.	простір	місце	резиденція	місце головування
3.	вміщає	містить	складає	становить
4.	видом	баченням	зором	місцем зустрічі
5.	зайнятий	завойовували	охопили	стояли
6.	заснований	знайдений	з'ясований	заснування
7.	обмінено	замінено	переміщено	передано
8.	незмінну	існуючу	теперішню	відсутню

9.	усиновлену	загальну	спільну	сусідню
10.	виникають	ведуть	спричиняють	викликають
11.	озброєння	зброї	герб	зброя
12.	допоміжний	розроблені	прикрашені	оздоблені
13.	завершено	доповнено	об'єднано	закінчено
14.	прийнятих	вхідних	заходити	ведення
15.	повторив	зберіг	відбудовав	відреставрував

Завдання 2. Б). 1Б; 2В; 3Б; 4А; 5Г; 6А; 7Б; 8В; 9Г; 10Б; 11В; 12Г; 13А; 14Б; 15Г.

Завдання 2.В) Заповніть кожен пропуск лише одним словом.

3.2.3. Високий замок (Замкова Гора)

Високий замок є (1)____ типу оборонних замків. Замок розташований на крутому пагорбі на висоті 380 м над рівнем (2)____, Висота місцевості в деяких місцях досягає до 150 м.

Можна сказати (3)____, що парк «Високий замок» у Львові – це мальовничий зелений парк, розташований на Княжій або Замковій горі. У 1256 році в історичних записах з'явилася перша згадка про Львів, який асоціювався (4)____ цією мальовничою горою. Львів'яни та гості парку «Високий замок» часто

вважають, що це одне з (5)____ місць для спокійної прогулянки та романтичних побачень.

Високий замок займає площу близько 36 гектарів. Він поділений (6)____ дві тераси, на нижній з(7)____ розташовані паркові алеї та пам'ятники(8)____ видатним особистостям. Крім того(9)____, в 1841 на нижній терасі пагорба була побудована штучна печера. В ролі його вічних сторожів, тут встановили величних левів, взятих зі старої львівської ратуші. Друга тераса (верхня) обладнана (10)____ оглядовим майданчиком, побудованим на насипі кам'яних замкових стін і будинків.

Головною особливістю Високого замку є його розташування в самому центрі міста - на високій горі, що поросла лісом. (11)____ хвилин ходьби від центру міста - і ви потрапляєте в найтихішу і (12)____ спокійну природну зону, де серед величних дерев ви забудете про шалений ритм та(13)____ міського життя і отримаєте незабутній вид на місто.

Завдання 2. В). 1 прикладом; 2 моря; 3 be; 4 з; 5 найкращих; 6 на; 7 яких; 8 то; 9 крім того; 10 with; 11 кілька; 12 найбільш; 13 метушню;

Завдання 2. Г) Прочитайте продовження тексту про Високий замок. Виберіть із речень (А-Ж) те, яке відповідає кожному проміжку (1-6). Є два речення, які вам не потрібно використовувати.

Замкова гора, на якій був побудований Високий замок, є унікальним оглядовим майданчиком (висотою в 413 метрів над рівнем моря), аналогів якому немає в Європі. Звідси відкривається приголомшлива панорама мальовничих краєвидів стародавнього Львова, які вразять будь-кого. Не забудьте взяти фотоапарат, щоб сфотографувати (1)_____.

Історики вважають, що історія міста почалася(2)____. Спочатку форт був дерев'яним, але через сто років, (3)____. Замок служив монетним двором й сховищем боєприпасів та важливих документів.

У 17 столітті козаки розграбували замок; а через 50 років він був захоплений і зруйнований шведськими військами. Після цього форт втратив своє стратегічне значення. У 19 столітті замок було розібрано. На його місці з'явився парк, (4)____ включений до переліку заповідників України. Він простягається на дві тераси: верхню та нижню.

На вершині можна знайти руїни оборонної стіни та штучний курганний могильник (5)____. На вершині кургану є оглядовий майданчик, з якого весь Львів як на долоні. Увечері

місто особливо зачаровує, сюди приїжджають як допитливі туристи, так і місцеві жителі (6)_____.

- А який зараз є національною гордістю,
 Б Польський король Казимир Великий побудував кам'яний форпост з чотирма вежами
 В зверху встановити дерев'яний хрест
 Г щоб насолодитися цим незабутнім видовищем
 Д таку красу і згодом поділитися нею з найближчими людьми
 Е для будівництва фортеці
 Є вшановуючи 300-річчя Люблінської унії
 Ж з будівництва замку королем Данилом Галицьким у 13 ст.
Завдання 2. Г). 1Д; 2Ж; 3Б; 4А; 5Є; 6Г.

Завдання 3. Прочитайте поданий нижче текст. Виберіть із речень (А-Ж) те, яке відповідає кожному проміжку (1-6). Є два речення, які вам не потрібно використовувати.

#3 культурна пам'ятка (внесена до списку 2005)

3.3. Геодезична дуга Струве; Хмельницька та Одеська області (2006)

Геодезична дуга Струве — це мережа вимірювальних пунктів триангуляції, що простяглася на 2820 км по території десяти країн від Хаммерфеста в Норвегії до Чорного моря (1)_____.

Мережа була створена та використана російським ученим німецького походження Фрідріхом Георгом Вільгельмом фон Струве в 1816-1855 роках для визначення розмірів й форми нашої планети. На той час мережа проходила лише через три країни: Норвегію, Швецію та Російську імперію. Перша точка Дуги знаходиться в Тартуській обсерваторії в Естонії, (2)_____.

У 2005 році мережа була занесена до Списку всесвітньої спадщини як пам'ятний ансамбль мережі, що складається з 34 пам'ятних дошок або споруджених обелісків із 265 основними пунктами триангуляції (3)_____.

Вимірювання мережі триангуляції включає 258 основних трикутників і 265 геодезичних вершин. Найпівнічніша точка розташована біля Хаммерфесту в Норвегії, а найпівденніша точка біля Чорного моря в Україні.

В Україні роботи з пошуку та відновлення пунктів геодезичної дуги Струве та підготовки відповідних матеріалів проводилися спеціалістами Державного підприємства «Науково-дослідний інститут геодезії та картографії», (4)_____.

Об'єкт Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО включає 4 геодезичні пункти, розташовані на території України.

У 2009-2010 роках Державне підприємство «Науково-дослідний інститут геодезії та картографії» завершило серію досліджень на місці пошуку всіх пунктів геодезичної дуги Струве (5)_____. Відновленню підлягають лише пункти, виявлені в результаті інструментального пошуку та визначені як точки геодезичної дуги Струве.

Існує чотири геодезичні пункти, розташовані в Україні (6)_____:

1. Катеринівка розташована на насипу на відстані 1,0 км на північ від села Катеринівка Хмельницької області, та на відстані 25 км на північний захід від міста Хмельницький.
2. Фельштин розташоване за 0,6 км на північний захід від села Гвардійське Хмельницької області та за 20 км на північний захід від міста Хмельницький.
3. Баранівка знаходиться на захід від села Баранівка Ярмолинецького району Хмельницької області.
4. Стара Некрасівка розташована в південній частині села Стара Некрасівка Ізмайльського району

Одеської області на вулиці Поштової на відстані 5 км на схід від міста Ізмаїл. Добре зберігся пам'ятник, встановлений у середині 19 століття після завершення вимірювання дуги меридіана

- А** які обшукували та відновили геодезичні пункти геодезичної дуги Струве на локації
 - Б** які досить красиві, щоб стати точкою для дослідження
 - В** які входять до об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Геодезична дуга Струве»
 - Г** що дало перше точне вимірювання меридіанної дуги
 - Д** які розташовані на території України
 - Е** який зробив великий внесок у вимірювання земної кулі в 19 столітті
 - Є** які позначені просвердленими отворами в скелі, залізними хрестами або пірамідами з каменів
 - Ж** де Струве проводив велику частину своїх досліджень
- Завдання 3.1Г; 2Ж; 3Є; 4А; 5Д; 6В**

Завдання 4. А) Прочитайте поданий нижче текст. Виберіть із речень (А-Ж) те, яке відповідає кожному проміжку (1-6). Є два речення, які вам не потрібно використовувати. #4 природна пам'ятка (внесена до списку в 2007)

3.4. Стародавні та первісні букові ліси

Стародавні та первісні букові ліси Карпат та інших регіонів Європи є транснаціональним об'єктом Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (1)_____.

Первісні букові ліси Карпати включають **десять** окремих масивів, розташованих вздовж осі довжиною 185 км від Рахівських гір і Чорногірського в Україні над Полониним хребтом (Словаччина) до Вигорлатських гір у Словаччині. Стародавні букові ліси Німеччини включають п'ять місць, займають 4391 га та були додані в 2011 році.

Карпатська ділянка займає загальну площу 77 971,6 га (192 672 акрів), з яких лише 29 278,9 га (72 350 акрів) є частиною фактично збереженої території, **(2)_____**. Первісні букові ліси Карпат охоплюють території Закарпаття та Пряшівської області. **Понад 70% об'єкту знаходиться в Україні.** Територія охоплює **два національні парки, (3)_____**. Обидва національні парки разом із сусідньою територією в Польщі складають окремий біосферний заповідник- Східно-Карпатський біосферний заповідник. Українські локації включають **Чорногора, Кузій-Трибушани, Марамарош, Стужиця-Ужок, Свидовець та Уголька-Ширикий Луг.** Лише деякі з десяти компонентів доступні для відвідувачів. У 2017 році ЮНЕСКО розширило територію, **(4)_____**.

Останній недоторканий первісний ліс у помірних широтах Європи знаходиться в Карпатах. Дерев у цих лісах можуть жити до ста років, **(5)_____**. Значні частини лісу в румунській частині Карпат були втрачені через вирубування лісів.

Наразі незахищені ділянки пралісів можна назавжди зберегти в Українських Карпатах **(6)_____**. В Українських Карпатах є **дев'ять національних парків та два біосферні заповідники.** Існує загальна заборона на вирубування дерев на хвойних лісових ділянках вище 1100 метрів. Існує приблизно 100 000 додаткових гектарів лісу, які можна інтегрувати до існуючих природоохоронних територій.

- А** ліси в Албанії, Австрії, Бельгії, Болгарії, Хорватії, Італії, Румунії, Словенії та Іспанії.
- Б** in order to protect biosphere reserves in those areas з метою охорони біосферних заповідників на цих територіях
- В** а решта вважається «буферною зоною»

- Г забезпечуючи важливе середовище існування для таких організмів, як гриби, мох, лишайники, комахи, рідкісні птахи та ссавці(наприклад, кажани, бурий ведмідь, вовк і рись).
- Д шляхом розширення та посилення природоохоронних територій.
- Е та деякі контрольовані зони існування, переважно в Словаччині
- Є надає можливості багатьом країнам приєднатися до цієї програми
- Ж що охоплює 94 складові частини (ліси) у 18 країнах Європи

Task 4. A) Key:1Ж; 2В; 3Е; 4А; 5Г; 6Д.

Завдання 4. Б) Прочитайте поданий нижче текст. Виберіть із речень (А-Ж) те, яке відповідає кожному проміжку (1-6). Є два речення, які вам не потрібно використовувати.

3.4.1. Чорногірський хребет

Чорногора — найвищий гірський масив Західної України. Він належить до Полонинських Бескидів, які 1) _____. Гірське пасмо розташовано на адміністративній межі між Івано-Франківською та Закарпатською областями.. Він примикається до гірського масиву Горгани. Найвищою вершиною масиву Чорногора 2) _____. Масив формують флішові породи. Більша частина хребта служить вододілом 3) _____. Підніжжя Чорногори заселена гуцулами, основним заняттям яких є скотарство.Поширеними туристичними центрами Чорногори є Бистрець, Дземброня, Рахів, Верховина, Ворохта, Ясіня.

Рілля займає лише 0,5% 4) _____, ліси близько - 70%, сіножаті - 5%, полонини та пасовища - 22%. Для охорони природи 5) _____; у 1964 р. – комплексний заповідник (7702 га). Чорногірський масив населяють різноманітні представники фауни. Загалом на Чорногорі помічено 279 видів хребетних тварин, у тому числі 46 видів, занесених до Червоної книги України. Полонинський комплекс заселяє 6) _____.

- А. було створено після Першої світової війни невеликі заповідники
- Б. між Прутом та Тисою
- В. був названий на честь відомого географа
- Г. входять до складу Зовнішніх Східних Карпат
- Д. значна кількість тварин
- Е. загальної площі
- Є. через свій клімат
- Ж. є Говерла(2061 м.) з іншими високими вершинами,включно з горою Піп Іван та Петрос.

Завдання 4. В). 1-Г; 2-З; 3-Б; 4-Е; 5-А; 6-Д.

Завдання 5. Оберіть правильне слово.

Культурна пам'ятка №5 (внесена до списку у 2011 р.)

3.5. Резиденція митрополитів Буковини та Далмації

Ця незвичайна будівля зачаровує
(1)своєї/своєю дивовижною красою і
величчю. Це головний скарб Чернівців і
(2)гордість/гідність місцевих жителів.
Унікальний комплекс, у якому
(3)мелодійно/гармонійно поєднуються
різні архітектурні стилі є (4)справжня
окраса/справжньою окрасою столиці
Буковини і залишає незабутній слід у
(5)душі/думці кожного, кому
(6)повезло/пощастило побачити його.

Резиденція митрополитів
(7)належить/завдячує своїм
походженням (8)єпископ/єпископу

Євгенію Гакману, який у 19 столітті (9)переконав/узгодив австрійського монарха Франца І у
необхідності такої будівлі для буковинських священників. Молодий чеський архітектор Йозеф
Главка (10)відповідав за/доручив проектування будівлі, а будівництво
(11)робили/здійснювали перевірені майстри того часу. Кожну цеглину ретельно перевіряли
перед (12)вкладанням/покладанням у стіни будівлі, а в розчин додавали органічні матеріали
(наприклад, яйця) для (13)міцності/сили.

Цей незрівнянний архітектурний шедевр, будівництво якого зайняло 18 років, увібрав в
себе елементи романського і візантійського стилів, а також мавританські, готичні та
буковинські мотиви. Безліч елегантних декоративних деталей також додають неабияку
(14)вартість/цінність будівлі. Усе це створювало дивовижний гармонійний ансамбль.

Комплекс резиденції митрополитів (15)міститься/складається з трьох будівель серед
просторого парку, оточених масивними воротами. Перша будівля – каплиця. Праворуч
знаходиться Семінарський корпус, де до сьогоднішнього дня стоїть Храм трьох святих з
найкращою акустикою в Україні. (16) Хоча/А також, тут розташовані Монастирський корпус
і дяківська школа.

Багато людей (17)цікавляться/задаються питанням, чому купол Монастирського
корпусу прикрашений зіркою Давида. Єврейські організації в Чернівцях допомогли
православній громаді (18)зібрати/витратити кошти, необхідні для будівництва резиденції
митрополита, що увіковічило дружні стосунки між двома конфесіями.

Інтер'єр резиденції (19)такий/настільки ж вражаючий, як і її зовнішній вигляд.
Найрозкішнішими є зали головного Митрополичого корпусу. Мармурова зала, прикрашена
різними видами мармуру, (20)вважалась/зауважувалась найкрасивішою в Європі свого часу.
Червона зала, оздоблена тонким китайським шовком, прикрашена величезними
венеціанськими дзеркалами та оброблена різьбленим деревом, звісно, (21)нікому/нічим не
поступається!

Сьогодні у будівлях Резиденції митрополитів розміщено кілька факультетів
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Поруч знаходиться парк
університету, архітектура і ландшафт якого (22)існували/збереглися майже в первозданному
вигляді.

Завдання 5. 1. своєю; 2. гордість; 3. гармонійно; 4. справжньою окрасою; 5. душі; 6. пощастило;
7. завдячує; 8. єпископу; 9. переконав; 10. відповідав за; 11. здійснювали; 12. вкладанням; 13.
міцності; 14. цінність; 15. складається; 16. а також; 17. цікавляться; 18. зібрати; 19. настільки;
20. вважалась; 21. нічим; 22. збереглися.

Завдання 6. Прочитайте текст та доберіть заголовки (А-І) до абзаців (1-7). Три варіанти
зайві.

Культурна пам'ятка №6 (внесена до списку у 2013 р.)

3.6. Херсонес Таврійський, Севастополь

(1)_____ Херсонес Таврійський – це давньогрецька колонія, заснована приблизно 2500 років тому в південно-західній частині Кримського півострова. Її заснували переселенці з Гераклеї Понтійської в 6 столітті до нашої ери.

(2)_____ Стародавнє місто розташоване на березі Чорного моря в околицях Севастополя на Кримському півострові, де його називають Херсонесом. Це місце є частиною національного заповідника "Херсонес Таврійський". Назва Херсонес у перекладі з грецької означає "півострів" – місце, на якому була заснована колонія. Будівлі позначені впливом грецької, римської та візантійської культур. Тут розташовані римський амфітеатр і грецький храм.

(3)_____ Як і в інших грецьких колоніях, життя людей Херсонесу повністю залежало від сільськогосподарської території, або хори, яка прилягала до міста. Сьогодні сільськогосподарські угіддя і маєтки херсонеської хори є предметом міждисциплінарного вивчення вчених різних спеціалізацій. Околиці міста населяли різні племена – мирні та войовничі. У Середньовіччі, коли Херсонес став християнським центром Кримського півострова, поблизу з'явилося безліч монастирів, скитів і "печерних міст". Наприкінці 14 століття набіги кочівників поклали край місту, і з часом його руїни були поховані під землею.

(4)_____ У 1827 році (через 50 років після заснування Севастополя) почалися перші розкопки на місці Херсонеса. Незабаром після цього Херсонес отримав ще одну назву, "Руська Троя". З кожним роком з-під землі з'являлися нові будинки і вулиці, площі і церкви стародавнього міста. Розкопки дали так багато знахідок, що незабаром вони склали захоплюючу колекцію, і таким чином з'явився Херсонеський історико-археологічний музей. У 2012 році музей відзначив своє 120-річчя.

Створили національний заповідник для розміщення та організації великої кількості наукових досліджень, пов'язаних з численними археологічними пам'ятками стародавнього міста. У 1993 році указом Президента України заповіднику було присвоєно статус національного закладу культури.

Зараз Херсонес є не тільки провідною туристичною визначною пам'яткою, а й важливим науковим і методичним центром для археологів, істориків і фахівців суміжних областей.

Вторгнення сучасних будівель на стародавній археологічний об'єкт і навколо нього, а також відсутність фінансування для запобігання такого тиску на забудову, серйозно поставили Херсонес під загрозу.

(5)_____ Стародавні руїни Херсонесу зараз знаходяться в одному з передмість Севастополя. Сьогодні вони є популярною туристичною визначною пам'яткою, що охороняється як археологічний парк. У 2007 році Херсонес посів п'яте місце в опитуванні "Сім чудес України".

13 лютого 2009 року Міністр оборони України Юрій Єхануров закликав Чорноморський військово-морський флот Росії перенести свій автомобільний склад звідси в інше місце. Розташування автомобільної бази російського Чорноморського флоту було однією з перешкод для включення заповідника в список об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО.

(6)_____ У жовтні 2010 року в доповіді під назвою "Збереження нашої зникаючої спадщини" Фонд глобальної спадщини визначив Херсонес одним з 12 об'єктів Всесвітньої спадщини, які є "на межі" зникнення через непоправні втрати і руйнування. Серед основних причин виділили недостатнє управління і тиск на розвиток.

(7)_____ У 2013 році "Стародавнє місто Херсонес Таврійський і його хора" були внесені до Списку Світової спадщини ЮНЕСКО. Згідно з ЮНЕСКО, ці райони демонструють культурний спосіб життя і землекористування давніх популяцій, що населяли ці території.

Під час кримської кризи 2014 року Росія анексувала кримський півострів, але ЮНЕСКО заявила, що і надалі визнаватиме Крим та його об'єкти культурної спадщини як такі, що належать Україні.

- А) Об'єкт Світової спадщини ЮНЕСКО
- Б) Що таке "хора"?
- В) Розкопки некрополя
- Г) Заснування музею
- Д) Місце розташування і значення назви
- Е) Ризик забруднення
- Є) П'яте з Семи Чудес
- Ж) Що таке Херсонес?
- З) "На межі"
- І) Херсонес в наші дні

Завдання 6. 1Ж; 2Д; 3Б; 4Г; 5Є; 6З; 7А.

Завдання 7. Прочитайте поданий нижче текст.
Культурна пам'ятка №7 (внесена до списку у 2013 р.)

3.7. Дерев'яні церкви карпатського регіону

Дерев'яні церкви карпатського регіону Польщі та Україні – це група дерев'яних православних (і деяких східно-католицьких) церков, розташованих у Польщі та Україні. У **2013** році вони були внесені до списку Світової спадщини ЮНЕСКО.

Ці церкви були побудовані з горизонтальних дерев'яних колод між 16 і 19 століттями громадами православної та греко-католицької конфесій. Церкви свідчать про особливу будівельну традицію, що йде корінням у православний церковний дизайн, переплетений з елементами місцевої традиції.

Наступні **вісім** церков, розташованих в Україні, включені до списку Світової спадщини ЮНЕСКО:

1. Церква Святого Духа, Потелич, Жовківський район
2. [Церква Святої Трійці, Жовква](#)
3. [Церква Святого Юра, Дрогобич](#)
4. Церква Святого Дмитра, Матків
5. Церква Святого Духа, Рогатин
6. Церква Різдва Пресвятої Богородиці, Нижній Вербіж, Закарпатська область
7. Церква Святого Михайла, Ужок
8. Вознесенська Церква, Ясіня, Закарпатська область

Виконайте завдання на основі інформації про деякі з цих церков.

Завдання 7. А) Прочитайте текст. До питань 1-5 оберіть правильну відповідь (А, Б, В або Г).

3.7.1. Церква Святої Трійці, Жовква (Львівська область)

Дерев'яна **Церква Святої Трійці** була побудована в передмісті **Жовкви**, Україна, у 1720 році, на місці церкви, що (1)_____ в 1717 році. Споруда (2)_____ з трьох дерев'яних нефів і цегляної ризниці.

Тут знаходиться іконостас із близько 50 ікон, (3)_____ майстрами Жовківської іконописної школи Івана Рутковича на початку 18 століття. Іконостас виготовлений з липи, різьблення виконане Ігнатієм Стобенським. У 1978-1979 роках іконостас було реставровано. На стінах церкви можна знайти таблички, що (4)_____, що будівля є пам'яткою архітектури, побудованою в 1720 році.

21 червня 2013 року під час 37-ї сесії Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Камбоджі Церква Святої Трійці була (5)_____ до списку Світової спадщини ЮНЕСКО разом з 16 іншими дерев'яними церквами карпатського регіону в Польщі та Україні.

	А	Б	В	Г
1	знесла	поклали	згоріла	виглядала
2	містить	складається	включає	належить
3	загострений	написаний	стертий	намальований
4	підтверджують	схвалюють	узгоджують	погоджують
5	приведена	змішана	внесена	вилучена

Завдання 7. А). 1В; 2Б; 3Б; 4А; 5В.

Завдання 7. Б) Доповніть наведений нижче текст поданими словами.

3.7.2. Церква Святого Юра, Дрогобич (Львівська область)

остаточних з'явилась частиною сакральної складається пам'яткою містять

Церква Святого Юра в Дрогобичі – це одна з найстаріших і найкраще збережених дерев'яних церков Галичини. Церква є (1)_____ Галицького дерев'яного зодчества кінця 15-початку 16 століть, однією з найкраще збережених та найвідоміших пам'яток давньої української (2)_____ архітектури. Збудована в 15 столітті, кілька разів перебудовувалася й (3)_____ архітектурних форм їй надав талановитий український будівничий Григорій Тесля з Дрогобича. Церква є (4)_____ відділу дерев'яної архітектури музею "Дрогобиччина".

Церква (5)_____ з трьох частин. Центральний блок має квадратну форму в плані і складається з нави. Два інших блоки (6)_____ бічні апсиди й притвор. Між 1678 і 1711 роками церква була відремонтована: інтер'єр розписали фресками, збудували восьмикутні споруди, (7)_____ нова дзвіниця.

Це одна з 16 церков, які входять до Списку світової спадщини ЮНЕСКО (Дерев'яні церкви карпатського регіону Польщі та України).

Завдання 7. Б). 1. пам'яткою; 2. сакральної; 3. остаточних; 4. частиною; 5. складається; 6. містять; 7. з'явилась.

4. Сім історико-архітектурних чудес України

Щоб продовжити наше знайомство з основними історико-культурними пам'ятками України, ми поговоримо про Сім чудес України.

Сім чудес України – це сім історико-культурних пам'яток України, обраних в ході конкурсу "Сім чудес України" в липні 2007 року. Це був перший

публічний конкурс подібного роду, згодом відбулися й такі акції, як "Сім природних чудес

України", "Сім туристичних маршрутів України" і "Сім чудес України: замки, палаци, фортеці". Всі номіновані об'єкти є охоронюваними

територіями, що перебувають у державній власності, принаймні регіонального рівня, доступними для туризму.

Голосування за всіма конкурсами складалося з двох частин: **експерти в Україні** голосували за свої сім найкращих пам'яток, тоді **інтернет-користувачі** голосували на офіційному сайті.

Кампанія була **ініційована в травні 2007 року** українським політиком і депутатом Верховної Ради України п'ятого скликання **Миколою Томенком** під девізом "Пізнай Україну". Ініціатива стала продовженням численних попередніх громадських акцій, що відбувались у різних регіонах України – "Відкриймо острів Хортиця" (Запорізька область), "Масляна на Буковині" (Чернівецька область), "Бурштинові легенди Рівненщини" та інші.

Наступним етапом ініціативи стала організація Сім природних чудес України в 2008 році.

Місцеві та регіональні влади склали список з 1000 можливих кандидатів / номінантів. Експертна рада у складі 100 осіб, у тому числі культурологів, істориків і фахівців з туризму, обрала список з 21 кандидата, серед яких люди в Інтернеті могли проголосувати.

Голосування за 21 можливим кандидатом було відкрито 7 липня 2007 року. Загалом у кампанії взяли участь близько 77 000 інтернет-користувачів. Голосування закрили 21 серпня 2007 року, того ж дня офіційно оголосили результати.

Думки інтернет-користувачів, які взяли участь у голосуванні, та експертів розійшлися.

Рейтинг за оцінками інтернет-користувачів:

1. Хортиця
2. Софіївська
3. Заповідник "Кам'янець"
4. Києво-Печерська лавра
5. Хотинська фортеця
6. Херсонес Таврійський
7. Лівадійський палац
8. Музей Писанка
9. Софійський собор
10. Острозький замок і Острозька академія
11. Одеський оперний театр
12. Кам'яна Могила
13. Замок Паланок
14. Почаївська лавра
15. Луцький замок
16. Антонієві печери
17. Держпром
18. Олеський замок
19. Святогірська лавра
20. Національний історико-етнографічний заповідник "Переяслав"
21. Шевченківський заповідник у Каневі

Рейтинг за оцінками експертів:

1. Києво-Печерська лавра
2. Софійський собор
3. Софіївська
4. Херсонес Таврійський
5. Заповідник "Кам'янець"
6. Святогірська лавра

7. Хортиця
8. Почаївська лавра
9. Кам'яна Могила
10. Лівадійський палац
11. Антонієві печери
12. Хотинська фортеця
13. Острозький замок і Острозька академія
14. Одеський оперний театр
15. Олеський замок
16. Шевченківський заповідник у Каневі
17. Музей Писанка
18. Замок Паланок
19. Національний історико-етнографічний заповідник "Переяслав"
20. Луцький замок
21. Держпром

Тим не менш, в результаті акції 2007 року країна обрала такі **"7 історико-архітектурних чудес України"**:

- 1. Національний історико-архітектурний заповідник "Кам'янець"**
- 2. Києво-Печерська лавра**
- 3. Державний історико-архітектурний заповідник "Хотинська фортеця"**
- 4. Національний дендрологічний парк Софіївка**
- 5. Херсонес Таврійський**
- 6. Собор Святої Софії**
- 7. Національний заповідник Острів Хортиця**

Ви вже прочитали деяку інформацію про Києво-Печерську Лавру, Софійський собор і Херсонес у Севастополі.

Пропонуємо більш детально розглянути інші чудеса України.

Завдання 8. Б) Оберіть правильне слово.

4.1 Національний історико-архітектурний заповідник "Кам'янець"

Національний історико-архітектурний заповідник "Кам'янець" – це міський комплекс (1) **площею/площі** 121 гектар, розташований (2) **у/на** високому скелястому острові. Він відокремлений від решти міста (3) **глибоким каньйоном/глибокого каньйону** річки Смотрич, і тільки вузький перешийок з'єднує його з містом. (4) **В одночас/Водночас** "Старе місто" – це житловий район Кам'янця-Подільського з населенням близько 3,5 (5) **тисяч/тисяча** осіб.

У "Старому місті" розташовано **(6)значно/безліч** значних пам'яток старовини і середньовіччя. **(7)Між/Серед** них унікальні фортифікаційні споруди: Замковий міст, комплекс Старого й Нового замків, гідротехнічні комплекси російських і польських воріт, громадські та житлові будівлі, у тому числі **(8)найстарша/найстаріша** ратуша в Україні. Архітектура "Старого міста" сформувалася під впливом культур різних народів і релігій, що знайшло відображення у великій **(9)кількості/сумі** збережених церков і монастирів, хоча зі встановленням радянської влади чотири давні храми були зруйновані в **(10)1920-1930-і роки/1920-1930-ому**.

Деякі архітектурні пам'ятки міста були захищені в 1928 році. Державний історичний заповідник включає в себе Старий і Новий замки, ратушу, Вірменський торговий будинок і духовну семінарію, які використовуються **(11)в якості/для** музейних відділів і належать **(12)до/від** муніципальної комунальної власності.

Завдання 8. Б) 1. площею; 2. на; 3. глибоким каньйоном ; 4. водночас; 5. тисяч; 6. безліч; 7. серед; 8. найстаріша; 9. кількості; 10. 1920-1930-і роки; 11. для; 12. до.

4.2 Державний історико-архітектурний заповідник "Хотинська фортеця"

Завдання 9. Прочитайте текст. До запитань 1-7 оберіть відповідь (А, Б або В), яка, на вашу думку, найкраще відповідає тексту.

Хотин – невелике стародавнє місто з багатою і складною історією. Місто було засноване більше тисячі років тому. У наші дні воно відоме своєю унікальною фортецею, яка зіграла значну роль в історії багатьох європейських країн. Хотинська фортеця – справжній шедевр фортифікаційної архітектури. Це також одна з найбільших, найкраще збережених цитаделей в Європі.

Перші ознаки укріплень з'явилися на берегах Дністра на початку 11 століття, коли князь Володимир Великий об'єднав ці землі з територіями Київської Русі. У перші десятиліття свого існування фортеця була дерев'яною, та їй вдалося захистити місто від численних загарбників. 200 років потому князь Данило Галицький перебудував

фортецю в монолітну кам'яну споруду, перетворивши її на справжній шедевр фортифікаційної архітектури тих часів. Фортеця набула свого сучасного вигляду наприкінці 15

століття, коли Хотин перебував у складі Молдавського князівства. Його межі були значно розширені. Навколо нього збудували кам'яну стіну шириною 5 метрів (16 футів) і висотою до 50 метрів (164 фути); до структури фортеці були додані три вежі і два палаци з підземеллями. У той час, завдяки своєму вигідному розташуванню на перетині сухопутних і річкових торгових шляхів, Хотин перетворився на процвітаючий торговий центр, куди з'їжджалися купці з усієї Європи, щоб обмінюватись своїми товарами.

1621 рік став переломним в історії Хотинської фортеці. Того року Хотинська фортеця була місцем битви між Річчю Посполитою та Османською імперією. Це була одна з найбільш кровопролитних битв того періоду. Поляки, об'єднавшись з українськими козаками, зуміли розгромити 250-тисячну армію Османської імперії. На початку 18 століття турки захопили Хотинську фортецю і зробили її своїм стратегічним форпостом у Східній Європі. У 19 столітті – після чергової російсько-турецької війни – Хотин увійшов до складу Російської імперії.

Сьогодні фортеця залишається майже недоторканою і ніколи не перестає вражати зацікавлених туристів. На території зберігся Княжий палац, приміщення казарм, а також Замкова церква з готичними вікнами-бійницями. Зараз у підземеллях храму можна побачити копії середньовічної зброї – таранів, катапулт і багатьох інших. Збереглася також Церква святого Олександра Невського, побудована в 19 столітті для російських солдатів. Неподалік розташовуються руїни мечеті, а в центрі двору – глибока криниця. Сьогодні Хотинська фортеця – це не лише визначна туристична пам'ятка, а й місце зйомок багатьох історичних фільмів. Фортеця також стала привабливим місцем для любителів історії, які щороку проводять вражаючий військово-історичний фестиваль "Битва Націй".

Хотин розташований за 70 км від Чернівців.

1) Коли була заснована Хотинська фортеця?

- А) більше п'яти тисяч років тому, коли було засновано невелике місто;
- Б) більше двохсот років тому, коли місто відігравало важливу роль митного пункту;
- В) більше тисячі років тому, коли ці землі були об'єднані з Київською Руссю.

2) Яке твердження правильне?

- А) межі Хотину були значно розширені, коли він перебував під владою Молдавського князівства;
- Б) дерев'яна фортецю спалили дотла;
- В) фортеця ніколи не належала Російській імперії.

3) Хто перетворив дерев'яну фортецю на кам'яну?

- А) князь Володимир Великий;
- Б) Російська імперія;
- В) князь Данило Галицький.

4) Що сталося у Хотинській фортеці 1621 року?

- А) відбулася битва між Річчю Посполитою і Російською імперією;
- Б) 250 тисяч українських козаків захопили Хотинську фортецю;
- В) армія Османської імперії зазнала поразки.

5) Чому популярна Хотинська фортеця?

- А) вона стала місцем для зйомок фільмів;
- Б) там проходить понад 15 фестивалів;
- В) це міжнародний ринок.

6) Яке твердження є помилковим?

- А) у 19 столітті Хотин був у володінні Російської імперії;
- Б) Хотинську фортецю ніколи не захоплювали турки;
- В) турки зробили фортецю своїм стратегічним форпостом у Східній Європі;

7) Коли Хотинська фортеця увійшла до складу Російської імперії?

- А) у 18 столітті;
- Б) після російсько-турецької війни;
- В) у 20 столітті;

Завдання 9. Б). 1.в; 2.а; 3.в; 4.в; 5.а; 6.б; 7.б;

Завдання 10. Прочитайте текст та доберіть заголовки (А-Ж) до абзаців (1-7). Три варіанти зайві.

№4

4.3 Софіївський парк, Умань, Черкаська область

В Умані розташований дивовижний Національний дендрологічний парк "Софіївка". Цей парк є видатним архітектурним і природним творінням кінця 18-початку 19 століть і

вважається одним з семи чудес України поряд з островом Хортиця, Києво-Печерською лаврою і Хотинською фортецею.

(1)___ Софіївський парк заснований у 1796 році польським шляхтичем Станіславом Щенсим Потоцьким. Він назвав парк на честь своєї дружини-грекині Софії (Софії Потоцької). Коли будівництво було закінчено в 1802 році, Софія отримала парк в подарунок від чоловіка на свій день народження. Людвіг Метцель, польський військовий інженер, був призначений автором і керівником цього топографічного та архітектурного проекту. Саме він втілював образи "Одіссеї" і "Іліади" в паркових композиціях. Для виконання плану Потоцького знадобилося 800 робітників, 10 років та 2 000 250 рублів сріблом.

(2)___ Софіївський парк постав у безлісій місцевості. Основна композиція Софіївки лежала під руслом річки Кам'янки, де споруджено ряд окремих басейнів і ставків: Верхній – понад 8 гектарів, Нижній - близько 1,5 гектарів та інші водоспади (один з них висотою 14 метрів), шлюзи, каскади, підземну річку Ахеронт (завдовжки 224 метри). Софіївку можна розділити на кілька зон:

центральну, східну, західну, північну і південну частини. Кожна з цих зон являє собою особливу споруду і складається з різних історичних будівель, статуй і гротів, прикрашених особливими природними об'єктами.

(3)___ Туристам слід звернути увагу на павільйон Флори, побудований у доричному стилі. Перед павільйоном з лівого боку можна побачити три фонтани. Люди вірять, що якщо випити воду з внутрішнього фонтану, ви будете красивіші, якщо із зовнішнього – здорові та багаті.

Наступною захоплюючою пам'яткою, яка вражає відвідувачів своїми величезними розмірами (висота 18 м) і оригінальністю, є фонтан "Змія". Цей фонтан став символом Софіївського парку. Є припущення, що за задумом змія повинна нагадувати людям давній міф про Грецький похід на Трою. Фонтан "Змія" також славиться своєю простою конструкцією. Тиск води забезпечується висотою між верхнім і нижнім парковими ставками, тому насоси не потрібні. Минаючи велику кількість пам'яток природи, відвідувачі досягають верхнього паркового ставка, розташованого на острові Анти-Цирцеї. Цей острів створений штучно, а його береги викладені гранітними плитами. Головною прикрасою острова є Рожевий павільйон, побудований в стилі Ренесансу. Павільйон пофарбований у рожевий колір, а декоративне ліплення виділене білим кольором.

(4)___ Найзагадковіше місце в Софіївці – Ахеронтійське (Мертве) озеро та річка Ахеронт (Стікс). На озері є човнова станція, де туристи сідають на човен і плывуть до підземної річки. Якщо ви вірите в забобони, вам обов'язково варто відвідати Національний дендрологічний парк Софіївка. Існує велика кількість таємних місць, де можуть здійснитися ваші бажання. Торкніться каменю, притуліться до скелі, закрийте очі, пропливаючи під гротом, і ваше заповітне бажання здійсниться.

(5)___ Сьогодні в Національному дендрологічному парку Софіївка, який також є науково-дослідним інститутом Національної академії наук України, ми можемо побачити 3323 види і різновиди місцевих і екзотичних рослин і дерев.

Софіївка вважається справжнім музеєм флори і фауни. Увійшовши у парк, ми можемо помітити центральну алею, засаджену столітніми французькими каштанами і рідкісними видами тополі. У паркових теплицях багато саджанців найкрасивіших рослин, які ви можете придбати за фіксованою ціною на сайті. У розарії також є велика різноманітність унікальних видів троянд. Однією з найбільш чудових і дивовижних пам'яток Софіївського парку є тюльпанне дерево. Щовесни воно вражає своїми жовтими квітами і ніжним ароматом. Паркові ставки рясніють різноманітною рибою, екзотичними качками і величними лебедями. На деревах гніздяться різні види птахів, і білки тут – це звичне явище.

- А) Секрет Софіївки
- Б) Це варто вашої уваги
- В) Унікальне місце розташування
- Г) Іменний подарунок на день народження
- Д) Підводний світ парку
- Е) Справжній музей флори і фауни
- Є) Правила парку
- Ж) Загадай бажання!

Завдання 10. 1Г; 2В; 3Б; 4Ж; 5Е.

Завдання 11. А) Прочитайте поданий нижче текст. Оберіть із словосполучень (А-Є) ті, що відповідають кожному пропуску (1-6). Два варіанти зайві.

№7

4.4 Національний заповідник "Хортиця"

4.4.1. Острів Хортиця, Запоріжжя

Найбільший річковий острів на Дніпрі і визначну історичну пам'ятку, Хортицю визнали одним (1) _____. Цінність острова полягає в його історичних асоціаціях із запорізьким козацтвом.

У 16 столітті козаки заснували тут "січ" (дерев'яне кріпосне поселення), і вважається, що саме на острові вони написали (2) _____. Цей момент змальований в українському фольклорі та (3) _____ художника 19 століття Іллі Рєпіна. На Хортиці також є музей, а (4) _____ з 50-метровими гранітними скелями, великими ділянками (5) _____.

- А весь острів є національним заповідником
- Б архітектурні плани та фотографії будівлі
- В свою глузливую відповідь османському султану Мехмеду IV
- Г відображений на відомій картині
- Д відновлено після руйнування за радянських часів
- Е з Семи чудес України у 2007 році
- Є степу, дубовими і ялиновими лісами

Завдання 11. А). 1Е, 2В, 3Г, 4А, 5Є

Завдання 11. Б) Доповніть наведений нижче уривок поданими словами.

4.4.2. Історико-культурний комплекс "Запорізька Січ"

історія будівництву пам'ятка битвам дерев'яного хатинах актори станції діорами соціалізму

Визначна туристична (1) _____ на Хортиці – реконструкція Запорізької Січі.

Будівництво укріпленого (2) _____ комплексу було завершено в 1983 році. У дерев'яних (3) _____ і залах представлені

експонати, згруповані за такими темами, як Хортиця в кам'яну добу, (4) _____ запорізького козацтва і Запоріжжя при настанні (5) _____.

Також є (6) _____, дві з яких присвячені вирішальним (7) _____ запорізьких козаків, а одна присвячена (8) _____ Дніпровської гідроелектро-(9) _____. Влітку тут

можна побачити реконструкції битв за участю (10) _____ у вбранні, схожому на те, що носили козаки в 16 столітті.

Завдання 11. Б) 1. пам'ятка, 2. дерев'яного, 3. хатинах, 4. історія, 5. соціалізму 6. діорами 7. битвам, 8. будівництву, 9. станції, 10. акторів

Спеціальні номінації:

Окрім цього, три пам'ятки-кандидати зі списку номінантів були удостоєні особливого визнання:

1. Лівадійський палац, *пам'ятка сучасної історії*;
2. Острозький замок, *духовна пам'ятка*, частина Острозького обласного музею;
3. Музей писанки в Коломиї, *пам'ятка сучасної України*, частина Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського.

Завдання 12. Деякі речення були прибрані з тексту. Підберіть до кожного пропуску (1-6) потрібне речення (А-Н). Два з них зайві.

4.5 Лівадійський палац, Лівадія

Лівадійський палац був літньою резиденцією останнього російського царя Миколи II та його сім'ї в Лівадії, Крим. Сьогодні в палаці знаходиться музей, але іноді він використовується для проведення міжнародних самітів.

(1)_____. Будівля має арочний портик з каррарського мармуру, просторий арабський внутрішній дворик, італійський внутрішній дворик, Флорентійську вежу, химерні вікна в стилі Браманте, "балкон-бельведер" і безліч ніш з яшмовими вазами. Галерея з'єднує палац з неовізантійською церквою Воздвиження Хреста Господнього, побудованою І. Монігетті в 1866 році.

Палац складається з 116 кімнат, інтер'єри яких оформлені в різних стилях. Тут є помпейський вестибюль, Англійська більярдна, їдальня в стилі нео-бароко і кабінет з кленового дерева, яким особливо захоплювався Микола II.

Історія палацу розпочалася в 1834 році, коли польський магнат Лев Потоцький купив маленьке село Лівадія поблизу Ялти і побудував тут свій особняк. (2)_____. В результаті будинок був перебудований і перетворений на справжній імператорський палац.

До початку 20 століття палац занепадав, і Цар Микола II, тодішній господар палацу, наказав зруйнувати його і побудувати новий палац. Проект був переданий ялтинському архітектору Миколі Краснову, і він створив справжній архітектурний шедевр, який гармонійно вписався в мальовничий ландшафт.

Коли до Криму прийшли Ради, Лівадійський палац використовувався як санаторій для селян. Пізніше його перетворили на лікувальний курорт. Але подія, що залишила палац на сторінках історії, відбулася на початку 1945 року. (3)_____.

Лівадійський палац тимчасово служив штаб-квартирою Франкліна Рузвельта. Президент Америки був настільки приголомшений красою і величиною палацу, що попросив дозволу у Йосипа Сталіна купити його, але радянський лідер йому в цьому відмовив. Важливі міжнародні зустрічі як і раніше відбуваються у Лівадійському палаці.

Сьогодні палац є музеєм. (4)_____. У колекції музею багато рідкісних експонатів.

Поруч з палацом є гарний парк. Заснований майже 200 років тому, він є одним з найстаріших на півострові. На його території починається знаменита 6,5-кілометрова Сонячна (або Царська) стежка. Вона майже горизонтальна, без крутих пагорбів. (5)_____.

Колись палац використовувався як психіатрична лікарня, а зараз є історичним музеєм. Велика частина історичної обстановки була втрачена, але все, що збереглося, можна побачити за невелику плату. Українська поп-співачка Софія Ротару, яка відсвяткувала своє 60-річчя в палаці в компанії Президентів Росії, України та Молдови – друга така зустріч після Ялтинської конференції – профінансувала реставрацію Лівадійського палацу в 2008 році.

(6)_____ Співробітники палацу активно публікують свої дослідження. Відвідувачів особливо цікавлять події 1945 року.

А) Тут проходила Ялтинська конференція, і лідери СРСР, США і Великобританії обговорювали політику в світі після Другої світової війни.

Б) У Палаці проводилися численні наукові конференції.

В) Це унікальна стежка з мальовничими пейзажами, декоративними скульптурами, незвичайними лавками, екзотичними деревами і кущами.

Г) Лівадійський палац побудований з білого кримського вапняку в стилі неоренесансу.

Д) Лівадійський палац розташований у чудовому місці, де живе мало людей.

Е) Тридцять років по тому імператор Олександр II купив особняк і зробив його своєю літньою резиденцією.

Є) Тут проходять дві виставки: одна присвячена Ялтинській конференції, а інша – життю імператорів та їх сімей.

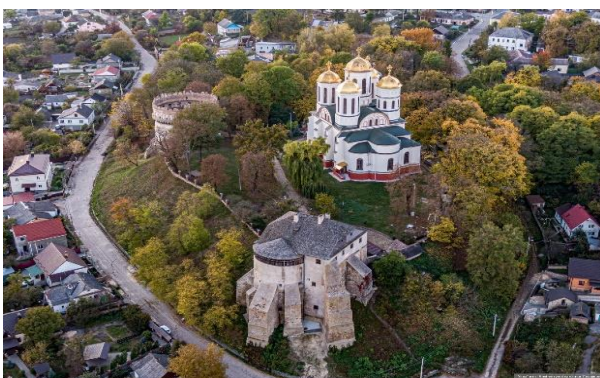
Ж) Часи санаторію для робітників залишили величезну кількість безцінних історичних експонатів, які всі хочуть побачити.

Завдання 12. 1Г; 2Є; 3А; 4Ж; 5В; 6Б.

Завдання 13. З тексту вилучено речення. Виберіть із речень (А-З) те, яке відповідає кожному пропуску (1-8). Є 2 додаткові речення, які не потрібно використовувати.

4.6 Острозький замок

Острозький замок вважається зразком української фортифікаційної архітектури і визнаний однією з найцікавіших історичних та архітектурних пам'яток Волині. У XIV столітті на місці давньоруського міста, зруйнованого монгольськими татарами в 1241 році, був побудований замковий комплекс. 1) _____. Це були найбагатші та наймогутніші магнати, які володіли великою кількістю земель на території сучасної України. Замок, що складався з кам'яних та дерев'яних будівель, був добре укріплений: з двох сторін його захищали схили, а з двох інших – глибокий рів, виритий на місці колишнього яру. За багатовікове існування Острозький замок неодноразово перебудовувався та модернізувався. До наших днів збереглися дві вежі – Кам'яна та Кругла, а також уламки оборонних мурів. 2) _____. Раніше він входив до фортифікаційної системи замку: сполучена із фортифікаційними стінами

комплексу, північна стіна собору була укріплена і мала майже три метри завширшки; там були бійниці та широкий виступ для вартових. 3) _____.

Найдавнішою спорудою замку є Мурована вежа, зведена в південно-східній частині пагорба, у другій половині 14 століття. 4) _____. Верхні яруси були перебудовані в 19-20 ст. Сьогодні в приміщенні Мурованої вежі

розміщена експозиція Острозького краєзнавчого музею з дуже цікавими експонатами, серед яких археологічні артефакти, меблі княжих часів, колекції живопису та іконопису, порцеляни та глиняного посуду. 5) _____.

Неподалік від Мурованої вежі розташована Нова вежа (також її називають Круглою). 6) _____. Останній позначений лінією лазівок. Завдяки цій особливості Кругла вежа розглядається як гідний зразок архітектури українського ренесансу.

Як і будь-який інший старовинний замок, Острозький замок оповитий багатьма легендами. 7) _____. Її дядько Василь-Костянтин одружив її зі своїм родичем – могутнім магнатом, який займав посаду у Великому князівстві Литовському – проти волі дівчини. Під час вінчання, яке відбулося у Богоявленському соборі, раптово почалася гроза: почали тривожно дзвонити дзвони, погасили свічки та лампадки. Священик, який проводив обряд, розглянув це як поганий знак і хотів зупинитися, але князь Василь-Костянтин наполягав на продовженні. Ставши дружиною нелюбимого чоловіка, Галшка тієї ж ночі стрибнула з балкона. 8) _____. Дівчинку підхопив вітер, і відтоді її привид, кажуть, місячної ночі блукає по території Острозького замку.

А) Триярусна вежа з кам'яними стінами триметрової товщини спочатку була побудована як донжон (головна і найкраще укріплена замкова вежа) і виконувала одночасно дві функції: житлову та оборонну.

Б) До комплексу Острозького замку входить також ошатний Богоявленський собор, збудований у 15-16 ст.

В) Але вона не померла.

Г) Він збудований з каменю та цегли і також має три яруси.

Д) Вежу оточує найбільший периферійний парк в регіоні площею близько 7 га, який починається відразу за ганком садибного будинку.

Е) Більше трьох століть залишався резиденцією князів Острозьких.

Є) Лікувальні властивості води у джерелі визнали з 16 ст.

Ж) Родзинкою музейної колекції є знаменита Острозька Біблія, видана першодрукарем Іваном Федоровим у 1681 році.

З) Одна з них пов'язана з княгинею Галшкою Острозькою, яка вважалася найкрасивішою, розумною і шляхетною дівчиною Східної Європи.

І) Богоявленський собор був занедбаний майже двісті років, поки його не реконструювали наприкінці XIX ст.

Завдання 13. 1.Е, 2.Б, 3.І, 4.А, 5.Ж, 6.Г, 7.З, 8.В.

Завдання 14. Поставте кожне з наведених нижче слів або фраз у належний пропуск в уривку нижче.

4.7. Музей писанки, Коломия, Івано-Франківська обл. вважається приєднаною частиною народного зібрання писанок з плямами різноманітних кольорів

Музей писанки, який розташований у місті Коломия, є єдиним у світі музеєм пасхальне яйце). Музей не тільки за формою нагадує яйце, але деякі частини екстер'єру та інтер'єру мають 2) _____ візерунки, як справжня писанка. Незвичайний зал, повністю виготовлений із 3) _____ скла, заповнений вітринами, полотнами та флористичними композиціями із сотнями різнокольорових писанок різного розміру.

Дивовижну архітектурну споруду, у формі величезної майже 14-метрової розмалюваної писанки, з 4) _____ будівлею було зведено на центральній площі Коломії всього за 90 днів і вона одразу стала найяскравішим 5) _____ міста. Унікальна колекція традиційних українських писанок тривалий час була 6) _____ у Коломії, а в 1987 році остаточно виведена в окрему секцію Гуцульського та Покутського музею народного мистецтва. Пізніше виставка писанок деякий час зберігалася в старовинній Благовіщенській церкві.

Відкриття музею відбулося 23 вересня 2000 року під час десятого Міжнародного гуцульського фестивалю.

У музеї постійно проводяться 7) _____ виставки майстрів 8) _____ мистецтва, проводяться майстер-класи з розпису писанок, презентується експозиція історії колоритного розпису тощо. За результатами рейтингу «Семи чудес України» музею було 9) _____ 8 місце за голосуванням користувачів Інтернету та 17 місце за голосуванням експертів. У серпні 2007 року музей визнано пам'яткою сучасної України.

Нині в музеї зберігається понад 10 тис. писанок. До 10) _____ колекції входять писанки з більшості районів України.

Завдання 14. 1-частина; 2-намальовані; 3-вітражного; 4-приєднаною; 5-символом; 6-зосереджена; 7- різноманітні; 8-народного; 9-присуджено; 10-постійної.

Серед 21 кандидатів, обраних людьми та експертами, також була **Святогірська Свято-Успенська Лавра**.

Завдання 15. А) Для питань 1-13 прочитайте текст і визначте, яка відповідь (А, Б, В або Г) найкраще відповідає кожному пропуску.

4.8.1 Святогірська Свято-Успенська Лавра Донецької області

Церковний комплекс розташований на горбистій 1) _____ річці Сіверський Донець. 2) _____ крейдовими скелями, що 3) _____ як крила лебедя, білі будівлі 4) _____ позолоченими куполами. Це перше 5) _____ від Святогірської лаври, яку щороку відвідують тисячі паломників і мандрівників. Всі вони Також у Лаврі є два цікавих місця, які 10) _____ відвідати: дерев'яна церква та печери монастиря.

Лавра — це тип монастиря 11)_____ келіями і печерами для відлюдників, з церквою, а іноді і трапезною в центрі. Її було 12)_____ відповідно до православних та інших східнохристиянських традицій.

Сьогодні монастир є центром Святогірського національного природного парку. Українська Православна Церква (Московський Патріархат) 13)_____ її лаврою в 2004 році.

1.	A) узбережжі	Б) березі	В) болоті	Г) краю
2.	A) Оточена	Б) Обмежована	В) Захоплена	Г) Зв'язана
3.	A) дивляться	Б) виглядають	В) глянуть	Г) звучать
4.	A) оздоблені	Б) обрізані	В) устелені	Г) вражені
5.	A) ураження	Б) вираження	В) думка	Г) враження
6.	A) пошуках	Б) обшуках	В) розшуках	Г) шуканні
7.	A) на	Б) у	В) в	Г) від
8.	A) тестів	Б) загадок	В) див	Г) вікторин
9.	A) Таємне	Б) Незнане	В) Помилкове	Г) Незване
10.	A) цінно	Б) дорого	В) варто	Г) корисливо
11.	A) з	Б) в	В) під	Г) над
12.	A) скинуто	Б) зведено	В) піднято	Г) вирощено
13.	A) оголосила	Б) визнала	В) опублікувала	Г) проголосила

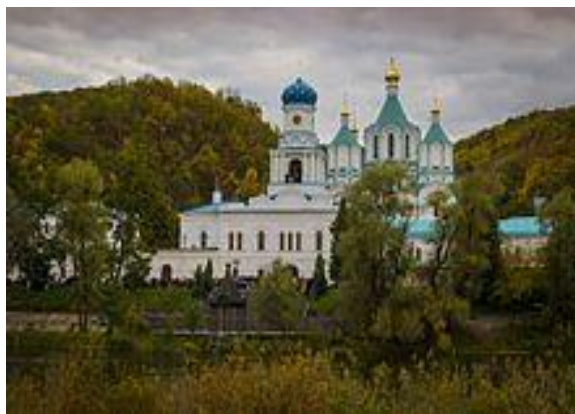
Завдання 15. А) 1-Б, 2-А, 3-Б, 4-А, 5-Г, 6-А, 7-А, 8-Б, 9-А, 10-В, 11-А, 12 -Б, 13-Г.

Завдання 15. Б) Прочитайте текст. На запитання 1-5 виберіть відповідь (А, Б або В), яка, на вашу думку, найкраще відповідає тексту.

4.8.1. Історія Святогірської Свято-Успенської лаври

Про існування Свято-Успенського монастиря вперше задокументував Михайло Федорович Романов (1596-1645) у листі 1624 року. Монастирю надавалась щорічна фінансова та матеріальна допомога, оскільки він був центром православної релігії та сторожовим пунктом на південних кордонах Московського царства. Оскільки територія мала велике значення оборони, то до 18 століття її займав військовий гарнізон.

Перші споруди монастиря (церква св. Антонія розташовувалася на скелях, а церква св. Миколая - на вершині гори), будучи високо над рівнем річки, вони були захищені вражаючими стінами, а споруди з'єднувалися між собою печерними ходами. Майже всю історію монастиря ці печери були притулком для релігійних людей під час гонінь.

У XVIII столітті Святогірський монастир був переданий Григорію Потьомкіну за заповітом Катерини II (1729 — 1796). Так релігійна пам'ятка перетворилася на маєток Григорія Потьомкіна, який на той час мав уже у власності тридцять тисяч гектарів землі з понад двома тисячами кріпаків.

Увійшовши до Лаври, ви бачите статую Богородиці (2004 р.), створену українським скульптором Миколою Гавриловичем Шматком. Він був виготовлений з уральського мармуру, а вага скульптури становить 40 тонн.

На території також знаходиться монументальна радянська скульптура революціонеру Артему Сергєєву (1927), який був близьким другом Йосифа Сталіна.

1. За текстом Святогірська лавра була...

- А) притулком для нерелігійних людей від урядових переслідувань
- Б) маєтком для Катерини II у 18 ст
- В) притулком для незахищених людей

2. Григорій Потьомкін став власником Лаври, бо...

- А) це був подарунок Катерини II
- Б) він купив його у Катерини II
- В) успадкував його від Катерини II

3. Що можна побачити, зайшовши до Лаври?

- А) пам'ятник Миколі Гавриловичу Шматку
- Б) статую Божої Матері вагою 40 тонн.
- В) Уральський мармур, що розташований у дворі.

4. У 20 столітті весь маєток...

- А) належить багатим німцям
- Б) був місцем, де люди могли відпочити
- В) був величезним релігійним центром

5. Лавру збудували на...

- А) печерах
- Б) низовинних горах
- В) скелях

Завдання 15. Б) 1-В, 2-А, 3-Б, 4-Б, 5-В.

5. Сім природних чудес України

Через рік, у **2008 році**, відбувся другий етап акції – «**7 природних чудес України**», переможцями якого стали:

1. Біосферний заповідник Асканія-Нова

2. Регіональний ландшафтний парк Гранітно-Степове Побужжя

3. Дністровський каньйон

4. Мармурова печера

5. Національний природний парк «Подільські Товтри».

6. Озеро Світязь

7. Озеро Синевир

Природні чудеса України вже стали візитною карткою країни та популярним маршрутом для подорожей. Ці пам'ятки унікальні та захоплюючі.

Після цієї акції один із її переможців – біосферний заповідник «**Асканія-Нова**» – за ініціативою Миколи Томенка приймав участь у всесвітній акції «Нові сім чудес природи» (450 кандидатів з усього світу) і був включений до списку 77 чудес світу!

Завдання 16. Прочитайте поданий нижче текст. Виберіть з (А–Ж) той, який найкраще підходить для кожного місця (1–6). Є 2 варіанти, які вам не потрібно використовувати.

5.1. Асканія-Нова, Херсонська область

Асканія-Нова – справжнє диво не тільки Приазов'я, (1)_____.

Цей чудовий оазис природи вважається (2)_____. Асканія-Нова є одним із 7 природних чудес України та входить до 100 найвідоміших заповідних територій планети.

Його створив барон Фрідріх Фальц-Фейн. Він був родоначальником німецьких колоністів, які окупували південноукраїнські степи. Наприкінці ХІХ століття Фальц-Фейн почав (3)_____. Закоханість Фрідріха стала сенсом його життя. Він створив зоопарк і прекрасний дендропарк. Але найпримітнішою справою Фальц-Фейна було створення унікального заповідника в трав'яному степу.

На території заповідника встановлено пам'ятник Барону.

Сьогодні площа природного оазису становить 33 тис. га, третина з яких — повністю заповідна степова зона, (4)_____.

Існує понад 500 видів вищих рослин і (5)_____. 69 видів тварин, що мешкають в Асканії, занесені до Червоної книги України, 295 – охороняються Бернською конвенцією, 104 – Боннською конвенцією, 12 – занесено до Європейського Червоного списку.

Щороку сюди приїжджають сотні туристів (6)_____. Ви можете мати змішані відчуття, коли торкаєтесь і гладите благородного оленя. У заповіднику 13 відділів і 9 лабораторій, науковий музей. Асканія-Нова утримує дослідне господарство та має 4 племенні заводи сільськогосподарських тварин.

Відстань від Херсона 150 км, тому туди можна дістатися автобусом.

А) отримано найкращими фермерами України

Б) якої ніколи не торкався плуг

В) спостерігати за тваринами в дикій природі та безпосередньо взаємодіяти з ними

Г) але всієї України

Д) Побачивши велику кількість шедеврів мистецтва

Е) створювати перші вольєри для птахів і тварин

Є) більше трьох тисяч видів тварин у місцевих степових екосистемах

Ж) найстарішим біосферним заповідником на планеті та найбільшим у європейських степових заповідних територіях

Завдання 16. 1Г; 2Ж; 3Е; 4Б; 5Є; 6В.

Завдання 17. А) Якщо рядок правильний, поставте галочку. Якщо в рядку є зайве слово, напишіть це слово.

5.2. Регіональний ландшафтний парк Гранітно-Степове Побужжя

5.2.1. Національний природний парк «Бузький Гард».

Національний природний парк Буг Гард є займає територію вздовж річки Південний Буг у південно-центральної Україні. У цьому місці Південний Буг прорізає в південну окраїну Український щит (блок архейської скелі фундаменту). Отже, парк - це каньйон, що проходить через річку з високого плато до степового району. Назву можна перекласти як «Бух Гард», де вже «гарт» це тип рибальської споруди, яка використовувалася в козацьку добу. Парк був розкинувся частинами над Арбузинкою, Братським, Вознесенськом, Доманівкою та Первомайськом Миколаївської обл. Парк межує з гранітно-степовими землями Бузького регіонального ландшафтного парку, це визначною рисою, якого є високий статус району та мальовничість.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

Завдання 17. А). 1.є; 2. -; 3. в; 4. -; 5. -; 6. Вже; 7. був; 8. - ; 9. -; 10. це; 11. -.

Завдання 17. Б) Для питань 1-10 прочитайте наведений нижче текст і придумайте слово, яке найкраще відповідає кожному пропуску. У кожному пропуску використовуйте лише одне слово.

5.2.2. Гранітно-степові землі регіонального ландшафтного парку Побужжя

Гранітно-степові землі регіонального ландшафтного парку «Побужжя» — казкове місце з унікальною (1)_____, розташоване на північному заході Миколаївщини. Це скеляста місцевість посеред степу, де відчувається прохолода річки Південний Буг.

Гармонійне поєднання гранітних скель, блакитної води та свіжої зелені (2)_____ це місце унікальним. Цей прекрасний мальовничий вид варто побачити – скелясті береги Бугу, його пороги, острови, численні водоспади та гроти.

Річку Південний Буг турки називали «Ак-Су» в (3)_____ «біла вода». У місцях, де дно річки вкрите (4)_____ валунами, вода піниться і біліє. Після того, як ви (5)_____ це місце, ваше самопочуття покращиться, адже купання в такій воді дуже корисно для здоров'я та довголіття. Текуча вода бризкає над скелями та навколо них, утворюючи маленькі краплі.

Цей парк, мабуть, найбільше (6)_____ за те, що є одним із найкращих маршрутів водного слалому в Європі. Там проходять українські змагання з веслування на байдарках і каное.

Парк «Гранітно-степові землі Побужжя» можна назвати неповторною симфонією фарб. Це ідеальне місце для (7)_____, хто любить квіти та трави. Унікальні скелясті степи можна помітити в ярах і на кам'янистих терасах. Ви побачите різноманітні квіти, які цвітуть залежно (8)_____ сезону.

Особливо гарний степ у жовтні – схили вкриті барвистим мереживом гаїв, а повзучі дуби створюють химерні форми. Абелі, верби та чорна вільха опускають листя в блакитні води.

Гранітно-степові землі регіонального ландшафтного парку «Побужжя» відомі також тим, що на його території знайдено змію, яку вважають змією Ескулапа. (9)_____ з легендою, давно був бог-лікар Ескулап. Він використовував отруту, щоб зцілювати, і він завжди носив з собою свою змію. Вчені довели, що така змія дійсно існувала, але (10)_____ багато років тому.

Мальовничі краєвиди регіонального ландшафтного парку «Гранітно-степові землі Побужжя» та його казкова історія користуються великою популярністю і стали улюбленим місцем багатьох туристів.

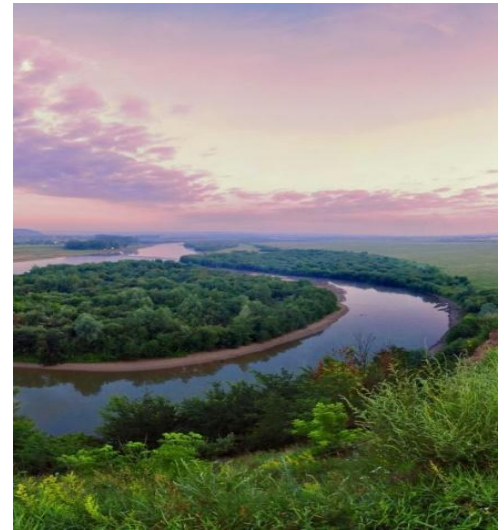
Завдання 17. Б) 1. природою; 2. робить; 3. значенні; 4. численними; 5. відвідаєте; 6. відомий; 7. тих; 8. від; 9. згідно; 10. вимерла.

Завдання 18. Прочитайте текст. На запитання 1-5 виберіть відповідь (А, Б або Г), яка, на вашу думку, найкраще відповідає тексту.

5.3. Національний природний парк «Дністровський каньйон».

Національний природний парк «Дністровський каньйон» містить Дністровський каньйон, найбільший каньйон в Україні, уздовж середньої течії річки Дністер. Парк створено 3 лютого 2010 р. Він охороняє відносно неосвоєну частину українського лісостепового ландшафту. Каньйон відомий своїми різними геологічними утвореннями, включаючи дві найдовші печери в світі. Знаходиться в адміністративних районах Борщів, Заліщики, Бучацький та Монастириський.

Межі парку пролягають за річкою Дністер на 100 км, протікаючи з північного заходу на південний схід на заході України. На більшій частині цієї довжини парк має ширину лише близько 5-10 км, зосереджений на річці. Рельєф Національного парку вважається унікальним завдяки різноманітності скель, молодих геологічних утворень незвичайної форми, печер, гротів і водоспадів. На території національного парку налічується понад 50 великих і малих печер. Схили каньйону багаті джерелами прозорої води, що розливають Дністер, Стрипу та Джурин. Варто зазначити, що в Джурині знаходиться найвищий рівнинний водоспад в Україні.

Своєрідний клімат парку сформований його географічним розташуванням — територія з усіх боків оточена крутими схилами. Зима тут м'яка, весна рання, літо помірне.

Флора Національного парку різноманітна і схожа на флору Кременецьких гір та Подільських Товтр. Численні місцеві рослини занесені до Червоної книги України. Тваринний світ національного парку «Дністровський каньйон» настільки ж цікавий, як і його флора. У лісах Національного парку мешкають такі тварини, як олень, заєць, борсук, лисиця, кабан. Також зустрічаються такі види, як ящірка, гладка змія, гадюка. Серед десятків видів птахів є зозуля, соловей, дятел, ластівка, крижень, сірий гусак, ларус та ін. Тут 40 видів риб, наприклад: короп, звичайний, окунь, щука, уклейка звичайна. Печери населяють кажани.

Парк поділено на чотири зони: заповідну, регульовану зону відпочинку, стаціонарну зону відпочинку та ділову. Існує ряд туристичних стежок і значна частина території має досить розвинені зони обслуговування.

1. Коли був створений парк?

- А) 3 лютого 2010 р
- Б) 3 лютого 2001р
- В) 3 травня 2010 року

2. На території яких районів розташований парк (за поділом до 2020 року)?

- А) Кременець, Монастириська, Борщів і Чортків
- Б) Заліщики, Бучач, Кременець і Тербовля
- В) Бучач, Борщів, Монастириська та Заліщики

3. Який географічний напрямок парку?

- А) з півночі на захід
- Б) з північного заходу на південний схід

В) з північного сходу на південний захід

4. У чому причина такого клімату парку?

А) географічне положення

Б) геологічні утворення

В) цікава флора

5. Де розташований найвищий рівнинний водоспад?

А) У Товтрах

Б) На Джурин

В) У Кременці

Завдання 18. 1.А, 2.В, 3.Б, 4.А, 5.Б.

Завдання 19. Прочитайте поданий нижче текст. Виберіть з (А–З) той, який найкраще підходить для кожного місця (1–6). Є три варіанти, які не потрібно використовувати.

5.4. Мармурова печера, Сімферополь

Мармурова печера — печера, розташована в Криму, на нижньому плато гори Чатир-Даг, (1)____. У 1987 році сімферопольські спелеологи виявили унікальну величезну печеру зі складною системою залів і галерей. Її назвали Мармуровою печерою. Вхід до печери знаходиться (2)_____.

Після детальних досліджень печеру облаштували бетонними (3)____. Мармурова печера була відкрита для відвідування в 1989 році. З того часу її відвідало кілька сотень тисяч відвідувачів.

Ви можете побачити величезні кімнати химерними формами агломераційних утворень, (4)____. Довжина туру близько 1,5 км. Довжина всіх досліджених залів (5)_____.

Унікальність печери принесла їй міжнародну популярність. Печера — входить (6)_____ печер у світі. Це одна з найбільш відвідуваних печер в Європі.

А) та рідкісні види кристалів;

Б) 920 метрів над рівнем моря;

В) це популярна туристична пам'ятка;

Г) звужується конструкція, як бурулька звисає з даху печери;

Д) доріжками, поручнями та освітлення для спелеологічних турів;

Е) з медичними ознаками;

- Є) у п'ятірку найкрасивіших;
Ж) місцевий земельний майданчик;
З) більше 2 км, а глибина – 60 метрів.

Завдання 19. 1. В; 2. Б; 3. Д; 4. А; 5. З; 6. Є.

Завдання 20. Деякі речення вилучено з тексту. Виберіть із речень (А-З) те, яке відповідає кожному проміжку (1-6). Є 3 додаткові речення, які не потрібно використовувати.

5.5. Подільські Товтри

(1) ____ . Це найбільший природний парк країни, що займає понад 26 тисяч гектарів. У 2017 році йому присвоєно статус Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Давайте дізнаємося більше про це видатне диво природи.

(2) ____ . Це унікальне місце, яке часто називають «Подільською Швейцарією», славиться численними пам'ятками історичної спадщини, рідкісними рослинами та тваринами з Червоної книги та, звісно, неймовірно красивими пейзажами.

Близько 20–25 мільйонів років тому ця територія була покрита Сарматським морем, що розділяло два стародавні суперконтиненти – Лавразію та Гондвану. З плином часу гігантські колонії коралів, водоростей,

моллюсків та інших організмів загинули, а їх залишки разом із частинками роша утворили відкладення, створивши величезний рифовий бар'єр. (3) ____ . Ареал липових пагорбів простягається на 200 км від Львівської області до Молдови. Вершини піднімаються приблизно на 50-60 метрів над навколишніми землями. (4) ____ . Візуально «товтри» – це мальовничі пагорби, схожі на великі «хвилі», вкриті густими лісами та зеленню. Унизу пагорбів туристи можуть побачити численні красиві блакитні озера всіх форм і розмірів.

Слово «товтри» походить від фракійського «terdos», що означає «край». Всього в парку 160 товтри. (5) ____ . Проте всі липові пагорби Подільських Товтр об'єднує спільна риса: їх західні схили круті, а східні – пологі.

(6) ____ . Тільки в США та Великобританії можна зустріти деякі гірські хребти, схожі на товтри за своєю геологічною будовою.

А) Частина гірського масиву, що простягається від Кам'янця-Подільського до Збруча, досягає висоти 100 метрів.

Б) Коли вода відступила, на місцевості залишився великий хребет липових гір («товтри»), утворюючи дивні ландшафти цієї місцевості.

В) Тут можна знайти багато різних речей.

Г) Національний природний парк «Подільські Товтри» на Хмельниччині, заснований у 1996 році, занесений до семи чудес України.

Д) Деякі з них високі, деякі низькі; деякі вкриті рослинами, а деякі «лісі».

Е) Багато човнів пливе в блакитних водах озера.

Є) Територія парку простягається на три райони Хмельницької області: Кам'янець-Подільський, Городоцький та Чемеровецький.

Ж) Висота гір становить 1000 кілометрів, що утворюють довгий масив лісистих гір.

З) Товтри не мають аналогів у світі.

Завдання 20. 1Г, 2Є, 3Б, 4А, 5Д, 6З.

Завдання 21. Для питань 1–10 прочитайте текст і визначте, яка відповідь (А, Б, В або Г) найкраще відповідає кожному пропуску.

5.6. Озеро Світязь

Озеро Світязь – найбільше з трьох десятків озер Шацького національного парку. Часто його

(1)__ «український Байкал». Це найглибше карстове озеро в Україні (58,4 м) і одне з найпопулярніших. Його вода кристально чиста і м'яка. У (2)__ (4)__ під водами цього озера.

Середня глибина озера близько семи метрів; однак його (5)__ зона неглибока, тому вода в таких місцях дуже швидко прогрівається, щоб можна було плавати. Вам доведеться пройти більше ста метрів, щоб зануритися до грудей. Артезіанські джерела

(6)__ Світязь. Вода насичена гідрокарбонатом кальція і злегка мінералізована – її можна навіть пити. Вода настільки прозора й чиста, що (7)__ можна побачити на семиметровій глибині. Це чудове місце для дайвінгу. Ви можете (8)__ спорядження на одному з курортів та зануритися з досвідченим інструктором у прозорі води Світязя, де можна побачити його підводних (9)__: окунь, щука, вугор, плотва, короп, сом та багато інших. На березі є багато пансіонатів, курортів і баз відпочинку, які ідеально підходять як для сімей з дітьми, так і для сімейних пар або друзів. Також тут є багато міні-готелів і місць для кемпінгу. До (10) __ на території входять прогулянки на конях і піші прогулянки, екскурсії на острів з риболовлю та приготуванням юшки.

1	А) термінують	Б) називають	В) брендують	Г) кличуть
2	А) колі	Б) окраїні	В) середині	Г) центрі
3	А) асоціюється	Б) порівнюється	В) поєднується	Г) вважається
4	А) вигоріла	Б) зупинилася	В) канула	Г) прямувала
5	А) земляна	Б) берегова	В) прикордонна	Г) приморська
6	А) живлять	Б) затоплюють	В) поширюють	Г) годують
7	А) підлогу	Б) край	В) фундацію	Г) дно
8	А) позичити	Б) орендувати	В) дати	Г) вкрати
9	А) заручників	Б) проживаючих	В) жителів	Г) біженців
10	А) розваг	Б) хобі	В) справ	Г) обов'язків

Завдання 21. 1Б; 2Г; 3А; 4В; 5Б; 6А; 7Г; 8Б; 9В; 10А.

Завдання 22. У запитаннях 1–15 прочитайте текст і визначте, яка відповідь (А, Б, В або Г) найкраще відповідає кожному пропуску.

5.7. Озеро Синевир

природне чудо України. Воно 1)____ близько 10 тисяч років тому в результаті потужних зсувів гірських порід. Це найбільше озеро в Українських Карпатах і одне з семи 2)____ України, розташоване у верхів'ях річки Теребля, на Міжгірщині Закарпатської обл. Площа 3)____ його води становить близько 4–5 га. Озеро розташоване на висоті 989 метрів над рівнем моря, а максимальна глибина озера становить 24 метри. Місцеві жителі називають озеро Морським Оком,

тому що невеликий острівцець посеред озера нагадує зіницю ока.

Воно 4)____ з безліччю легенд і містичних історій. Більше того, багато людей вважають, що це місце сили і приходять сюди, щоб набратися енергії. На короткій 5)____ є однойменне село (Синевир). Туристи можуть орендувати котедж і залишатися скільки завгодно, щоб 6)____ від шаленого ритму міського життя. Озеро багате на форель, але ловити рибу заборонено. У 1989 році території, що 7)____ озеро стали національним парком «Синевир».

Існує легенда про 8)____ озера. У 9)____ у місцевого князя була дочка Синя (що означає «блакитна»), яка мала величну красу і незвичайні блакитні очі. Вона була єдиною радістю для князя, який втратив дружину, коли народилася Синя. Одного разу, подорожуючи з батьком до лісу, Синя раптом почула 10)____ флейти. Це був Вир, місцевий музикант. Вони закохалися з першого погляду, а потім багато разів зустрічалися. Коли герцог дізнався про їхні таємні стосунки, він убив Вира. Синя кинулася до його 11)____, обняла могильний камінь і заплакала. Вона так довго плакала, що на цьому місці з'явилося озеро, блакитне, як її очі, і прозоре, як її сльози. І називався Синевир або «Син і Вир». На березі озера встановлені різьблені дерев'яні фігури Синя та Вир. 12)____ пам'ятника становить 13 метрів. Люди приїжджають сюди з усіх куточків Карпат, щоб святкувати весілля. Вважається, що якщо люди зустрінуться і 13)____ на озері, їхнє кохання буде міцним. До речі, на території знімали український фільм 14)____ «Синевир» режисерів Олександра та В'ячеслава Алешечкіних. Також у 2018 році на території озера проходили зйомки українсько-французького трилера «Останній крок», де свою останню роль зіграв французький актор Жан Рено. Крім того, «Синевир» був одним із найвідоміших 15)____ зйомок американсько-українського історичного фільму «Захар Беркут».

1	А) сформувалося	Б) зробилося	В) виросло	Г) заснувалося
2	А) див	Б) чудес	В) феноменів	Г) цікавинок
3	А) частини	Б) місця	В) глибини	Г) поверхні
4	А) зв'язане	Б) пов'язане	В) відноситься	Г) зцілене
5	А) відстані	Б) інтервалі	В) стежці	Г) довжині
6	А) налагодитися	Б) відремонтуватися	В) відпочити	Г) відвикнути
7	А) сусідствують	Б) оточують	В) охоплюють	Г) межують
8	А) джерело	Б) народження	В) початок	Г) походження
9	А) давнину	Б) початку	В) старину	Г) старшину
10	А) дзвінок	Б) голос	В) музику	Г) звучання
11	А) поховання	Б) пам'ятника	В) могили	Г) саркофага
12	А) зріст	Б) височина	В) висота	Г) підняття
13	А) закохаються	Б) полюбляться	В) розійдуться	Г) посваряться
14	А) жаклиний	Б) жаків	В) страхів	Г) драми
15	А) сцен	Б) місцевостей	В) позицій	Г) локацій

Завдання 22. 1.А; 2.Б; 3.Г; 4.Б; 5.А; 6.В; 7.Б; 8.Г; 9.А; 10.Г, 11.В, 12.В, 13.А, 14.Б, 15.Г.

Спеціальну номінацію отримали три природні об'єкти з списку номінацій:

1. Балаклавська бухта, Балаклава (Севастополь)
2. Олешківські піски, найбільша пустеля в Європі біля Асканії-Нової
3. Оптимістична печера, найбільша печера на континенті, поблизу села Королівка Тернопільської області.

Завдання 23. Впишіть відповідну форму виділеного слова.

Олешківські піски часто називають українською Сахарою. Піски, що простягаються в декількох регіонах Херсонської області, займають понад 210,000 гектарів, що робить їх **найбільшою пустелею в Європі**.

5.8. Олешківська Січ та Олешківські Піски

Цюрупинського Селища поблизу річки Конка, у 1711 році, після того як два підрозділи Запорізької Січі були (2) _____ (руйнування) російськими військами. Сьогодні особливого історичного значення має території першопочаткової Січі (0,5 га). Вона

(3) _____ (розташування) поблизу Олешківських пісків.

Олешківські піски другі по величині піщані масиви в Європі після Рин-пісків в Казахстані. Пустеля займає 1600 квадратних метрів. Варто їхати з екскурсоводом і (4) _____

(підготування) заздалегідь. (5) _____ (особливий) цих пісків

в тому, що вони (6) _____ (рух). Коли ліс не був

(7) _____ (саджати), вони шкодили жителям

(8) _____ (навколо) сіл,

досягали до приміщень та блокували (9) _____ (входити).

Згодом біля них висадили рукотворний ліс. Пустеля складається з 7 арен. Усі вони горбисті, висота яких коливається до 20 метрів. Між аренами лежать озера та рідколісся. В Олешківських пісках мешкає (10) _____ (небезпека) павук – каракурт.

Task 23. 1.створена, 2.зруйновані, 3.розташована, 4.підготуватись, 5.особливість, 6.рухаються, 7.насаджений, 8.навколишніх, 9.вхід, 10.небезпечний.

Завдання 24. За потреби, впишіть відповідну форму виділеного слова.

5.9. Печера Оптимістична

Печера Оптимістична розташована на Тернопільщині поблизу села Королівка Борщівського району. Вона (1) _____ (ввійти) в Книгу рекордів Гіннеса як найдовша гіпсова печера в світі, найдовша євразійська печера і 5-та за довжиною печера в світі. Загальна довжина всіх печерних лабіринтів становить понад 240,5 км. Її площа досягає близько 2 га.

багата сталактитами і геліктитами. Оптимістична печера складається з 10 ділянок (3) _____ (різниця) за морфологією проходів, кольором і структурою гіпсу, кількістю та якістю кристалів, їх розмірами та формою. Печерний комплекс був відкритий спелеологами Львівського (4) _____ (спелеологія) клубу «Циклоп» у 1966 році. До того він був зовсім (5) _____ (відомий). Коли її виявили, ніхто не припускав, що довжина досягає більше 3 км. Багато колег були (6) _____ (скептицизм), але оптимістично налаштовані члени клубу організували багато

експедицій, тому печера має таку назву – Оптимістична. З тих пір було здійснено понад 170 експедицій, але (7) _____ (досліджувати) сповільнилося (8) _____ (значне) за останні роки, і дуже мало досліджень (9) _____ (теперішній) проводиться. Печера розташована дуже близько Попової Ями або Печери Озерна, (10) _____ (одинадцять, довга) печери у світі (130,4 км), але з'єднання між цими печерами ще не знайшли. У 2008 році печеру (11) _____ (визнати) дивом природи України.

Незважаючи на пору року, температура в печері, становить приблизно 11 градусів Цельсія. Ви можете відчути, що гуляєте по пухких снігових доріжках у галереях, а стіни всіяні маленькими голками. Оптимістична печера (12) _____ (ділити) на десять галерей. Той, хто зможе (13) _____ (йти) усі труднощі, зможе насолоджуватися красою галереї Заозерна з прекрасними стінами та склепіннями (14) _____ (прозорість) кристалів, так (15) _____ (само) як світло в темні, червоні та жовті кольори.

Завдання 24. 1.ввійшла; 2.глибині; 3.різний; 4.спалеологічного; 5.невідомий; 6.скептики; 7.дослідження; 8.значно; 9.тепер; 10.одинадцять найдовша; 11.визнали; 12.поділена 13.overcome; 14.прозорих; 15.само.

6. Сім чудес України: замки, фортеці, палаци.

Обидва етапи акції під загальною назвою «7 чудес України» мали великий успіх, тому у 2010 році широкому загалу було представлено третій етап акції – «7 чудес України: замки, фортеці, палаци».

В результаті були обрані наступні переможці:

1. Аккерманська фортеця
2. Воронцовський палац в Алуці
3. Кам'янець-Подільська фортеця
4. Луцький замок (замок Любарта)
5. Резиденція митрополитів Буковини і Далмації
6. Палац у Качанівці,
7. Хотинська фортеця.

Про деякі з них (Кам'янець-Подільська фортеця, Резиденція митрополитів Буковини і Далмації у Чернівцях та Хотинська фортеця) ми вже читали.

А тепер давайте прочитаємо тексти та виконаємо завдання стосовно тих, які не були згадані раніше.

Завдання 25. Прочитайте текст. Виберіть правильну відповідь (А, Б або В) на запитання 1-8.

6.1. Аккерманська фортеця, Білгород-Дністровський

Аккерманська фортеця розташована в місті Білгород-Дністровський на Одещині. Воно було одним із найбільших і найпотужніших укріплених місць у північно-західному Причорномор'ї в 13–15 ст. У 1484 році, після тривалої облоги фортеці, Османська імперія захопила її і назвала Аккерманом (Білий замок). Більше 300 років вона перебувала під владою Туреччини.

Фортеця була споруджена на руїнах Тіри, давньогрецького міста на північному узбережжі Чорного моря, яке існувало до 4 століття. Але часті напади загарбників – спочатку готів, потім гунів – зруйнували місто.

Аккерманська фортеця займає площу в дев'ять гектарів; Довжина стін становить близько 2 кілометрів, висота – від 5 до 15 метрів, а товщина – від 1,5 до 5 метрів. Фортеця оточена ровом глибиною 14 метрів. Форма будівлі нагадує неправильний багатокутник. Фортеця була побудована на руїнах грецького міста Тіра, заснованого 2500 років тому. Численні племена і народи жили на території після того, як греки залишили її. Фортечні стіни були укріплені 34 баштами різних форм і форм – прямокутними, круглими, восьмикутними, триярусними. Кожна башта мала назву, як-от Темниця, Комендантська, Пушкінська, Овідіїва тощо. Збереглося лише 26 башт. Фортечні стіни поділялися на кілька частин, а саме Гарнізонну, Громадську та Карантинну, які могли служити як самостійні оборонні рубежі.

Раніше фортеця мала чотири двори, які мали своє специфічне призначення і могли самостійно вести оборону.

1. Цитадель – найважливіша і найбільш укріплена частина Аккерманської фортеці. Тут перебували комендант і офіцери гарнізону. Тут містилися скарбниці та арсенал зброї. Існує доступ в підземелля (було призначене для в'язнів), яке знаходилося всередині двору Цитаделі.
2. Гарнізонний двір використовувався для постійної дислокації бойового гарнізону. Сьогодні це великий простір навколо цитаделі, де археологи проводять розкопки стародавнього міста – Тіри. Крім того, цей двір зазвичай використовується для проведення фестивалів заходів.
3. Цивільний двір служив притулок для цивільних під час нападу. Громадське подвір'я складалось з численних будинків землянки, яка не збереглася до наших днів. Сьогодні зберігся лише мінарет мечеті, що стоїть там давно.
4. Портовий двір розташований біля Дністровського лиману. Тут можна побачити залишки портових споруд та складів для товарів, які привозили на кораблях до фортеці. Портовий двір майже повністю зруйнований, але звідси відкривається чудовий краєвид.

Існують легенди, пов'язані з назвами деяких веж. На південному сході стоїть башта з двома назвами – Дівоча або Овідіїва. Вона розташована ліворуч від головних воріт. На лимані, навпроти башти Овідія, стоїть Пушкінська башта.

Фортеця є однією з найпопулярніших туристичних точок на півдні України. Це популярне місце для постановок та музичних фестивалів. Фортеця слугує місцем для зйомки різних фільмів.

Відстань від Одеси до Білгорода-Дністровського становить 85 кілометрів. Отже, на машині добиратися 1,3 години, а поїздом – за 2,5 години. Якщо у вас є вільний день під час подорожі до Одеси, то ви з легкістю можете відвідати Білгород-Дністровський і побачити Аккерманську фортецю.

1. Яке твердження про заснування Аккерманської фортеці вірне?

- А) її зруйнували турки.
- Б) Вона виникла з грецького міста.

В) Готи та гуни змогли укріпити фортецю.

2. Що відомо про назву фортеці?

А) Фортеця була названа турками через її кольори.

Б) Гуни вдерлися до фортеці в 1484 році і назвали її Білим замком.

В) Грецькі громадяни Тіри напали на фортецю і назвали її на честь свого імператора.

3. Що особливого в історії фортеці?

А) Греки жили тут 2500 років.

Б) Османська імперія володіла нею понад 3 століття.

В) Багато племен і народів покинули її через несприятливе розташування.

4. Яке з тверджень НЕправильне?

А) 8 веж фортеці було зруйновано.

Б) Чотири двори могли оборонятися самостійно.

В) Укріплені стіни мали неправильну трикутну форму з 34 круглими баштами.

5. Що відомо про Цитадель?

А) Колись там було повно обладунків і цінностей.

Б) Підземелля для в'язнів було частиною мечеті.

В) Коменданти та офіцери гарнізону не могли зберігати тут зброю.

6. Де зберігалися товари у фортеці?

А) У цивільному дворі.

Б) У портовому дворі.

В) У гарнізонному дворі.

7. Чому Аккерманська фортеця така популярна серед українців?

А) Тут можна оглянути історичні місця, а також взяти участь у фестивалях.

Б) Бо тут розстріляли багатьох історичних діячів.

В) Тому що фортецю відвідав Пушкін.

8. Як найшвидше дістатися до Білгорода-Дністровського з Одеси?

А) На поїзді

Б) На автомобілі

В) На катері

Завдання 25. 1-Б, 2-А, 3-Б, 4-В, 5-А, 6-Б, 7-А, 8-Б.

Завдання 26. Прочитайте текст. На запитання 1–5 виберіть відповідь (А, Б або И), яка, на вашу думку, найкраще відповідає тексту.

6.2. Воронцовський палац, Алушка

Цей прекрасний кримський маєток колись був курортом для російської еліти.

Побудований між 1828 і 1848 роками, цей чарівний палац поблизу міста Алушка зачаровує відвідувачів вже майже 200 років.

На початку 1800-х років, якщо ви були багатим, росіянином та королівської крові, нещодавно анексоване Кримське узбережжя, було місцем де можна відпочити влітку.. Розпочав будівництво цього неперевершеного літнього маєтку, граф Михайло Воронцов (1782–1856), та коштував близько дев'яти мільйонів срібних рублів. Як справжній англофіл, Воронцов хотів, щоб його палац нагадував йому про англійську архітектуру, яку він так любив під час навчання в Лондоні. Частково палац був заснований на проектах, виконаних у стилі англійського Відродження архітектором Едвардом Блором, який працював над Букінгемським палацом.

Великий вплив таке мала місцева татарська архітектура Криму. Зрештою, завершений проект був дивним змішанням стилів і впливів. Палац був оточений вражаючими садами.

Репутація палацу назавжди була зіпсована тим, що його збудували кріпаки, переселені з Росії. Після смерті графа палац багато разів переходив з рук в руки, а після російської революції був перетворений на музей. Під час Другої світової війни нацисти вторглися в Крим і отримали контроль над палацом. Вони мали намір підірвати його, але, на щастя, наступ кримської армії змусив їх відступити, перш ніж вони змогли здійснити мерзенний план, і палац був врятований.

Під час переговорів на Ялтинській конвенції, що проходили в сусідньому Лівадійському палаці, Вінстон Черчілль перебував у Воронцовському палаці. Він був настільки вражений статуями, які гордо стояли біля входу, що він запитав у Сталіна, чи можна взяти одну додому. Запит було відхилено. Але пам'ять Черчілля про палац живе й далі.

«Обстановка нашої оселі була вражаючою... За віллою, наполовину готичного, наполовину мавританського стилю, гори, вкриті снігом, піднімалися, кульмінацією яких стала найвища вершина Криму. Перед нами простягалась темна шир Чорного моря, сувора, але все одно приємна й тепла навіть у цю пору року. Вирізьблені білі леви охороняли вхід до будинку, а за двором був чудовий парк із субтропічними рослинами та кипарисами», – писав Черчілль.

Сьогодні палац є вражаючим музеєм і садом. Відкритий для публіки, він став одним із найпопулярніших туристичних місць у Криму.

1. Чи була резиденція місцем для відвідування та перебування кожного бажаного?

- А) Так, палац був доступний для всіх людей.
- Б) Ні, тут залишалися лише багаті російські дворяни.
- В) Ні, маєток був лише для родини Ерла.

2. У якому архітектурному стилі був побудований Воронцовський палац?

- А) У стилі англійського Відродження, тому що граф захоплювався англійською архітектурою.
- Б) На архітектурний стиль садиби вплинула лише кримськотатарська архітектура.
- В) У змішаному стилі, створеному з різними культурними тенденціями.

3. Чому репутація палацу була зіпсована?

- А) Тому що його збудували кріпаки.
- Б) Бо палац прокляла божевільна бабуся графа.
- В) Тому що в руках графа було багато політичної сили, тому людям не подобався тиску його величі.

4. Хто хотів підірвати палац?

- А) Вінстон Черчілль, тому що Сталін відмовився продати йому палац.
- Б) Німецький граф, який заздрив графові.
- В) Нацисти під час Другої світової війни.

5. Що найбільше любив Вінстон Черчілль у палаці?

- А) Він любив чудовий парк з тропічними квітами.
- Б) Він захоплювався статуями, які охороняли палац.
- В) Він співчував Сталіну, тому хотів купити палац, щоб підтримати його опосередковано.

Завдання 26. 1. Б; 2. В; 3. А; 4. В; 5. Б.

Завдання 27. Прочитайте поданий нижче текст. Виберіть з (А-І) той варіант, який найкраще підходить для кожного пропуску (1-6). Є чотири варіанти зайві варіанти.

1

6.3. Кам'янець-Подільська фортеця

Кам'янець-Подільська фортеця — колишній литовсько-руський замок і польська фортеця, розташована в історичному місті Кам'янець-Подільський, в історичному регіоні Поділля в західній частині країни. Його назва пов'язана з коренем слова «камінь», (1)_____.

Історичні записи датують Кам'янець-Подільську фортецю початком XIV століття, хоча недавні археологічні свідчення підтвердили (2)_____. Спочатку збудована для захисту мосту, що з'єднує місто з материком, замок розташований на вершині півострова, вирізаного

звивистою річкою Смотрич, (3)_____ історичного району Старого міста.

Його розташування на стратегічному транспортному перехресті на Поділлі зробило замок головною ціллю іноземних загарбників, які перебудували замок під власні потреби, (4)_____. Зокрема, комплекс складається зі Старого міста, укріпленого королем Казимиром IV, Старого замку, перебудованого королями Сигізмундом I та

Стефаном Баторієм, та Нового замку, заснованого королями Сигізмундом III та Владиславом IV. Проте, незважаючи на численні архітектурні та інженерні зміни в оригінальних спорудах, (5)_____ є однією з небагатьох середньовічних споруд в Україні, яка відносно добре збереглася.

Разом з околицями Старого міста замок входить до складу Національного історико-архітектурного заповідника «Кам'янець» та Національного природного парку «Подільські Товтри». Комплекс є кандидатом на внесення до Світової спадщини ЮНЕСКО, висунутий у 1989 році українськими представниками, а також одним із семи чудес України. Сьогодні Кам'янець-Подільський замок – найвпізнаваніша пам'ятка міста, (6)_____.

- А) бути незвичайною будівлею, що приваблює багато туристів
- Б) формуючи природну оборонну систему Кам'янця-Подільського
- В) від слов'янського слова, що означає «камінь»
- Г) бути тим каменем, яким можна кинути будь-кого
- Д) та слугує важливою регіональною та національною визначною туристичною пам'яткою
- Е) додаючи до його багатокультурного архітектурного розмаїття
- Є) формування дивовижного архітектурного проекту
- Ж) існування людини в цій місцевості до 12 або 13 століття
- З) замок все ще утворює цілісний архітектурний проект
- И) замок багато разів руйнувався

Завдання 27. 1.В; 2.Ж; 3.Б; 4.Е; 5.З; 6.Д.

Завдання 28. А) Для запитань 1–10 прочитайте наведений нижче текст і придумайте слово, де потрібно, яке найкраще підходить для кожного пропуску. У кожному пропуску використовуйте лише одне слово.

6.4. Луцький замок (замок Любарта)

Замок Любарта – найвідоміша пам'ятка Луцька та один із найбільших замків країни. Це єдиний замок в Україні, який бачив майже кожен українець, через те, що українці тримають його зображення в руках на кожній 200-гривневій банкноті. В'їзна вежа Луцького замку висотою 28 метрів з'явилася тоді, коли вперше прозвучала ідея об'єднаної Європи. Сталося це в 1429 році. Укріплення XIV століття є пам'яткою епохи Великого князівства Литовського в Україні. Побудований литовським князем Любартом, його ще називають Верхнім Замком. На території фортеці також знаходиться культурний комплекс, що складається з кількох музеїв:

Художнього музею, Музею дзвонів, Музею книги та Музею зброї. Знаходиться за адресою вулиця Кафедральна, 1А.

Місто Луцьк виникло (1)___ 1000 році (2)___ князь Володимир Великий об'єднав Волинь з Київською Руссю. Спочатку князь наказав (3)___ побудувати замок (4)___ зупинити загарбників. Потім у 1150 Лучеськ ((5)___ місто було (6)___ у давнину) витримав шеститижневу облогу (7)___ військами київського князя Юрія Долгорукого, засновника Москви. Син Долгорукого, князь Андрій Боголюбський, (8)___ ледь не вбитий камінням, яким лучани зустрічали несподіваних гостей.

Мешканці замку були не (9)___ учасниками (10)___ війни, але також (11)___ залучені в деяких культурних видах дозвілля. (12)___ найменше, ми впевнені, що вони грали в шахи: археологи знайшли різьблені фігури зі слонов'ячої кістки.

Завдання 28. А) 1.в; 2. коли; 3.-; 4.щоб; 5.як; 6.назване; 7.з; 8.був; 9. лише; 10.-; 11.були ; 12. Що.

Б). Знайдіть зайве слово у рядках, якщо рядок правильний поставте галочку .

Замок був відреставрований у 1340-х роках, за часів князя Любарта, великого князя литовського. Але завершити будівництво мали до лише в 1542 році. За невеликими історичними хроніками, у середньовічному Луцьку було два замки. На жаль, інший другий, Окольний замок був, практично був зруйнований. Його залишки є це вежа Чарторійська та фрагменти стіни. Князь Любарт побудував дамбу на річці Стир, поставив підйомний міст до В'їзної вежі і поступово вони замінив дерев'яні укріплення на кам'яні, додавши в суміш значно багато курячих яєць (цей великий тип конструкції вважається найміцнішим) .	1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____ 6. _____ 7. _____ 8. _____ 9. _____ 10. _____
--	---

Завдання 28. В). 1.-; 2.до; 3.невеликими; 4.другий; 5.був ; 6.є; 7.-; 8.вони; 9.значно; 10.великий.

В). Прочитайте продовження тексту «Історія замку Любарта».

Деякі частини тексту відсутні. Виберіть найбільш підходящу частину з (А–Й) для кожного пропуску (1–7) у тексті. Є 5 зайвих частин.

У 1392 році Луцьк був переданий литовському князю Вітовту Великому. У січні 1429 р. 1)_____. Імператор Священної Римської імперії (і Німеччини) Сигізмунд, датський король Ерік IV, польський монарх Владислав II Ягайло, Великі Магістри Тевтонського та Лівонського орденів, легат Папи Мартіна V, Василь II, Великий князь Московський, 2)_____. Загалом прибуло понад 15 000 гостей (не враховуючи членів королівських сімей і слуг), 3)_____. На цьому «саміті» було піднято низку дуже важливих питань, таких як створення коаліції проти зростаючої могутності Османської імперії, 4)_____. З цієї нагоди Папський нунцій їхав до Луцька з короною, вкритою діамантами. Але вона десь зникла по дорозі. За однією з легенд 5)_____. Його двоюрідний брат Ягайло

відмовився визнати Вітовта монархом, хоча його землі простягалися від Балтійського регіону до Чорного моря.

Уявіть скільки грошей потрібно для організації такого саміту! Тільки на сам коронаційний бенкет а (також народження європейської дипломатії) було спожито 700 волів, 1400 баранів, 100 буйволів та лосів, **б)**_____. Щодня випивали сімсот бочок пива та медових напоїв! Здається, що в середні віки термін «діста» був зовсім невідомим.

Одна з легенд розповідає і про іншого власника замку, князя Свидригайла. Кажуть що він, сім років був пастухом на Волощині, поки Луцьк не потрапив у його володіння. За правління Свидригайла, Луцьк **7)**_____. Але після 1452 року, коли Свидригайла помер, історія Волинського князівства завершилася.

- А) вважався об'єднавчим центром для всієї України того часу
 - Б) коли лучани вели дуже активний спосіб життя
 - В) тоді як населення самого Луцька становило лише близько 5000 жителів!
 - Г) вважається найпотужнішим у Західній Україні
 - Д) рівні права для католицької та православної церков, і, між іншим, коронація Вітовта
 - Е) її розділили на шматки і розвезли по Європі. Якою б не була причина, Вітовт ніколи так і не став королем
 - Є) він запросив до Луцька європейських монархів із 15 держав
 - Ж) виграно як нагороду на чемпіонаті
 - З) Набридло мені 600 вовків і 500 ведмедів
 - И) посол візантійського імператора Палеолога та інші високі й могутні вожді відповіли на його запрошення
 - І) він став монархом 15 європейських держав
 - Й) і ніхто навіть не намагався порахувати всіх гусей і курей
- Завдання 28. С). 1Є; 2И; 3В; 4Д; 5Е; 6Й; 7А.**

Завдання 29. Якщо рядок правильний, поставте галочку. Якщо в рядку є зайве слово, запишіть це слово.

6.5. Палац у Качанівці. Качанівський національний заповідник

На березі річки Смош в Ічнянському районі Чернігівської області	1__
Качанівський національний історико-культурний заповідник є був розташований - один	2__
з найвідоміший культурних у центрів свого часу і яскравий приклад садибної	3__
архітектури. Сьогодні площа парку є становить 600 га і більше сотні з них вкриті багатьма	4__
численними ставками. Тепер палац і парковий ансамбль «Качанівка» внесено до	5__

Державного реєстру Національної Культурної Спадщини, національна в система туристичного маршруту «Намисто Славутича». А з 2001 року була має почесний статус Національного заповідника. У Качанівці ліва бічна фасадна частина палацу, головна їдальня та інші кімнати, в яких український пейзажист Василь Штернберг дійсно був жив, зараз реставруються.

6__
7__
8__
9__
10__
11__

Завдання 29. 1+; 2був; 3у ; 4є ; 5численними; 6+; 7в ; 8була ; 9бічна; 10+; 11був

Завдання 30. Поставте кожне з наведених нижче слів (або словосполучень) на правильне місце в поданому нижче уривку.

6.6. Хотинська Фортеця

Намагались налякав володів популярністю напад перебувало перемогли вигідне створена відома завойовників витримавши стосовно врятована безумовно

Жорстокі війни, великі повстання, славні перемоги та страшні поразки залишили специфічні сліди в історії стародавнього міста Хотина, яке (1)_____ у жорстоких битвах за володіння могутньою фортецею. Щоб пізнати історію давніх часів, побачити місця, де колись точилися запеклі бої, вам (2)_____ рекомендуємо відвідати знамениту Хотинську фортецю. Існує цікава теорія (3)_____ назва міста. Кажуть, вона була (4)_____ від слова «хотіти». Справді, Хотин має (5)_____ місце – на перехресті важливих торговельних шляхів і завжди був вишенькою на торті для (6)_____. Польські королі, молдавські правителі та турецькі султани (7)_____ зайняти Хотинські землі. За наказом короля Данила Галицького на місці, де колись була дерев'яна, була побудована кам'яна фортеця, яка стала одним із найпотужніших укріплень у Східній Європі.

Хотинська фортеця також (8)_____ як місце важливої битви між турками та українсько-польським військом, яка відбулася тут у 1621 р. Так османська експансія була зупинена, а Європа була (9)_____ від турецького панування. Битва під проводом великого українського гетьмана Петра Сагайдачного була переможною! Турки використовували слонів для (10)_____ на польський табір. Не (11)_____ тиску, поляки почали тікати. Але козаки були вправні, вони підпустили слонів до свого табору якомога ближче, зберегли повну тишу, і раптом зчинили сильний галас, який (12)_____ слонів і вони втекли. Після цього козаки напали на турецький табір. Так українці та поляки (13)_____ 250-тисячне військо султана Османа II, який на той час (14)_____ багатьма країнами Європи.

Замок користується (15)_____ серед режисерів. У цій фортеці знімали багато відомих фільмів: «Д'Артаньян і три мушкетери», «Захар Беркут», «Стріли Робін Гуда», «Гадюка», «Стара фортеця» та інші.

Task 30. 1 перебувало; 2 безумовно; 3 стосовно; 4 створена; 5 вигідне; 6 завойовників; 7 намагались; 8 відома; 9 врятована; 10 напад; 11 витримавши; 12 налякав; 13 перемогли; 14 володів; 15 популярністю.

Тому ми познайомилися з основними пам'ятками та туристичними об'єктами України. Звичайно, в Україні є чимало інших пам'яток та туристичних об'єктів, які варті вашої уваги. Далі буде...

Деякі додаткові відео на тему:

<https://www.youtube.com/watch?v=hkFdrOHQnAY>

<https://touch.facebook.com/Ukrinform/videos/%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B6-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%BE%D1%8E/552652135877895/?depth=2>
<https://www.youtube.com/watch?v=6LU33EpxwYA>

ТРАНСКРИПТ

<https://www.facebook.com/ukr.embassy.Lithuania/videos/4118857991467610/>

Що знаходиться під охороною ЮНЕСКО в Україні? · Ukraïner

[Ukrainos Ambasada Lietuvoje / Посольство України в Литві](#)

Список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО включає видатні природні та культурні об'єкти майже з 200 країн. Вони визнані надбанням усього людства.

З 1990 року сім українських об'єктів – храми, резиденцій та старовинні ліси – входять до списку всесвітньої спадщини. Крім того, до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства внесено ще три елементи. Україна входить до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Це означає, що українська архітектура, пісні, кераміка та старовинні ліси – видатні культурні та природні багатства – належать усім поколінням людства.

Ось десять українських місць і традицій, які перебувають під охороною ЮНЕСКО. Ці десять перерахованих речей демонструють культурне багатство України.

Пункт номер один – **історичний центр Львова та собор Святого Юра**. Архітектурні та культурні традиції Європи залишили помітний слід у Львові, але місто зберігає автентичні українські традиції. Львів був заснований під час пізнього середньовіччя (1256 р.) і завдяки своєму вигідному розташуванню, став процвітаючим політичним і комерційним центром. Найстаріша частина міста складається із Високого Замку з залишками самого замку та навколишньої мережі вулиць і площ, що формувалася з 13 по 17 століття. Центр Львова – це гармонійне поєднання храмів, громадських будівель та житлових будинків у стилях ренесансу та бароко. ЮНЕСКО визнало Львів об'єктом Всесвітньої спадщини, оскільки місто є чудовим прикладом містобудування, де архітектурні та культурні традиції Східної Європи переплітаються з традиціями Італії та Німеччини. У місті проживає низка етнічних груп, які утворили окремі, але взаємозалежні спільноти. Трохи далі від центру міста, на вершині пагорба, розташований архітектурний ансамбль у стилі бароко – собор Святого Юра. Побудований у 18 столітті, собор поєднує риси східної та західноєвропейської архітектурно-мистецької традиції. Колись він був центром Української греко-католицької церкви.

Пункт номер два – **Петриківський розпис**. Петриківський декоративний розпис — вид народного розпису, що походить із села Петриківка на Подніпров'ї. Петриківці прикрашають свої стіни, посуд та інші предмети побуту образними квітковими орнаментами, натхненними місцевою природою. Квіти та птахи є найпоширенішими прикрасами, а птахи, тварини та люди – досить рідкісні. У 1930-х роках петриківські майстрині створили майстерню в Києві. Вони почали фарбувати порцеляну в промислових масштабах, наносячи колір на нетрадиційний чорний фон. У Петриківці відкрилась спеціалізована художня школа. Сьогодні в селі знаходиться Петриківський центр народної творчості, куди приїжджають відвідувачі, щоб повчитися та поспілкуватися з митцями, які продовжують традицію. У 2013 році петриківський розпис внесено до Списку нематеріальної культурної спадщини людства.

Пункт номер три – **козацькі пісні Запоріжжя та Подніпров'я**. Традиційні пісні, які співали запорізькі козаки, внесені до Списку нематеріальної культурної спадщини людства. Вони потребують негайного захисту. Затяжні мелодії в основному виконуються колективами, переважно без музичного супроводу, іноді з бандурою (традиційним українським щипковим інструментом). Ці пісні традиційно виконували чоловіки; в наші дні їх частіше співають жінки. У них розповідається про походи й битви козаків, життя козацьких отаманів, стосунки між козаками та жінками. Проте не всі пісні про козаків вважаються традиційними козацькими творами. Козацькі пісні виконують здебільшого самодіяльні колективи Подніпров'я, а також окремі виконавці та неформальні колективи, які час від часу збираються на великі свята. Більшості виконавців старші 70 років, і співають так майже все життя, зберігаючи зв'язок із минулим. Традиція передається з покоління в покоління. Однак через розриви цієї безперервності та зменшення кількості виконавців, пісні потрібно записувати та зберігати для майбутніх поколінь.

Пункт номер чотири – **дерев'яні церкви Карпатського регіону в Україні та Польщі**. Шістнадцять цінних дерев'яних церков (половина в Україні, інша половина в Польщі) визнані частиною Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Це найкраще збережені дерев'яні церкви в Карпатському регіоні, побудовані в традиційному стилі з горизонтальних колод. Оскільки вони роками ремонтувалися традиційними методами, вони зберегли свою автентичність. Ці будівлі можуть багато розповісти про місцеві методи будівництва та історію краю. Церкви відображають архітектурні стилі регіонів, де вони були побудовані, демонструючи гуцульські, галицькі, бойківські та лемківські традиції. Наприклад, дерев'яна церква Св. Юрія XV століття у Дрогобичі поблизу Львова славиться унікальними оригінальними фресками та іконостасом. Окрім релігійних мотивів, тут присутні квіткові прикраси та композиції з побуту. Вони відображають те, як бачили світ мешканці середньовічної Галичини.

Пункт номер п'ять - **Дуга Струве**. Геодезична дуга Струве була визнана об'єктом надзвичайної цінності для людства. Це ланцюжок оглядових триангуляцій, який дозволив майже точно встановити розмір і форму планети. Він був заснований протягом 40 років у 19 столітті та названий на честь астронома та геодезиста німецького походження. Дуга простягається майже на три тисячі кілометрів, через 10 країн, від узбережжя Баренцевого моря в Норвегії до берегів Чорного моря в Україні. Він складається з більш ніж 200 головних станцій. 34 найкраще збережені точки входять до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Чотири з них в Україні: три на Поділлі та один у Бессарабії. Ці вимірювання використовувалися вченими до кінця 20 століття. Стало можливим їх точне налаштування за допомогою досліджень, проведених супутниками.

Пункт шостий – **Косівська кераміка**. Традиція косівської розписної кераміки розвивалася в Косові та інших прилеглих селах. Керамічні вироби, покриті білою глиною, розписані трьома кольорами – зеленим, жовтим і коричневим – символізують гори, сонце і землю відповідно. Мотиви на іграшках, посуді та плитках зображують історію, побут, фольклор, вірування та традиції гуцулів, а також флору та фауну краю. Помилуватися косівською керамікою можна в багатьох виставкових залах музеїв Гуцульщини. Традиції косівської розписної кераміки зберігають і розвивають дрібні виробники та приватні майстерні. Косівський коледж має власне відділення художньої кераміки; у деяких музеях Гуцульщини є виставкові зали, присвячені цьому мистецтву.

Пункт номер сім – **Києво-Печерська лавра та Софійський собор**. У 1990 році вони стали першими об'єктами в Україні, внесеними до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Величний золотоверхий монастир Києво-Печерської лаври є відмінною рисою київського горизонту. Його заснував Ярослав Мудрий у золотий час Київської Русі. Лавра складається з

двох унікальних підземних комплексів, монастирських будівель, церков і дзвіниць, оточених оборонними мурами. Довгий час комплекс був одним з найважливіших християнських культурних та паломницьких центрів світу. У Лаврі й досі відбуваються богослужіння: діють храми, монастир, Київська духовна академія, резиденція митрополита (глава Церковної частини Української Православної Церкви. Територія також належить до Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. На території є кілька музеїв із колекціями старовинних рукописів, ікон, вишивок, офортів. Лавра, Софійський собор, зведений у 11 столітті одразу після християнізації Київської Русі, є однією з ключових пам'яток архітектури та монументального мистецтва того часу, що вплинуло на оформлення та оздоблення церков у Східній Європі. До 13 ст. це був головний собор столиці християнського князівства Софійський собор і прилеглий до нього монастирський комплекс поєднують риси візантійського стилю та українського бароко. Збереглися старовинні інтер'єри, а також найбільша колекція мозаїк і фресок того періоду. Сьогодні ця територія належить до Національного заповідника Софія Київська.

Пункт номер восьми – **первісні букові та старовікові ліси Карпат**. Україна особливо багата на природну спадщину. Первісні букові ліси Карпат занесені до Списку спадщини ЮНЕСКО, охоплюючи великі лісові масиви в 20 країнах Європи. В Україні до переліку внесено 15 ділянок лісу, що належать до біосферних заповідників і національних природних парків. Первісні букові ліси є прикладом недоторканих екосистем у помірних зонах, забезпечуючи цінний генетичний фонд для європейського бука. Такі ліси займали 40% площі Європи. Завдяки таким заповідникам дослідники можуть краще вивчати еволюцію бука та інших рослин у цьому конкретному географічному районі. Серед лісових об'єктів, включених до Списку спадщини, ці ліси є домом для особливо унікальної флори та фауни, особливо видів, які пристосувалися жити в печерах.

Пункт номер дев'ять – **Резиденція митрополитів Буковини та Далмації**. Офіційна назва сайту, можливо і не знайома, але Чернівецький національний університет є багато хто хоче відвідати. У середині 20 століття тут облаштували навчальні приміщення; проте архітектурний комплекс був побудований за часів Австро-Угорської імперії як центр Буковинської православної митрополії. Резиденція складається з трьох монументальних будівель – митрополії, семінарії та монастиря – та дендропарку. Він являє собою чудову синергію класичних архітектурних стилів, а також мистецтва місцевих етнічних груп. Комплекс був побудований з використанням виключно місцевих будівельних матеріалів. Цей грандіозний будівельний проект сприяв розвитку виробничих потужностей у Чернівцях: цегляного конвеєра, двох цегельних заводів, керамічного заводу. Цегла пройшла ретельний контроль якості, включаючи випробування на звук. Відвідувачі цього сайту ЮНЕСКО можуть здійснити екскурсію з гідом, доступною різними мовами.

Пункт номер десять – **Херсонес Таврійський і його Хора**. Понад 2000 років тому на південному заході Криму, на місці сучасного міста Севастополя, було засновано захоплююче місто – Херсонес Таврійський. Навіть сьогодні можна побачити залишки цього стародавнього міста-держави, або «полісу», а також його сільськогосподарські передмістя, або «хори». У 2013 році його одноголосно внесли до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Таврійський Херсонес був класичним грецьким полісом і важливим політичним та економічним центром Північного Причорномор'я. Він був культурним перехрестям для Грецької, Римської та Візантійської імперій. Під час російської окупації Криму в 2014 році в Таврійському музеї та археологічних пам'ятках знаходилося понад 200 тисяч експонатів, виявлених під час розкопок. До них належать залишки оборонних стін, житлових масивів, ремісничих майстерень. Через військове та комерційне використання об'єкта під російською окупацією, об'єкт всесвітньої спадщини Херсонес Таврійський знаходиться під загрозою знищення.

ЮНЕСКО – це організація, яка прагне сприяти миру та безпеці задки міжнародному співробітництву в галузі освіти, науки та культури. Його програми зосереджені на сферах, які включають доступ до освіти, міжнародне наукове співробітництво, збереження матеріальної та нематеріальної спадщини та вільний потік інформації. Як держава-член ЮНЕСКО, Україна зобов'язана послідовно рухатися до цілей, які ставить перед собою організація. Ми маємо багато що розвивати, зберігати і захоплюватися.

<https://www.facebook.com/ukr.embassy.Lithuania/videos/4118857991467610/>

Що знаходиться під охороною ЮНЕСКО в Україні? · Ukraïner

[Ukrainos Ambasada Lietuvoje / Посольство України в Литві](#)

МАТЕРІАЛЬНА ТА НЕМАТЕРІАЛЬНА СВІТОВА СПАДЩИНА ЮНЕСКО В УКРАЇНІ

СПИСОК СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ ЮНЕСКО містить видатні природні та культурні об'єкти майже з 200 країн світу. Вони визнані спадщиною всього людства.

З 1990 року сім українських об'єктів – культові місця, резиденції та старовинні ліси – належать до списку всесвітньої спадщини. Крім того, до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства додано ще три елементи. Україна входить до списку Світової спадщини ЮНЕСКО. Це означає, що українська архітектура, пісні, кераміка та старовинні ліси – видатні культурні та природні багатства – належать усім поколінням людства.

Ось десять українських місць та традицій, що охороняються ЮНЕСКО. Ці десять перерахованих предметів демонструють культурне багатство України.

Номер один – **історичний центр міста Львова та собор Святого Юрія**. Архітектурні та культурні традиції Європи залишили помітний слід у Львові, але місто зберігає справжні українські традиції. Львів був заснований у період пізнього Середньовіччя (1256 р.), і завдяки своєму вигідному розташуванню став процвітаючим політичним та комерційним центром. Найдавніша частина міста складається із Замкової гори з залишками самого замку та навколишньої мережі вулиць та площ, які формувалися з 13 по 17 століття. Центр Львова – це гармонійне поєднання культових місць, громадських будівель та житлових приміщень у стилях ренесансу та бароко. ЮНЕСКО визнала Львів об'єктом Всесвітньої спадщини, оскільки місто є чудовим прикладом містобудування, де архітектурні та культурні традиції Східної Європи переплітаються з традиціями Італії та Німеччини. Місто є домом для цілого ряду етнічних груп, які утворили окремі, але взаємозалежні спільноти. Трохи далі від центру міста, на вершині пагорба, знаходиться бароковий архітектурний ансамбль собору Святого Юрія. Побудований у 18 столітті, собор поєднує в собі риси східної та західноєвропейської архітектурно-мистецької традиції. Колись це був центр Української Греко-Католицької Церкви.

Номер два – **Петриківський розпис**. Петриківський декоративний розпис – вид народного живопису, що походить із села Петриківка на Подніпров'ї. Петриківчани прикрашають свої стіни, посуд та інші предмети побуту вигадливим квітковим орнаментом, натхненним місцевою природою. Квіти та птахи – найпоширеніші прикраси, тоді як птахи, тварини та люди зустрічаються досить рідко. У 1930-х роках майстрині Петриківки заснували майстерню в Києві. Вони почали фарбувати фарфор в промислових масштабах, наносячи колір на нетрадиційний чорний фон. У Петриківці відкрили спеціалізовану художню школу. Сьогодні в селі існує Петриківський центр народної творчості, який відвідують, щоб навчитися та поспілкуватися з художниками, які продовжують традиції. У 2013 році петриківський розпис був внесений до Списку **нематеріальної** культурної спадщини людства.

Номер три – **козацькі пісні Запоріжжя та Подніпров'я**. Традиційні пісні, які виконував запорізький козак, є у Списку **нематеріальної** культурної спадщини людства. Вони потребують негайного захисту. Затягнуті мелодії виконуються переважно групами, переважно без музичного супроводу, зрідка з бандурою (традиційним українським струнним інструментом). Ці пісні традиційно виконували чоловіки; у наші дні їх частіше співають жінки. Пісні розповідають про походи та битви козаків, життя лідерів козаків та стосунки між козаками та жінками. Однак не всі пісні про козаків вважаються традиційними козацькими творами. Пісні козаків переважно виконують аматорські ансамблі Подніпров'я, а також окремі виконавці та неформальні групи, які час від часу збираються на великі свята. Більшості виконавцям понад 70 років і більшу частину свого життя вони співали ці пісні, зберігаючи зв'язок із минулим. Традиція передається з покоління в покоління. Однак, через перерви у цій спадкоємності та зменшення кількості виконавців, пісні необхідно записувати та зберігати для майбутніх поколінь.

Номер чотири – **дерев'яні церкви Карпатського регіону в Україні та Польщі**. Шістнадцять цінних дерев'яних церков (половина з яких в Україні, інша половина в Польщі) визнані частиною Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Це найкраще збережені дерев'яні церкви в Карпатському регіоні, побудовані в традиційному стилі з горизонтальними колодами. Оскільки вони були ремонтвані протягом багатьох років традиційними методами, вони зберегли свою справжність. Ці будівлі можуть багато розповісти про місцеві методи будівництва та історію регіону. Церкви відображають архітектурні стилі регіонів, де вони були побудовані, демонструючи гуцульські, галицькі, бойківські та лемківські традиції. Наприклад, дерев'яна церква Святого Юрія XV століття у Дрогобичі, поблизу Львова, славиться своїми унікальними оригінальними фресками та іконостасом. Крім релігійних мотивів, існують квіткові орнаменти та композиції з повсякденного життя. Вони відображають те, як бачили світ жителі середньовічної Галичини.

Номер п'ять – **Дуга Струве**. Геодезична дуга Струве була визнана об'єктом надзвичайної цінності для людства. Це ланцюг оглядових триангуляцій, які дозволили майже точно встановити розміри та форму планети. Ланцюг встановлювався протягом 40 років в 19 столітті і названий на честь астронома та геодезиста німецького походження. Дуга простягається майже на три тисячі кілометрів через 10 країн від узбережжя Баренцевого моря в Норвегії до берегів Чорного моря в Україні. Він складається з більш ніж 200 пунктів. 34 найкраще збережені пункти внесені до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Чотири з них є в Україні: три на Поділлі та один у Бесарабії. Ці вимірювання використовувалися вченими до кінця 20 століття. Стало можливим їх точне встановлення за допомогою досліджень, проведених супутниками.

Номер шість – **косівська кераміка**. Традиція косівської розписної кераміки зародилася в Косові та інших прилеглих селах. Керамічні шматки, покриті білою глиною, пофарбовані трьома кольорами – зеленим, жовтим та коричневим – символізуючими гори, сонце та землю відповідно. Мотиви на іграшках, посуді та кахлі зображують історію, життя, фольклор, вірування та традиції гуцулів, а також рослинний і тваринний світ регіону. Помилуватися косівською керамікою можна у кількох виставкових залах музеїв Гуцульщини. Традиція косівської розписної кераміки зберігається і розвивається дрібними виробниками та приватними майстернями. Косівський коледж має власний відділ художньої кераміки; у кількох музеях на Гуцульщині є виставкові зали, присвячені цьому мистецтву.

Номер сім – **Києво -Печерська Лавра та Софійський собор**. У 1990 році це були перші місця в Україні, включені до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Величний золотoverхий монастир Києво-Печерської Лаври – розрізнявальна ознака горизонту Києва. Монастир заснований Ярославом Мудрим під час золотої доби Київської Русі. Лавра

складається з двох унікальних підземних комплексів, монастирських будівель, церков та дзвіниць, оточених оборонними стінами. Довгий час комплекс був одним з найважливіших християнських культурних та паломницьких центрів світу. У Лаврі досі проводяться церковні служби: тут працюють церкви, монастир, Київська духовна академія та резиденція митрополита. Територія також належить до Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. На території є кілька музеїв із колекціями, які містять старовинні рукописи, ікони, вишиванки та офорти. Лавра, Софійський собор, зведений у XI столітті одразу після християнізації Київської Русі, є однією з ключових пам'яток архітектури та монументального мистецтва того періоду, що впливає на дизайн та оздоблення церков у східній Європі. До XIII століття це був головний собор столиці християнського князівства. Софійський собор і прилеглий до нього монастирський комплекс поєднують в собі візантійські та українські стилі бароко. Зберігся старовинний інтер'єр разом з найбільшою колекцією мозаїк і фресок того періоду. Сьогодні ця територія належить до «Софії Київської: Національний заповідник».

Номер вісім – **первісні букові та старовинні ліси Карпат**. Україна особливо багата природною спадщиною. Первісні букові ліси Карпат внесені до Списку спадщини ЮНЕСКО, охоплюючи великі лісові масиви у 20 країнах Європи. В Україні до переліку додано 15 ділянок лісу, що належать до біосферних заповідників та національних природних парків. Первісні букові ліси є прикладом незайманих екосистем в помірних зонах, забезпечуючи цінний генетичний фонд для букового дерева Європи. Такі ліси покривали 40% території Європи. Завдяки таким заповідникам дослідники зможуть краще вивчати еволюцію бука та інших рослин саме з цієї географічної зони. Серед лісових об'єктів у Списку спадщини ці ліси є домом для унікальної флори та фауни, особливо тих видів, які пристосувалися жити в печерах.

Номер дев'ять – **Резиденція митрополитів Буковини та Далмації**. Офіційна назва цього пункту може ні про нас не говорити, але ця резиденція і є Чернівецьким національним університетом, який є у списку місць, які потрібно обов'язково побачити. Академічні приміщення були створені тут у середині XX століття; проте архітектурний комплекс був побудований за часів Австро-Угорської імперії як центр Буковинської православної митрополії. Резиденція складається з трьох монументальних будівель – будівлі митрополита, семінарії та монастиря – та дендропарку. Він являє собою чудову синергію класичних архітектурних стилів, а також мистецтва місцевих етнічних груп. Комплекс був побудований з використанням лише місцевих будівельних матеріалів. Цей грандіозний проект будівництва сприяв розвитку виробничих потужностей у Чернівцях: цегляного конвеєра, двох цегельних заводів та керамічного заводу. Цегла пройшла ретельний процес контролю якості, включаючи перевірку звуку. Відвідувачі цього пункту ЮНЕСКО можуть обрати екскурсію, доступну різними мовами.

Номер десять – **Таврійський Херсонес та його Хора**. Понад 2000 років тому на південному заході Криму на місці сучасного міста Севастополя було засновано захоплююче місто – Таврійський Херсонес. Навіть сьогодні ви можете побачити залишки цього стародавнього міста-держави, або “полісу”, а також його сільськогосподарських околиць, або “хори”. У 2013 році його було одногосно занесено до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Таврійський Херсонес був класичним грецьким полісом і важливим політичним та економічним центром на півночі Причорномор'я. Місто також було культурним перехрестям Грецької, Римської та Візантійської імперій. На момент російської окупації Криму в 2014 році в Таврійському Херсонеському музеї зберігалось понад 200 000 експонатів, виявлених під час розкопок. До них належать залишки оборонних стін, житлові райони та майстерні ремісників. Через військове та комерційне використання цього місця під російською окупацією, об'єкт світової спадщини Таврійського Херсонесу знаходиться під загрозою знищення.

ЮНЕСКО – це організація, яка прагне сприяти миру та безпеці шляхом міжнародного співробітництва у сферах освіти, науки та культури. Його програми зосереджені на таких сферах, як доступ до освіти, міжнародне наукове співробітництво, збереження матеріальної та нематеріальної спадщини та вільний потік інформації. Як держава-член ЮНЕСКО, Україна зобов'язана послідовно рухатися до цілей, поставлених організацією. Нам є багато чого розвивати, зберігати та захоплюватися.

Список літератури:

https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Sophia%27s_Cathedral,_Kiev
https://en.wikipedia.org/wiki/Kiev_Pechersk_Lavra
https://ua.igotoworld.com/en/poi_object/2334_pBBCloschad-ryinok.htm
Sofia Yaniv;
<http://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CS%5CA%5CSaintGeorgesCathedral.htm>
<http://unknownukraine.com/high-castle-lviv/>
<http://struvearc.wikidot.com/ukraine>
https://www.wikiwand.com/en/Ancient_and_Primeval_Beech_Forests_of_the_Carpathians_and_Other_Regions_of_Europe
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B0>
<http://www.karpaty.com.ua/?chapter=2&item=3>
<https://discover-ukraine.info/places/western-ukraine/chernivtsi/96>
<https://nashaplaneta.net/en/europe/russia/krim-simferopol-dostoprimechatelnosti#ethno>
<http://www.chersonesos.org/?p=index&l=eng>
<https://discover-ukraine.info/places/crimea/sevastopol/33>
<https://karpaty.love/places-objects/zamky-ta-fortetsi-zahidnoi-ukrainy/56-kamjanets-podilska-fortetsja.html>
<https://7chudes.in.ua/nominaciyi/kamyanets-podilska-fortetsya/>
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BE-%
https://ua.igotoworld.com/en/poi_object/2403_khotyn-fortress.htm
<https://www.karpaty.info/en/uk/ch/ht/khotyn/museums/fortress/>
http://www.pizzatravel.com.ua/eng/Ukraine/1/arboretum-sofiyivka_in_uman
https://en.wikipedia.org/wiki/Sofiyivka_Park
<http://unknownukraine.com/sofiyivsky-park-uman-history-architecture-objects/>
<https://theculturetrip.com/europe/ukraine/articles/the-top-10-things-to-do-and-see-in-zaporizhia-ukraine/>
<https://www.thecrazytourist.com/15-best-things-to-do-in-zaporizhia-ukraine/>
https://en.wikipedia.org/wiki/Livadia_Palace
<https://discover-ukraine.info/places/crimea/yalta/35>
<https://discover-ukraine.info/places/western-ukraine/rivne/2328>
<https://discover-ukraine.info/places/western-ukraine/ivano-frankivsk/1089>
https://en.wikipedia.org/wiki/Pysanka_Museum
https://ukraine-kiev-tour.com/ukraine_kolomyia_sights_pysanka_museum.html
<https://castles.com.ua/pysankamuseum.html>
Samr; <https://www.atlasobscura.com/places/pysanka-museum>
<https://find-way.com.ua/en/regions/donetsk-region/svyatogirsk/holy-dormition-svyatogorsk-lavra-svyatogirsk-k>
<https://7chudes.in.ua/nomination/7-prypodnykh/>
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%8F>

%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0_(%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA)

<https://tsn.ua/tourism/10-naypopulyarnishih-sered-turistiv-misc-u-hersonskiy-oblasti-371415.html>

https://ua.igotoworld.com/ua/poi_object/66042_national-park-buzkyi-gard.htm

https://en.wikipedia.org/wiki/Granite-steppe_lands_of_Buh

<http://discovermykolaiv.com.ua/prirodni-zoni/regionalniy-landshaftniy-park-granitno-stepove-pobuzhzhya>

<https://dnister.travel/en/component/spsimpleportfolio/item/144-dnister-canyon-national-nature-park>

<https://www.karpaty.info/en/uk/te/za/zalishchyky/sights/canyon/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Dniester_Canyon_National_Nature_Park

Sergei Rzhevsky; <https://ukrainetrek.com/blog/nature/one-of-the-most-beautiful-caves-in-the-world/>

<https://7chudes.in.ua/nominaciyi/podilski-tovtry/>

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%8F%D0%B7%D1%8C>

Posted by Sergei Rzhevsky; <https://ukrainetrek.com/blog/nature/lake-synevir-in-the-carpathian-mountains/>

<https://www.atlasobscura.com/places/synevir-lake>

<http://www.carpathian.land/en/synevir>

<https://ukranews.com/en/news/494452-top-7-misc-khersonshhyny-na-travnevi-yak-vidpochyty-na-garyachomu-pivdni>

https://en.wikipedia.org/wiki/Optymistychna_Cave

<http://optymistychna.com/en/>

https://www.tourclub.com.ua/en/info/localore/caverns/descriptions/optymistychna_cavern

<https://discover-ukraine.info/places/southern-ukraine/odesa/177>

<https://ukrainetrek.com/blog/architecture/akkerman-fortress-in-bilhorod-dnistrovskiy/>

<https://en.discover.ua/locations/akkerman-fortress>

SamR; <https://www.atlasobscura.com/places/vorontsov-palace>

<https://castles.com.ua/lutsk.html>

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D1%8E%D0%B1%D0%B0%D1%80%D1%82>

Maria Sibirtseva; <https://theculturetrip.com/europe/ukraine/articles/the-best-things-to-see-and-do-in-lutsk/>

https://ua.igotoworld.com/ru/poi_object/11538_the-national-history-and-culture-kachanivka-reserve.htm

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ

1. Фактори привабливості вищої освіти в Україні
2. Правовий статус іноземних студентів в Україні
3. Відповідальність студентів за порушення закону чи правил перебування
4. Права та обов'язки іноземних студентів в Україні

Кількість іноземних студентів в Україні постійно зростає. Упродовж двох минулих років кількість українських вишів, де навчаються іноземні студенти, зросла з 185 до 240 ЗВО.

Що ж приваблює іноземних студентів в отриманні вищої освіти в Україні? По-перше, це відносно недорого, в порівнянні з одержанням вищої освіти в інших країнах. По-друге, в Україні якісна академічна школа і рівень отриманих знань. По-третє, це впевненість в тому, що ти точно отримаєш диплом, адже в Західній Європі процедура набагато складніша і там диплом одержує далеко не кожен студент. По-четверте, це прекрасна можливість переїхати жити в більш розвинену державу, а це цікавить студентів з нерозвинених країн.

Приблизно 30% іноземних студентів в Україні – це громадяни пострадянських держав. Багато років поспіль Азербайджан посідав перше місце за кількістю громадян, які обрали Україну для здобуття вищої освіти, але у 2017 році лідерство за кількістю громадян перейшло до Індії.

У першу десятку за кількістю іноземних студентів в Україні входять Індія (майже 11 тис. студентів з цієї країни), Азербайджан (7,5 тис.), Марокко (5,8 тис.), Туркменістан (4,5 тис.), Нігерія (3,5 тис.), а також Грузія, Йорданія, Єгипет, Туреччина та Узбекистан.

Щодо найпопулярніших спеціальностей серед іноземних студентів, то 45% їде здобувати вищу освіту за медичними спеціальностями, йдеться про лікувальну справу, стоматологію, медицину та фармацію. Популярними також є менеджмент, право, економіка і будівництво.

Найпопулярнішими за кількістю іноземних студентів є Харківський національний медичний університет (5,5 тис. іноземних студентів) та Харківський національний

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

університет імені В.Н. Каразіна (4,3 тис.), а також Одеський національний медичний університет, Запорізький державний медичний університет та Національний медичний університет імені Богомольця.

Найбільше іноземних студентів навчається у Харкові – майже 20 тис., у Києві – 14 тис. та Одесі – 7,5 тис.

На міжнародному рівні права іноземних студентів закріплені в Конвенції про захист прав людини і основних свобод; Міжнародній конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації; Загальній декларації прав людини; Декларації про права людини стосовно осіб, які не є громадянами країни, в якій вони проживають; Декларації про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин та ін.

Перераховані конвенції і декларації як **закріплюють загальні права** людини на свободу, особисту недоторканність, рівність перед законом, так і **забороняють дискримінацію**, в тому числі за расовою, національною, етнічною ознаками.

Правовий статус іноземних студентів в Україні регулюється ЗУ “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства”. Цей Закон визначає правовий статус іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні, та встановлює порядок їх в'їзду в Україну та виїзду з України: «Іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть ті ж обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України». Зокрема, іноземні громадяни не мають права обирати і бути обраними, займати посади державних службовців, в тому числі військові, бути адвокатом, аудитором, нотаріусом та ін.

Так само, як і громадяни України, іноземці та особи без громадянства мають право на охорону здоров'я, право на освіту, право на житло, право на трудову діяльність, право на відпочинок, право на користування досягненнями культури, право на участь в об'єднаннях громадян, право на свободу совісті та інші права. Проте іноземні студенти не можуть одночасно навчатися й працювати.

На жаль, насправді далеко не всіма правами можуть вільно користуватися іноземці, а міжнародні договори і закони України не захищають іноземних студентів від неприємностей, які доволі часто трапляються. Перш за все, вони часто витрачають набагато

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

більше коштів на проживання та пересування, оскільки продавці та водії створюють “особливі” тарифи для іноземців.

Через незнання своїх прав і законів України іноземні студенти часто потрапляють в конфліктні ситуації. Відповідальність студентів за порушення закону чи правил перебування в Україні поділяється на **загальну** та **спеціальну**.

Загальна відповідальність полягає в тому, що іноземці, які вчинили злочин, адміністративне правопорушення, несуть відповідальність на загальних підставах, як і громадяни України.

До спеціальних видів відповідальності належать:

- відповідальність за порушення порядку перебування в Україні, транзитного проїзду через її територію;
- скорочення строку тимчасового перебування в Україні та заборона в'їзду в Україну;
- примусове повернення та видворення за межі України.

Іноземцю та особі без громадянства, які порушують законодавство України, якщо ці порушення не передбачають адміністративної або кримінальної відповідальності, може бути скорочено визначений їм строк перебування в Україні. Під термінами “примусове повернення” та “примусове видворення” слід розуміти систему адміністративно-правових заходів, спрямованих на примушування іноземців та осіб без громадянства покинути територію України всупереч їхній волі та бажанню.

Відповідно до закону, іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну з метою навчання та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період навчання. Для оформлення посвідки на тимчасове проживання іноземець повинен подати документи до територіального органу ДМС України. Посвідка на тимчасове проживання іноземним студентам видається на період навчання, який зазначається в документі, що підтверджує факт навчання в Україні. Також іноземний студент для навчання в українському університеті повинен обов'язково оформити студентську візу.

Однією з вимог при вступі іноземців до українських закладів вищої освіти також є проходження процедури визнання документа про освіту, отриманого в іншій країні, на підставі якого здійснюється вступ. У результаті процедури визнання власник іноземних

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

документів про освіту отримує свідоцтво, яким підтверджується право власника документів, виданих навчальним закладом іншої держави, на продовження освіти або працевлаштування за фахом у вищому навчальному закладі України або в установах на всій території України.

Іноземні студенти, які порушили вимоги законодавства щодо реєстрації місця проживання, несуть відповідальність згідно із законом, зокрема, недодержання іноземцями та особами без громадянства встановленого порядку пересування і зміни місця проживання, тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Таким чином, іноземні студенти, для того, щоб законно перебувати на території України та навчатися у ВНЗ повинні оформити посвідку, студентську візу та пройти процедуру визнання документа про освіту. Відповідно до Конституції, іноземці, які законно перебувають на території України, офіційно мають всі права та обов'язки, що і громадяни, лише за невеликим виключенням. Проте фактично вони можуть використовувати свої права не в повному обсязі, часто ми можемо спостерігати порушення їхніх прав. На даний момент варто приділити більшу увагу іноземним студентам. Потрібно створити спеціальні центри допомоги, де іноземці змогли б отримати потрібну для них інформацію та ознайомитися з законами України, правилами поведінки у різних ситуаціях, наприклад, під час конфлікту чи розмови з поліцією. Також студенти повинні обов'язково розуміти, як їм діяти, коли трапляється порушення їхніх прав, куди звертатися і що вимагати.

Статус і права студента визначені законодавчою базою України та міжнародними договорами. Щоб повністю використати всі можливості, надані законом, необхідно знати, на що саме мають право студенти.

Студент – це особа, яка навчається у закладі вищої освіти з метою здобуття певних освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів.

Заклад вищої освіти – освітній, освітньо-науковий заклад, який заснований і діє відповідно до законодавства про освіту, реалізує освітньо-професійні програми вищої освіти, забезпечує навчання, виховання та професійну підготовку осіб, а також здійснює наукову та науково-технічну діяльність. Закладами вищої освіти є коледж, інститут, консерваторія, академія та університет.

Права студента визначає Конституція України, Закон України «Про освіту» та «Про вищу освіту». Відносини у процесі навчання можуть регулюватися наказами та розпорядженнями Кабінету міністрів України, Міністерством освіти України, а також внутрішніми нормативно – правовими актами навчального закладу. Найголовнішим нормативним актом закладу освіти є Статут, який повинен відповідати законодавству України.

Суспільні відносини у галузі навчання, виховання, професійної підготовки, а саме: організаційні, фінансові та інші засади функціонування системи вищої освіти, умови для самореалізації особистості студентів, забезпечення потреб суспільства і держави у кваліфікованих фахівцях врегульовано Законами України "Про освіту" та "Про вищу освіту". Права і обов'язки студентів визначені статтями 62, 63 Закону України "Про вищу освіту".

Особи, які навчаються у закладах вищої освіти, мають **право** на:

- 1) вибір форми навчання під час вступу до закладу вищої освіти;
- 2) безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;
- 3) трудову діяльність у позанавчальний час;
- 4) додаткову оплачувану відпустку у зв'язку з навчанням за основним місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням;
- 5) безоплатне користування бібліотеками, музеями, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базами закладу вищої освіти;
- 6) безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами);
- 7) користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою, оздоровчою базами закладу вищої освіти у порядку, передбаченому статутом закладу вищої освіти;
- 8) забезпечення гуртожитком та цілодобовим доступом до нього на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;
- 9) участь у науково-дослідних, дослідно-конструкторських роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікації;

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

10) участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку;

11) участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчального процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;

12) внесення пропозицій щодо умов і розміру плати за навчання;

13) участь у громадських об'єднаннях;

14) участь у діяльності органів громадського самоврядування закладу вищої освіти, інститутів, факультетів, відділень, вченої ради закладу вищої освіти, органів студентського самоврядування;

15) вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу;

16) навчання одночасно за декількома освітніми програмами, а також у декількох закладах вищої освіти, за умови отримання тільки однієї вищої освіти за кожним ступенем за кошти державного (місцевого) бюджету;

17) академічну мобільність, у тому числі міжнародну;

18) отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;

19) зарахування до страхового стажу відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" періодів навчання на денній формі навчання у закладах вищої освіти, аспірантурі, докторантурі, інтернатурі, резидентурі, за умови добровільної сплати страхових внесків;

20) академічну відпустку або перерву в навчанні із збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;

21) участь у формуванні індивідуального навчального плану;

22) моральне та/або матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі, за мистецькі та спортивні досягнення тощо;

23) захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

24) безоплатне проходження практики на підприємствах, в установах, закладах та організаціях, а також на оплату праці під час виконання виробничих функцій згідно із законодавством;

25) канікулярну відпустку тривалістю не менш як вісім календарних тижнів на навчальний рік;

26) отримання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

27) оскарження дій органів управління закладу вищої освіти та їх посадових осіб, педагогічних і науково-педагогічних працівників;

28) спеціальний навчально-реабілітаційний супровід та вільний доступ до інфраструктури закладу вищої освіти відповідно до медико-соціальних показань за наявності обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я.

Студенти, курсанти закладів вищої освіти мають право на отримання студентського квитка, зразок якого затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Особи, які навчаються у закладах вищої освіти, **зобов'язані**:

1) дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти;

2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;

3) виконувати вимоги освітньої (наукової) програми (індивідуального навчального плану (за наявності), дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Дорожня карта

для іноземних студентів Національного університету «Одеська політехніка»

Максим Куніцин

1 Українська держава

1.1 Українська держава

Україна — держава в Східній Європі. Її територія становить 603 549 квадратних кілометрів. За територією вона посідає друге місце після Росії серед європейських країн. 24 серпня 1991 року Україна проголосила незалежність. Повна назва країни — Республіка Україна. Столиця — Київ.

З 2014 року Україна є парламентсько-президентською республікою. Глава держави — президент. Президент обирається на п'ять років. Урядом України є Кабінет Міністрів. Головою Кабінету Міністрів є Прем'єр-міністр.

Верховна Рада України є законодавчою владою країни. До складу Верховної Ради входять 450 депутатів.

Населення України (станом на 1 жовтня 2014 року) становить 45 млн 455 тис. 65 осіб. Зараз у містах проживає 31 мільйон 329 тисяч 453 людини. Крім того, у селах проживає 14 мільйонів 125 тисяч 612 осіб.

В Україні проживає понад 130 національностей. Основне населення — українці (80 %). Крім того, в Україні проживають росіяни (17 %), вірмени, білоруси, кримські татари, молдавани, болгари, угорці, румуни, поляки, євреї, греки та ін.

1.2 Державною мовою є українська

Україна — світська держава. Конституція країни гарантує свободу віросповідання. В Україні проживають православні християни, католики, мусульмани, євреї тощо. Переважна більшість населення (понад 88 %) — християни.

До складу України входять 24 області та Автономна Республіка Крим (анексована Росією у 2014 році). Україна поділена на п'ять регіонів — Західну, Північну, Східну, Південну та Центральну Україну.

В Україні 459 міст.

Київ, Харків, Одеса, Дніпро — міста з населенням понад 1 мільйон.

Це цікаво!

В Україні багато старовинних міст. Найстаріші міста України:

- Місто Білгород-Дністровський (Тіра) — дата VI століття до нашої ери.
- Місто Кілія (Ахіллес) — дата виникнення VII століття до нашої ери.
- Місту Києву 482 роки.
- Місту Коростень 1310 років.
- Місту Ужгороду 1122 роки.
- Місту Полтаві 1114 років.
- Місту Хотину 1113 років.

- Місту Ромні 1113 років.
 - Місту Чернігову 1108 років.
 - Місту Переяслав-Хмельницький 1108 років.
1. У 2008 році Україна стала членом Світової організації торгівлі.
 2. Згідно з рейтингом Міжнародного інституту деревного вугілля та сталі, українська металургія посідала 7 місце серед 63 країн, які є основними виробниками металу.
 3. Протягом останніх 15 років Україна стабільно входить до десятки найбільших країн-виробників зброї.
 4. В Україні близько 30 млн. га ріллі. Це багато чи мало? Для порівняння: Німеччина, Італія та Англія, разом узяті, мають ріллю лише 26 млн га.

2 Державні символи України

2.1 Державні символи України

Кожна держава має державні символи. Наприклад, Україна має свої державні символи: герб, прапор, гімн.

Герб України — Золотий тризуб на синьому фоні. Тризуб — стародавній знак. Нею часто користувалися люди, які жили біля моря. Наприклад, у греко-римській культурі тризуб символізував силу давньогрецького бога моря Посейдона (Нептуна). Вчені та історики вважають, що тризуб символізує триєдність світу — єдність землі, води й повітря.

Прапор України складається із синьо-жовтої смуги. Синій символізує чисте, мирне небо, жовтий — пшеничне поле. Отже, прапор України є символом миру, праці, краси, багатства рідної землі.

Захоплююча історія створення гімну України. У 1862 році український поет Павло Чубинський написав: «Не вмерла Україна і слава, і воля». Вірші були дуже популярні, бо закликали українців до боротьби за незалежність. У 1865 році музику до лірики написав український композитор Михайло Вербицький. Ця пісня стала гімном України.

Це цікаво!

- Слово «гімн» походить із грецької мови, що означає «пісня хвали».
- Слово «трава» походить із німецької мови, означає «знак держави, міста».

2.2 Символи Одеси

Герб Одеси — червоний щит. На щиті срібний якір. Золота міська корона на вершині. Під вінцем Золотої Зірки. Що означає герб Одеси? Червоний щит символізує боротьбу за вихід до Чорного моря, а червоний колір символізує мужність.

Срібний якір є гербом міста Одеси з 22 квітня 1798 р. Якір є символом міста — порту. Золота зірка символізує статус «міста-героя», який Одеса отримала за героїзм під час Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років. Золота корона символізує багатство і процвітання.

Прапор Одеси складається зі смуг червоного, білого та жовтого кольорів. Червоний означає — героїзм одеситів, білий — їх чисту душу, золотисто-жовтий — багатство і

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

процвітання Одеси. Символи Одеси означають, що Одеса — веселе європейське місто, у якому завжди панував дух свободи, рівності та братерства.

3 Географія України

Україна розташована в Східній Європі. Охоплює територію із заходу на схід на 1316 кілометрів, з півночі на південь — на 893 кілометри. Площа України становить 603 700 квадратних кілометрів. Білорусь межує з Україною на півночі, Польщею, Словаччиною, Угорщиною на заході, Румунією, Молдовою на південному заході та Росією на сході.

На півдні територію України омивають Чорне та Азовське моря. Більшу частину України займає рівнина (95 %) з прекрасною родючою землею — чорноземом. На території України є гори, ліси, степи.

На заході України є гори — Українські Карпати, а на півдні — Кримські гори. Найвища вершина Українських Карпат — Говерла. Його висота 2061 метр. А найвища гора Кримських гір — Роман-Кош. Його висота 1545 метрів.

На території України налічується 71 тис. річок. Головні річки України — Дунай, Дніпро, Дністер, Південний Буг, Сіверський Донець. Найбільші з них — Дунай і Дніпро.

Є більше 3000 озер в Україні. Синевир — найглибше озеро. Його площа становить 700 квадратних метрів, а його глибина становить 20 метрів. Озеро Ялпуг є другим по величині озером у Європі. Його довжина становить 39 км, ширина до 5 км, глибина — 6 метрів.

Моря, річки, озера є транспортними шляхами, водними ресурсами, джерелами гідроенергії.

Україна має багато корисних копалин: вугілля, нафта, газ, уран, залізо, марганець, титан, ртуть, золото, срібло, мідь, сірка, крейда тощо.

Клімат в Україні помірно континентальний. Середня температура липня від +18 до +24 градусів. А взимку середня температура січня від +2 до -8 градусів. Одеса розташована на півдні України, тому взимку тут не дуже холодно, а влітку часто дуже жарко. Але в Карпатах зима сніжна, тому багато туристів зимують у Карпатах.

Це цікаво!

- Слово «Україна» означає країну — землю, де живуть українці.
- Дніпро — символ України. Славутич — це поетична назва Дніпра. Довжина Дніпра становить 2201 кілометр. Це третя за величиною річка в Європі після Волги та Дунаю. Дніпро входить до числа 27 найбільш значущих річок світу.
- На берегах Дунаю багато великих європейських міст: Відень — Австрія, Белград — Сербія, Будапешт — Угорщина, Братислава — Словаччина, Мюнхен — Баварія, Регенсбург — Німеччина, Русе — Болгарія, Брейла — Румунія.
- Тваринний світ України налічує 28 тис. видів тварин.

3.1 Відомі українці

Український географ (1809 — 1868)

Єгор Ковалевський — відомий український географ, мандрівник, геолог, дипломат, дослідник, письменник. Народився в невеликому українському селі на Харківщині. З дитинства любив читати книги про подорожі, географічні відкриття.

У 1828 році Єгор Ковалевський закінчив Харківський університет і почав працювати на гірничому факультеті. У 1830 році поїхав до Сибіру шукати золото. У Сибіру Ковалевський навчав єгипетських інженерів гірництву.

У 1837 році на прохання уряду Чорногорії він досліджував природні багатства. У результаті Єгор Ковалевський дав перший географічний опис Чорногорії і склав карти цієї країни.

У 1839 р. вирушив до Середньої Азії, а в 1847 р. — до Єгипту. У Єгипті він був першим географом, який дослідив басейн Нілу й дав географічний опис.

З Єгипту він поїхав до Судану, Ефіопії. Його книга «Подорож до внутрішньої Африки» містить багато цікавої та цінної інформації про природу та населення Єгипту, Судану та Західної Ефіопії.

Його книга «Подорож до Китаю» надала цінні географічні відомості про цю країну.

4 Народні символи України

4.1 Народна символіка України

У давнину символи мали велике значення в житті народу. Про народну символіку складено багато легенд і пісень. Вони збереглися в різних обрядах і традиціях. Кожна країна має свої народні символи.

Український народ також має національні символи. приклад:

- Калина — символ краси й ніжності дівчини.
- Верба — символ весни, води, пробудження природи. Кажуть: «Де вода, там і верба», «Без верби й калини нема України».
- Дуб — символ сили, довголіття. Матері вишивали на сорочках синів дубове листя, щоби дитина була міцною й міцною.
- Лелека символізує нове життя й любов. Це улюблений птах українців. З давніх-давен українці вірили, що лелеки приносять дітей до домівок, де живе щаслива родина.

4.2 Хліб-сіль на рушнику

Хліб-сіль на рушнику — давній слов'янський символ, що означає гостинність українського народу. Найдорожчі гості завжди зустрічали хлібом-сіллю на рушнику.

Людина, яку подають хліб із сіллю, відламає шматок хліба, вмочує його в сіль, а потім їсть.

«Хліб-сіль для дому!» — так розповіли гості господарям. Хліб — символ життя, провідна їжа українців.

Коровай — навколо хліба — у слов'ян також символ сонця. Сонячна форма корови — символ багатства, щастя, родючості.

«Хата без рушників — це як сім'я без дітей», — кажуть люди. Тож рушники завжди були окрасою української хати.

В Україні рушник здавна був незамінним у побуті та багатьох народних обрядах, особливо при підготовці до весілля. Предки українців вірили, що дівчина перед весіллям повинна сама (сама) вишити 40 рушників. Допомогти їй могли лише рідні, жінки.

Колір на рушниках має значення, тому червоний означає любов, тому цей колір був на весільних рушниках. Чорний символізує смуток, жорстоку жіночу долю. Зелений означає життя, відродження, жовтий — колір сонця і здоров'я, блакитний — колір радості.

Рушники зберігаються й передаються з покоління в покоління як сімейна реліквія. Гарний вишитий і яскравий рушник ще цінується людьми сьогодні! Українці вважають, що рушник талісман принести процвітання й мир у сім'ю.

Це цікаво!

Предки українців вірили, що дівчина перед весіллям повинна сама (сама) вишити 40 рушників. Тільки жіночі родичі могли допомогти їй. Тепер усе набагато простіше. Дівчина вишиває п'ять рушників:

- Рушник для рук. Вишивала її сама наречена. Це найбільший і найкрасивіший рушник. Мати нареченої передала його нареченому після сватання, підтверджуючи свою згоду на шлюб.
- Рушник під ноги. Молодята стоять на ньому в РАГСі або церкві. Це найкритичніший рушник на весіллі, бо є традиція: хто з молодих першим стане на рушник, тому будь головним у родині.
- Союзний рушник. Зв'язують руки молодят у церкві чи РАГСі — символ єдності, сімейного щастя.
- Благословенний (батьківський) рушник для ікони. Традиція благословення молодих жива й сьогодні.
- Хліб рушник. Весільний коровай поміщається на ньому. Після весілля батьки відповідають молодята з весільним короваєм.

5 Київ — столиця України

Столиця України, Київ, розташований на пагорбах на березі річки Дніпро. Київ є одним із найкрасивіших міст не тільки в Україні, але і в Європі.

Це прекрасне місто, яке можна любити все життя. А який гарний і розлогий Дніпро! Від такої краси — дух захоплює!

Київ — старовинне місто. Дата його заснування — 482 роки.

У стародавньому літописі «Повість минулих літ» є легенда про заснування міста Києва: у горах над Дніпром оселилися три брати Кий, Щек, Хорив та їхня сестра Либідь. Брати збудували місто, і на ім'я старшого брата назвали його Київ, тобто місто Кийів.

У 882 році Київ став столицею першої російської держави — Київської Русі, яка була найбільшою державою в Європі в IX — XI ст.

У Києві збереглися пам'ятки давньої архітектури Київської Русі.

Золоті ворота були головним входом у місто. Вони були побудовані в 1037 році. На вершині була християнська церква. Вона була створена таким чином, щоб усі знали, що Київ був християнським містом у Росії. Існували більше 400 церков у місті.

Софійський собор — найстаріший храм. Побудований у XI ст. У 1037 році собор відкрив першу бібліотеку в Київській Русі.

У 1990 році Софійський собор був внесений до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Києво-Печерська лавра розташована на високих пагорбах над річкою Дніпро. Лавра виникла в XI ст. Її будівництво тривало дев'ять століть.

Києво-Печерська лавра була духовним, культурним і освітнім центром, тому що тут відкривалися школи, бібліотеки, працювали літописці та іконописці, перекладачі перекладали старослов'янською іноземні книги. Лавра була відома в Київській Русі й Польщі, Вірменії, Візантії, Болгарії та інших країнах.

Стародавній Київ був центром міжнародної торгівлі. У результаті археологи виявили арабські і візантійські монети, монети зі стародавніх міст Кафи, Бухари, Дамаску, Самарканді, Багдаді, золоті і срібні ювелірні вироби зі Сходу.

Київ торгував із Середньою Азією, Північним Причорномор'ям, Кавказом, Іраном, Візантією. Прислів'я «Мова приведе до Києва» збереглося до наших днів. Вона розповідає, що до міста вели основні торгові шляхи.

Сучасний Київ — величезне місто. Її площа становить 836 квадратних кілометрів. Населення Києва становить близько 3 млн осіб.

На головній вулиці Києва є Хрещатик. Вона становить близько 150 років. Хрещатик є візитною карткою Києва. Хрещатик найбільш людній вулиці.

А найкрасивіша площа Києва — Майдан Незалежності. Це традиційне місце, де відбуваються фестивалі, концерти, гуляння.

Київ — центр культури, науки, освіти. У місті 98 університетів, тож можна сказати, що Київ — студентське місто. У столиці 68 музеїв, 116 кінотеатрів, три кіностудії. Крім того, у місті є 60 парків.

Вам подобається театр? Але кияни — справжні театралі. У Києві 33 театри. Київський театр опери та балету імені Тараса Шевченка відомий у всьому світі. Її оперними та балетними виставами захоплювалися у Франції та Канаді, Бельгії та Швейцарії, Данії та Єгипті, Лівані та Бразилії, Японії та Китаї, США та Португалії, Індії та Іспанії.

Київський метрополітен — найзручніший і найдешевший вид транспорту. Метро відкрито 6 листопада 1960 р. Зараз у метро 52 станції. Їх довжина становить 69 648 кілометрів. Станція «Арсенальна» — найглибша у світі. Він розташований на глибині 105,5 метрів. Метро несуть 1 мільйон 330 тисяч пасажирів і 485 мільйонів 690 тисяч на один день у році.

Київський метрополітен має гарний дизайн. У 2012 році станція Golden Gate увійшла до 22 найкрасивіших станцій метро Європи (за версією британської газети Daily Telegraph).

Київ гарне місто! Але, як кажуть у народі, краще один раз побачити, ніж сто разів почути.

Це цікаво!

- Усі шанувальники футболу світу знають футбольний клуб «Динамо» Київ. Клуб «Динамо» засновано 13 травня 1927 р. 17 липня 1928 р. відбувся перший футбольний матч з одеською командою «Динамо». Гра завершилася з рахунком 2:2.
- Усі любителі футболу знають українських футболістів Олега Блохіна, Ігоря Беланова, Андрія Шевченка, Олександра Заварова, Олега Гусєва, Артема Мілевського, Андрія Ярмоленка. Ви чули про цих гравців?
- Чи знаєте ви, що чемпіон світу з боксу, у минулому професійний боксер, «Почесний» та «Довічний» чемпіон світу з боксу Віталій Володимирович Кличко тепер є мером Києва, радником президента?

7 Свята в Україні

7.1 Свята в Україні

Скільки свят відзначають протягом року?

В Україні багато прекрасних свят. Крім того, є офіційні вихідні дні — це неробочі. У ці дні державні організації не працюють.

Що це за свято?

24 серпня — День Незалежності України. 24 серпня 1991 року Україна проголосила незалежність.

28 червня — День Конституції України. 28 червня 1996 р. Україна прийняла нову Конституцію.

14 жовтня — День захисника України та українського козацтва.

Хто такі козаки? Козаки — це герої України, які боролися за волю й незалежність України у 16–17 століттях. Традиційно на це свято в багатьох містах проводяться фестивалі та спортивні та патріотичні змагання. У школах на тематичних уроках учням розповідають про героїв-козаків, а дівчата вітають усіх хлопців як майбутніх захисників Батьківщини та дарують подарунки.

8 березня — Міжнародний жіночий день. Це свято було встановлено в 1910 році на міжнародній конференції в Копенгагені як день солідарності, дружби та єдності жінок усього світу в боротьбі за економічні, політичні та соціальні права.

8 березня — весняне жіноче свято. У цей день усі чоловіки дарують усім жінкам — матерям і бабусям, сестрам і нареченим, подругам і вчителям — квіти й подарунки, кажучи їм, що вони найкрасивіші, найтурботливіші, найніжніші.

1 травня в Україні відзначають свято Весни і Праці. Спочатку це свято було політичним і називалося Днем міжнародної солідарності трудящих.

1 травня 1886 року робітники Чикаго провели демонстрацію. Хотіли підвищити зарплату, а робочий день становив 8 годин. Поліція почала обстрілювати робітників. 1 травня було названо Днем солідарності трудящих усього світу в пам'ять про загиблих трудящих. Сьогодні це свято відзначають у 142 країнах.

9 травня — День перемоги над фашистською Німеччиною. День Перемоги — це пам'ять про тих, хто визволив світ від фашизму. У цій війні Україна втратила понад 5 мільйонів людей.

У кожному місті встановлені пам'ятники полеглим захисникам Вітчизни. Наприклад, в Одесі парк імені Тараса Шевченка на Алеї Слави є меморіалом Невідомому моряку. Щорічно 9 травня одесити приносять сюди квіти в пам'ять про полеглих захисників Вітчизни.

7.2 Новий рік

Усі люблять це веселе зимове свято. Традиція святкувати Новий рік у ніч із 31 грудня на 1 січня і прикрашати будинки та місто ялинками прийшла з епохи імператора Петра І.

Раніше Новий рік починався 1 вересня. Але в 1699 році імператор Петро І наказав святкувати Новий рік, як у Європі, бо хотів зближення Російської імперії з Європою.

Прижилася традиція святкувати Новий рік із 31 грудня по 1 січня. Потім опівночі на вулицях міст влаштовують феєрверки, і всі вітають один одного з Новим роком.

Новорічне свято називають «зимовою казкою», бо головні вулиці та площі міста, вітрини, школи, будинки прикрашені гарними ялинками. Дід Мороз і Снігуронька — головні герої новорічного свята. А який Новий рік без ялинки та подарунків?! Тому ялинка та подарунок — головні атрибути цього веселого свята.

І Новий рік називається сімейним святом. Єва на Новий рік, уся сім'я збирається за святковим столом. Люди кажуть: «Як ви святкуєте Новий рік, так що ви будете жити цілий рік!». Таким чином, усі щасливі напередодні Нового року, і святковий стіл має бути щедрим і смачно. Потім, рівно опівночі, кожен піднімає келихи шампанського, вітає один одного, і каже: «З Новим роком ІЗ новим щастям!».

Традиційно опівночі по телебаченню виступає Президент України. Він вітає всіх із Новим роком!

Це цікаво!

- День матері в Україні відзначають в останню неділю травня. Уперше це свято відзначили в 1910 році в Америці, а в 1918 році День матері відзначали у Швеції, Норвегії, Данії та Німеччині. У 1928 р. — у Канаді.
- День вчителя відзначають у першу неділю жовтня.
- 17 листопада в Україні відзначають День студента.
- 1 вересня в Україні відзначають День знань.